

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		24.11.20

Klage på avslag - Færder nasjonalpark - dispensasjon fra vernebestemmelsene - etablering av landbasert oppdrett - Vestre Bolæren

Forslag til vedtak

Forvaltningen kan ikke se at det er kommet opp nye momenter eller opplysninger som skulle tilsi at vedtaket bør endres. Klage på nasjonalparkstyrets vedtak av 15.09.20 tas ikke til følge, og omgjøres ikke. Klagen oversendes Miljødirektoratet til endelig avgjørelse etter naturmangfoldlovens § 62.

Vedtak:

Bakgrunn

Søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene – etablering av landbasert oppdrett – Vestre Bolæren, ble behandling i nasjonalparkstyrets møte 15.09.20. Protokollen fra styrets behandling av saker følger:

Protokoll etter styrets behandling i møte 15.09.20:

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak. Vedtak: Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens § 3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

Til protokollen: Tom Mello presiserer at han stiller seg bak vedtaket med den forståelse at dette er basert på Nasjonalparkens verneinteresser og at det ikke er hensyntatt øvrige samfunnsinteresser.

Innstilling

Søknad om dispensasjon fra verneforskriftens § 3.1 (Landskapet og naturmiljøet: Området er vernet mot inngrep av enhver art... Opplistingen er ikke uttømmende), § 3 pkt 7 Forurensning: Forurensning og forsøpling er forbudt). Søknaden må derfor vurderes etter § 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig...)

Søknaden anslår at omfanget på årlige utslipp kan tilsvare opp mot 5000 personekvivalenter: 20 tonn nitrogen, 2,5 fosfor og 25 tonn organisk stoff. Eventuelle utslipp av kjemikalier og medisiner er lite spesifisert i søknaden. Omfanget av utslippene tilsvarer ca. 60% av fosforutslippene og opp mot 10% a nitrogenutslippene fra Tønsberg regionene knyttet til TAU anlegget. I lys av dette må utslippet betraktes som stort. Kilder for dette anslaget er forurensningsregnskapet for Vestfold og Miljødirektoratets database for norske utslipp.

Under henvisning til verneformålet og presedensvirkningen kan tiltaket derfor ikke tillates som omsøkt.

Klagen

Klagen er mottatt innenfor forlenget frist 22.10.20. Klagen er derfor rettidig innkommet og fremmes derfor til behandling.

Klagen refereres i sin helhet:

Sitat:

Klage på vedtak om avslag på søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark.

Bakgrunn

Vi i Færder Fyr AS (FF) søkte 15.juni 2020 om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren. Færder Nasjonalparkstyre har behandlet søknaden i møte 15. september 2020 og fattet følgende vedtak:

Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens § 3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

Overordnede mål

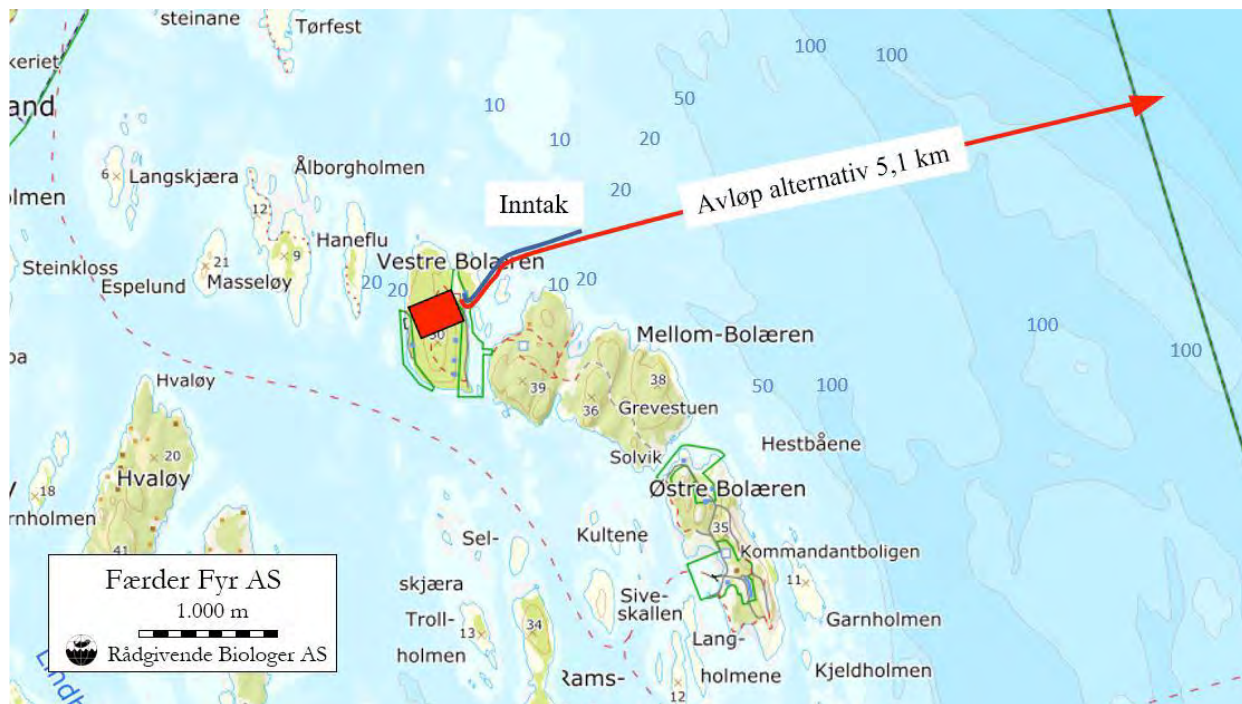
FNs bærekraftsmål gjelder alle land i hele verden. Innovative og bærekraftige systemer for matproduksjon er ett av delmålene. Det er et nasjonalt mål om å øke matproduksjonen, i særdeleshet produksjonen i sjømatnæringen, for å bedre matsikkerheten. Regjeringens trafikklys for oppdrettsnæringen fremholder Østlandet som potensielt vekstområde.

Færder Fyr AS klager vedtaket inn for Miljødirektoratet med følgende begrunnelse

Alternativt avløp

I dispensasjonssøknaden er det vist til at avløp kan legges til dypt vann på ca 200 meter dybde utenfor nasjonalparken (se kart under, fra søknaden). Her vil utslipp av næringsstoff bli innlagret på dypt vann, og i liten grad bli gjort tilgjengelig for primærproduksjon som skjer i de øverste og lysrike delene av vannsøylen. Avløpet fra fiskeproduksjonen vil bli 95%

renset. Dette gjør landbasert oppdrett til det klart mest miljøvennlige alternativet. Et slikt utslipp vil dermed ikke medføre noen videre næringsanrikning av Oslofjordens produktive øvre vannmasser, og FF stiller seg undrende til at dette alternativet ikke er omtalt konkret i avslaget.

Presentert alternativ punkt for avløp, som ikke er vurdert spesifikt i avslaget

«Føre var prinsippet»

Bruk av «føre var prinsippet» (Naturmangfoldsloven §9) fordrer at tiltaket medfører risiko for **alvorlig** eller **irreversibel** skade på naturmangfoldet. FF er ikke enig i at legging av inntaks- og avløpsledning på bunnen i nasjonalparkens sjøområder, samt utslipp av næringsalter til dypvann utenfor nasjonalparken medfører hverken alvorlige eller irreversible skader på naturmangfoldet. Vi anser vårt avbøtende tiltak med å legge avløpet ut av Færder Nasjonalpark som en fornuftig løsning.

Oslofjorden mottar avrenning fra hele Østlandsområdet med et samlet areal på opp mot 80.000 km² der også over halvparten av landets innbyggere bor. Utslipet fra et fiskeanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil i denne sammenheng være svært lite og knapt målbare i disse sjøområdene.

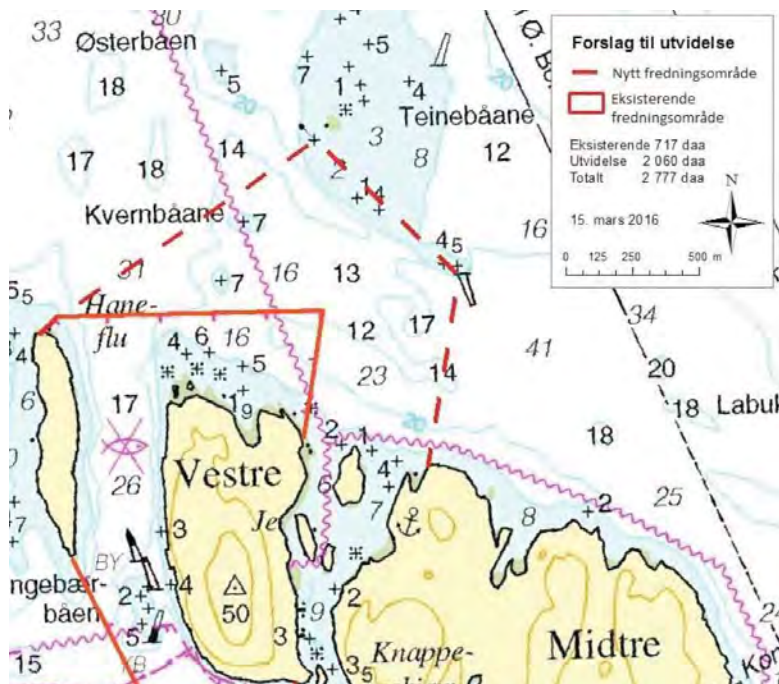
Havørn

Avslaget viser til at havørn har hekket på Vestre Bolæren og fikk tre unger på vingene i 2019, og at det er usikkert hvorvidt havørnen vil bli påvirket av støy fra havneområdet. Søker er kjent med at havørn igjen forekommer i stadig større antall i Oslofjorden, med første vellykkete hekking i 2008 etter 126 års fravær.

Den etablerte dypvannskaien i havneområdet er ikke inkludert i nasjonalparken. FF finner det urimelig at en økning i aktivitet utenfor nasjonalparken skal være et argument mot planlagte tiltak. Det er allerede mye ferdsel i disse områdene på sommerstid når ørnen har unger i reiret.

Hummer

Tiltaket er også påpekt som negativt for hummerfredningsområdet ved Bolærne. Planlagte ledninger for vanninntak og avløp vil bli lagt gjennom det utvidete området (se kartene foran og under), og idet ledningene er etablert vil de ikke ha noen virkning på hummerne i området. FF anser planlagte ledninger for ikke å være i konfliktfylte med hensyn på hummerfredningsområdet.

Hummerfredningsområdet ved Bolærne fra 2006 med forslaget til utvidelse fra 2016

Oppsummering

- Færder Fyr AS klager på avslaget om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark.
- Alternativt skissert avløp østover til utenfor nasjonalparken vil ikke påvirke verneformålet.
- Oslofjorden har store tilførsler via avrenning fra et samlet landareal på over 80.000 km². Oslofjorden mottar rensert og urensert avløp fra over halve landets befolkning.
- Planlagte utslipp vil bli rensert i samsvar med forurensingsforskriftens krav til følsomme områder.
- FF er uenig i at planlagt utslipp vil medføre alvorlige og irreversible skader på naturmiljø.
- Vi, i samråd med vår konsulent Geir Helge Johnsen (Rådgivende Biologer – fagansvarlig vann), mener avslaget er basert på altfor generelle vurderinger om Oslofjordens tålegrenser og ikke nasjonalparkens verneformål.
- Økt trafikk i havneområdet utenfor nasjonalparken er marginalt i forhold til øvrig ferdsel.
- Søker anser ikke planlagte inntaks- og avløpsledninger å medføre konflikt med hummer.

Sitat slutt.

Grunnlaget for avgjørelsen

Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak som treffes av nasjonalparkstyret,

jf. vedtekter for nasjonalparkstyret for Færder nasjonalpark, fastsatt med hjemmel i naturmangfoldlovens § 62 annet ledd og tredje punktum.

Klage sendes nasjonalparkstyret som vurderer klagen, og som kan omgjøre sitt tidligere vedtak helt eller delvis. Ved omgjøring helt eller delvis er dette et nytt vedtak som kan påklages.

Dersom nasjonalparkstyret velger å opprettholde sitt tidligere vedtak og derved ikke imøtekommer klagen, oversendes nasjonalparkstyrets tilråding til Miljødirektoratet, til endelig vedtak. Dersom nasjonalparkstyret velger å omgjøre deler av sitt tidligere vedtak, avgir nasjonalparkstyret sin tilråding til direktoratet for de deler av sitt tidligere vedtak som ikke omgjøres.

På samme måte som ved behandling av søknaden i nasjonalparkstyrets møte 15.09.20, legges også naturmangfoldloven og verneforskriften for Færder nasjonalpark til grunn for behandling av klagen.

Vurdering

Klagen gjennomgås og drøftes punktvis i samsvar med rekkefølgen i klagebrevet.

Alternativt skissert avløp østover til utenfor nasjonalparken vil ikke påvirke verneformålet

Nasjonalparkstyret har kun tatt stilling til utslipp i sundet mellom Vestre Bolæren og Haneflu, som ligger innenfor Færder nasjonalpark. Søknad om utslipp utenfor nasjonalparken må uansett fremmes for Fylkesmannen, som er myndighet etter forurensningsloven. En slik trase vil kreve dispensasjon fra nasjonalparkens verneforskrift, ref. § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art... Opplistingen er ikke uttømmende».

Etter naturmangfoldlovens § 49 «Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår». Vannmassene er i bevegelse, slik at det vanskelig kan utelukkes at et utslipp rett utenfor vernegrensen ikke skal kunne påvirke vannkvaliteten inne i verneområdet, særlig med tanke på at utslippet er stort, og at vannkvaliteten i området allerede er bekymringsfullt.

Føre var prinsippet

Fra søknaden: «Oslofjorden mottar avrenning fra hele Østlandsområdet med et samlet areal på opp mot 80.000 km² der også over halvparten av landets innbyggere bor. Utslippet fra et fiskeanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil i denne sammenheng være svært lite og knapt målbar i disse sjøområdene.»

Søknaden anslår at omfanget på årlige utslipp kan tilsvare opp mot 5000 personekvivalenter, selv etter at det er gjennomført rensing: 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff. Eventuelle utslipp av kjemikalier og medisiner er lite spesifisert i søknaden. Omfanget av utslippene tilsvare ca. 60% av fosforutslippene og opp mot 10% av nitrogenutslippene fra Tønsbergregionen knyttet til Tønsberg renseanlegg. I lys av dette må utslippet betraktes som stort. Kilder for dette anslaget er forurensningsregnskapet for Vestfold og Miljødirektoratets database for norske utslipp.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget for Ytre Oslofjord og Helhetlig plan for Oslofjorden tilsier at utslippene av næringsalter til fjorden må reduseres. Det er derfor ikke rom for økninger av utslippene, og spesielt ikke i en marin nasjonalpark der denne type utslipp er forbudt. I følge vannforskriftens § 5 er det slik at områder som allerede er forurenset, ikke kan forringes ytterligere, i stedet skal vannkvaliteten forbedres. Det er altså ikke noe gyldig argument at området allerede er utsatt for forurensning.

Havørn

Hensikten med våre nasjonalparker er å beskytte naturen og gi verdifulle naturopplevelser for befolkningen. Det er kun de mest verdifulle naturområdene som får nasjonalparkstatus og inngrep som kan forringe naturmiljøet og naturopplevelser er strengt regulert i egen forskrift. Nasjonalparkforvaltningen vurderer at det er usikkert hvorvidt hekkende havørn vil bli påvirket av støy og aktivitet fra havneområdet, men vurderer at økt aktivitet i en periode med lite eller ingen aktivitet og ferdsel, kan virke forstyrrende. I den grad det oppstår interessekonflikter knyttet til bruken av nasjonalparken, er det verneverdiene som skal gå foran.

Hummer

En eventuell avløpsledning østover vil måtte etableres og gå over store deler av et hummerbevaringsområdet. En slik trase er nevnt som en mulig løsning i søknaden, men ikke omtalt ytterligere. En slik trase vil kreve dispensasjon fra nasjonalparkens verneforskrift, ref. § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art... Opplistingen er ikke uttømmende». Det vil måtte søkes dispensasjon etter § 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig...). Nasjonalparkforvaltningen kan ikke ta stilling til en eventuell dispensasjonssøknad før det foreligger tilstrekkelige opplysninger og vurderinger knyttet til en slik eventuell løsning. Som utgangspunkt vurderer forvaltningen at etablering av en avløpsledning i hummerbevaringsområdet ikke er forenlig med verneformålet til Færder nasjonalpark.

Oppsummert (kulepunkt i uthevet er fra søknaden):

- **Alternativt skisserte avløp østover til utenfor nasjonalparken vil ikke påvirke verneformålet**
Forvalters kommentar: Tiltaket vil kreve dispensasjon etter verneforskriften til å legge avløpsledning. Dette tiltaket er ikke konkret omsøkt. Utslipp rett utenfor nasjonalparkens grense vil etter forvaltningens vurdering kunne påvirke nasjonalparken. Vann beveger seg kontinuerlig, og påvirkes av strøm, temperatur, bølger og vind, og blander seg med andre typer utslipp. I denne sammenheng må det ses på den samlede belastning. Ved søknadsbehandling etter forurensningsloven av et eventuelt utslipp rett utenfor nasjonalparken, må også hensyn til nasjonalparken være en del av vurderingen, jfr naturmangfoldlovens § 49.
- **Oslofjorden har store tilførsler via avrenning fra et samlet landareal på over 80.000 km². Oslofjorden mottar rensset og urensset avløp fra over halve landets befolkning.**
Forvalters kommentar: I denne sammenhengen må det ses på hvordan summen av utslippene påvirker miljøet og hvordan tilstanden er i naturtypene under vann. Gjennom prosjektene «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord» hvor Færder nasjonalpark er en av prosjekteierne, har det blitt gjort kartlegginger av miljøet og påvirkninger på økosystemet. En rekke undersøkelser tyder på at tålegrensen for økosystemene under vann er overskredet og at det ikke er resipientkapasitet for denne typen nye utslipp. Ytterligere forringelse av vannkvaliteten i allerede belastede områder vil kunne være i strid med vannforskriftens § 5.

- **FF er uenig i at planlagt utslipp vil medføre alvorlige og irreversible skader på naturmiljø.**
Forvalters kommentar: Nasjonalparkforvaltningen vurderer at den samlede belastning vil kan medføre skade. Nasjonalparkforvaltningen vurderes også at faren for presedens vil ytterligere kunne forsterke en negativ utvikling og påvirkning.
- **Vi, i samråd med vår konsulent Geir Helge Johnsen (Rådgivende Biologer – fagansvarlig vann), mener avslaget er basert på altfor generelle vurderinger om Oslofjordens tålegrenser og ikke nasjonalparkens verneformål**
Forvalters kommentar: Nasjonalparkforvaltningens vurdering er at den samlede belastning vil være i strid med verneformålet. Kunnskapsgrunnlaget fra «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord» baserer seg på kartlegginger og kunnskapsinnhenting fra Ytre Hvaler og Færder nasjonalpark.
- **Økt trafikk i havneområdet utenfor nasjonalparken er marginalt i forhold til øvrig ferdsel**
Forvalters kommentar: Det er knyttet usikkerhet til både omfanget av anleggsvirksomhet og økt trafikk gjennom hele året. Det vil bli økt trafikk i en periode på året hvor annen trafikk og ferdsel er omtrent fraværende.
- **Søker anser ikke planlagte inntaks- og avløpsledninger å medføre konflikt med hummer**
Forvalters kommentar: Avløpsledning må legges gjennom et hummerbevaringsområde i nasjonalparken. Det vil medføre anleggsvirksomhet under vann. Dette tiltaket er ikke konkret omsøkt. En slik trase vil kreve dispensasjon fra nasjonalparken, ref. § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art... Opplistingen er ikke uttømmende». Det vil måtte søkes dispensasjon etter § 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig...). Forvaltningen vurderer at etablering av en avløpsledning i hummerbevaringsområdet ikke er forenlig med verneformålet til Færder nasjonalpark.

Konklusjon

Forvaltningen kan ikke se at det er kommet opp nye momenter eller opplysninger som skulle tilsi at vedtaket bør endres. Klage på nasjonalparkstyrets vedtak av 15.09.20 tas ikke til følge, og omgjøres ikke. Klagen oversendes Miljødirektoratet til endelig avgjørelse etter naturmangfoldlovens § 62.

Vedlegg:

- Søknaden fra Rådgivende Biologer
- Faglig vurdering fra Frisk Oslofjord og Krafttak fra Kysttorsken
- Nasjonalparkstyresak 15/20 a, arkiv 2020/6124, med protokoll fra møte 15.09.20
- Klage på vedtak fra Færder Fyr AS

Færder Nasjonalparkstyre
Ved Fylkesmannen i Vestfold og Telemark,
fmvtpost@fylkesmannen.no

Bergen, 15. juni 2020.

Søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren

På vegne av Færder Fyr AS, søkes det om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for matfisk av laks og ørret i fjellhallene i Vestre Bolæren.

Rådgivende Biologer AS har utarbeidet en innledende tiltaksbeskrivelse for Færder Fyr AS sine planer om oppdrett på Vestre Bolæren, og det ble avholdt et formøte med representanter for kommune, fylkesmann, fylkeskommune, mattilsyn og nasjonalparkforvalter og søkere torsdag 2. april 2020.

Møtet ble avholdt for å vurdere om planene er gjennomførbare, og selv om kommunen var positiv til de foreliggende planene, framkom det klare signaler fra Fylkesmannen og nasjonalpark-forvalteren at utslipp fra et slikt anlegg ville være problematisk innenfor Færder nasjonalpark. Det ble derfor besluttet at en i første runde må avklare om det er mulig å få dispensasjon fra verneforskriften for i det hele tatt å kunne gå videre med planene.

Rådgivende Biologer AS har, på oppdrag fra Færder Fyr AS, utarbeidet denne vurderingen og søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Færder Nasjonalpark.

Planene for landbasert oppdrett på Vestre Bolæren

Færder Fyr AS planlegger å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks opp til slaktestørrelse i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder Kommune. Fjellhallene var tidligere militært anlegg. Lokalene er på 25.000 m² hvorav 15.000 m² er fjellhaller. Halvparten av arealet i fjellhallene er godt egnet til landbasert oppdrett. Anlegget planlegges som et resirkuleringsanlegg med rensing av utslippsvannet.

Produksjonsvann planlegges hentet øst for øygruppen på minimum 25 meters dyp, og det vil bli desinfisert med UV-behandling. Avløp fra renseanlegget planlegges til sjø i det strømrrike sundet rett utenfor kaien på vestsiden av anlegget. Alternativt kan det føres til dypvann i Oslofjorden øst for Bolæren, men for å nå utenfor nasjonalparken må en da ha en 5,1 km lang avløpsledning til 250 meters dyp (**figur 1**). Legging av en slik ledning blir svært kostbart.

Det er planlagt å utvikle anlegget fra et pilotanlegg til en produksjon på 1.000 tonn matfisk årlig. Et slikt anlegg tilsvarer omtrent et anlegg med en maksimal tillatt biomasse (MTB) på 780 tonn i sjø, tilsvarende en konsesjon for et sjøanlegg.

Med optimal temperatur på 14°C i anlegget, vil det ta omtrent 36 uker å føre fram en 150 grams smolt til en slakteklar fisk på vel 5 kg. En slik mengde fisk vil begynne med et lite behov for plass, og etter hvert trenge mer og mer plass. En starter gjerne med ca. 10 kg fisk / m³ karvolum og ender opp med største tetthet i karene på opp mot 90 kg fisk / m³ karvolum.

Figur 1. Planer for landbsert oppdrett i fjellhaller på Vestre Bolæren. Vanninntak tenkes lagt til 25 m dyp mot øst, og avløp til 20 meters dyp ved kai på vestsiden, alternativt med 5,1 km lang avløpsledning ut av nasjonalparken mot øst.

Færder nasjonalpark

Færder nasjonalpark (**figur 2**) ble opprettet 23. august 2013 for å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep. Dette omfatter «det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø, et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder og dessuten leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters. På Vestre Bolæren er det dessuten en lite påvirket kystskog som viser en stor grad av variasjon i utforming» Formålet med nasjonalparken er å ta vare på:

- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser.
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging. Nasjonalparken er delt opp i soner med ulike hovedformål:

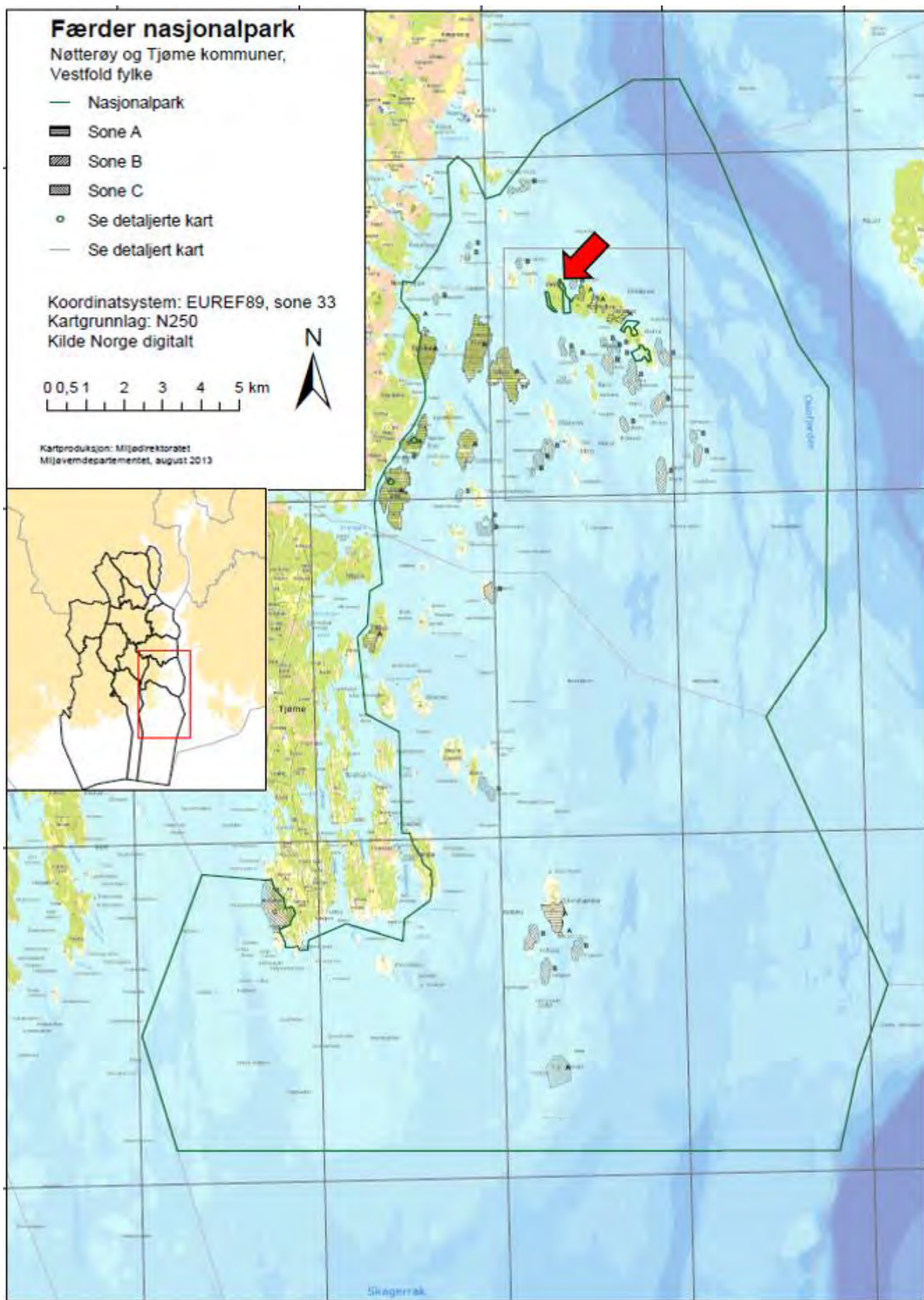
- I **sonen A** er formålet å ta vare på naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemark, slåtteeenger, tørrenger og strandenger.
- I **sonen B** er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.
- I **sonen C** er formålet å ta vare på et område med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og som er egenartet i form av stor variasjon i naturtyper herunder tangvoller, strandsumper, strandenger, dammer, strandkratt og artsrike tørrenger. I tillegg er området levested for en rekke nasjonalt truede arter av bl.a. karplanter, beitemarkssopp og insekter.

Områdets kvaliteter understrekes ved at store deler i 2008 også ble utpekt som et av 22 spesielt verdifulle kulturlandskap i Norge gjennom satsingen «Utvalgte kulturlandskap i jordbruket». Det utvalgte kulturlandskapet sammenfaller i stor grad med nasjonalparken øst for Nøtterøy og Tjøme, men omfatter i tillegg Vasskalven og de bebygde delene av Sandø og Bjerkøy.

Ivaretagelse av Færder nasjonalpark medfører utfordringer som ikke uten videre kan løses gjennom verneforskriften alene. Eksempler på dette er vannkvalitet, sikkerhet i skipstrafikken, bærekraftige fiskebestander og marint avfall. Det er derfor utarbeidet en forvaltningsplan for nasjonalparken, som både angir forvaltningsmål og utdypende retningslinjer for tillatt virksomhet i nasjonalparken.

Forvaltningsplanen viser til at nye, tekniske inngrep som representerer en varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner er den største trusselen mot verneverdiene. Vernets hovedmål er derfor å sikre området mot slike inngrep. Dette innebærer at eksisterende bruk av området stort sett kan foregå som før. Forvaltningsplanen angir også en rekke detaljerte forvaltningsmål for nasjonalparken:

- Ta vare på verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø
- Mangfoldet av plantearter, plantesamfunn og naturtyper i nasjonalparken skal bevares.
- Mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter skal bevares, først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.
- Viktige marine naturkvaliteter som naturtyper, habitater, økologiske prosesser og arter, skal bevares.
- Vannkvaliteten i nasjonalparken bør oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand ihht. kriteriene i EUs vannforskrift.
- Forekomstene av sentrale naturtyper i nasjonalparken skal opprettholdes med god økologisk funksjon og et høyt biologisk mangfold.
- Forurensning, forsøpling og støy som truer verneverdiene i området skal ikke forekomme.
- Nasjonalparken skal være et giftfritt økosystem, hvor marine organismer kan spises av mennesker og dyr uten risiko for skadevirkninger.
- Økologisk tilstand i Ytre Oslofjord skal utvikles til «svært god» etter EUs vanndirektiv.
- Forvaltningen av nasjonalparken skal bidra til å fremme gode friluftslivsopplevelser, samtidig som verneverdiene opprettholdes.

Figur 2. Offisielt kart over Færder nasjonalpark med soneinndeling og Vestre Bolæren (pil).

I nasjonalparken er det særlig forekomst av disse fire naturtyper som er viktige (**figur 3**):

- Større tareskogforekomster
- Bløtbunnsområder i strandsonen
- Ålegrasenger og andre undervannsenger
- Skjellsandforekomster

Figur 3. Avgrensede naturverdier ved Vestre Bolæren (unntatt naturtyper på land som ikke vil bli berørt). Naturtyper i sjø er vist med grønn skravering. Brun skravering er funksjonsområde for fiskemåke. Punkter er rødlistarter eller arter av nasjonal forvaltnings-interesse, de fleste er tilknyttet landområdene. Kilde: www.naturbase.no.

Tareskogforekomster er høyproduktive områder som spiller viktige økologiske roller fordi hundrevis av arter er knyttet til tareskogen, og områdene fungerer som gyteområde, oppvekstområde for ungfisk og som skjulested for en rekke organismer.

Bløtbunnsområder i strandsonen har substrat bestående av mudder og/eller fin, leirholdig eller grovere sand som ofte tørregges ved lavvann. Den dominerende utformingen i nasjonalparken er strandflater av mudderblandet sand med skjell og fjæremark (*Arenicola marina*), ofte også med spredt vegetasjon av tang på stein (makkfjære). Et lokalt viktig område på 20.179 m² er registrert nord for Vestre Bolæren (**figur 3**). Størstedelen av området ligger noe dypt.

Ålegrasenger og andre undervannsenger er svært produktive og med et rikt biologisk mangfold er de viktige både som oppvekstområde for fisk og som næringssøksområder for fugl. Et lokalt viktig ålegrassamfunn på 16.756 m² er registrert øst for Vestre Bolæren (**figur 3**).

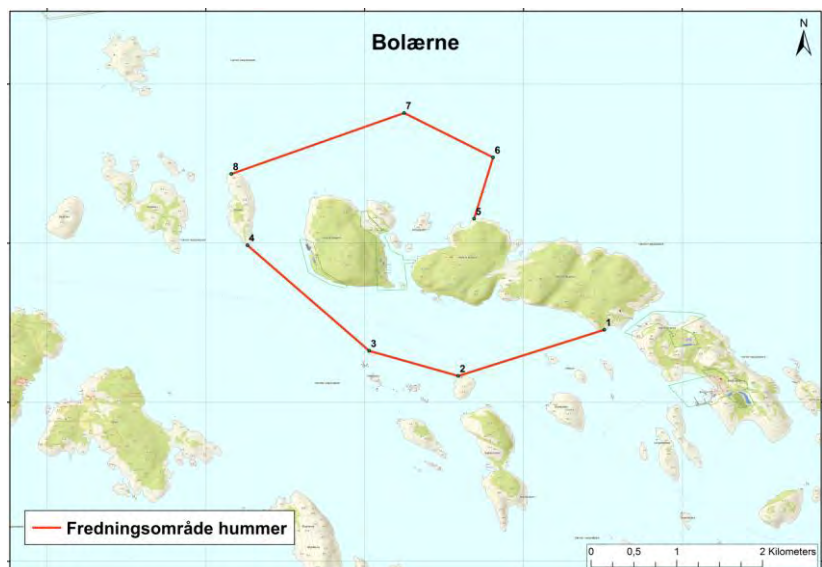
Skjellsand avsettes ofte i le på innsiden av holmer og skjær, og forekommer vanligvis i isolerte lommer ut mot havet og i områder med sterk strøm. Skjellsand er et habitat som ofte har en rik og spesiell bløtbunnsfauna. Habitatet fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter og benyttes av større krepsdyr ved skallskifte og parring.

I tillegg er enkelte andre nøkkelområder og naturtyper spesielt aktuelle:

- **Viktige gyteområder for fisk** er i hovedsak rettet mot torsk. Selv om nasjonalparken ikke inneholder registrerte slike gyteområder er likevel naturtypene tareskogforekomster og ålegrasenger ofte viktige oppvekstområder for ungfisk.
- **Forekomster av flatøsters** på bløtbunnsområder, og kan være sårbare for overhøsting.
- **Litoral basseng og poller** finnes sannsynligvis på enkelte av de større øyene.
- **Fredningsområde for hummer.**

Områdene rundt Bolæren er fredningsområde for hummer. Her er det forbudt å fiske med andre fiskeredskap enn håndsnøre, fiskestang, juksa, dorg eller snurpenot (**figur 4**).

Figur 4. Fredningsområde for hummer (fra fiskeridir.no).

Virkning av planlagte tiltak

I forbindelse med eventuell etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren, er det særlig de marine miljøverdiene som eventuelt kan påvirkes av inngrep på sjøbunnen og eventuell forurensing fra utslipp til sjø. Øvrige aktiviteter vil i all hovedsak skje i fjellhallene.

I Verneforskriften til Færder nasjonalpark står det følgende i § 4: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.*

I naturmangfoldlovens § 48 står det mer utdypende at: *Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.*

Virkning av inngrep

Etablering av et landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil ikke medføre noen synlige **inngrep** på land. Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder.

Nasjonalparkens forvaltningsforskrift § 3 pkt. 1.1. omhandler «vern mot inngrep» og *hele området er vernet mot inngrep av enhver art, som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler, brakker og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, utendørs opplag av båter, gjerding, bergverksdrift, graving, utfylling og henleggelse av masse, mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunnen eller på strender, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein og mineraler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, tilplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av brygger, bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. og bøyelegging av båter. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende*

Bygninger og kaianlegg på vest- og østsiden av Vestre Bolæren er imidlertid ikke inkludert i nasjonalparken. Det samme gjelder området med vei til den østre inngangen til fjellhallene, og det er derfor også diskutabelt om fjellhallene under bakken inngår i nasjonalparken.

Tiltaksområdene på Vestre Bolæren er ikke omfattet av Færder Nasjonalpark, og det trengs ikke søkes dispensasjon for tiltak på land.

For legging av sjøledninger for vanninntak og avløp søkes det om dispensasjon fra verneforskriftens §3 pkt. 1.1. med hensyn på «inngrep i sjø»

Legging av sjøledninger vil bli utført uten å berøre de lokalt viktige naturtypene i sjø. Traseene vil bli filmet på forhånd for å sikre at en ikke foretar uforutsette ødeleggelser. Avløp vil primært bli søkt lagt til strømsundet mellom Vestre Bolæren og Haneflu (**figur 1**). Inntaksledning kan legges fra den østre inngangen til fjellhallene, og ut på ca. 25 m dyp mot nordøst.

På land vil denne ledningen bli lagt langs med veien, slik at en i minst mulig grad berører naturtypene «gammel barskog», «slåttemarker» og «store gamle trær». I sjø vil inntaksledningen mot nordøst bli lagt nord for den marine naturtypen ålegraseng (**figur 3**).

Verken legging eller sjøledninger vil ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken. Det planlagte landbaserte oppdrettsanlegget på Vestre Bolæren vurderes derfor å ha **liten virkning** på verneverdiene, både når det gjelder kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljø, biologisk mangfold av naturtyper og arter eller geologiske forekomster på land og i sjø. Det gjelder også fredningsområdet for hummer.

Virkning av planlagt utslipp

Et oppdrettsanlegg med resirkuleringsteknologi vil ha «best tilgjengelig» rensing på avløpet. Vannet vil bli renset i et mekanisk filter og et påfølgende biofilter før det luftes, tilsettes oksygen og resirkuleres tilbake til oppdrettskarene. Avløpet vil dels bestå eventuelt overskudd av renset vann som ikke føres tilbake til karene, samt spylevann fra filtrene. Det foreligger en del erfaringsgrunnlag fra ulike typer renseanlegg og også fra leverandørenes egne tester av renseanleggene. Generelt er det antatt at et resirkuleringsanlegg med mekanisk filter på 40–60 µm lysåpning har rensegrad på 40 % for nitrogen, 60 % for fosfor og opp mot 80 % for organisk stoff.

Frafiltrert slam fra renseanlegget vil ha høyt saltinnhold, og vil derfor ikke være egnet til jordforbedring. Det er imidlertid energirik og kan for eksempel nyttes til biogass-produksjon. Et oppdrettsanlegg med 1000 tonn årlig produksjon, vil da ha et årlig utslipp etter rensing på i størrelsesorden 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff, tilsvarende et utslipp på mellom 4.500 – 4.900 pe. (personequivallenter).

Verneforskriftens § 3 pkt. 7.1. angir at all forurensning og forsøpling er forbudt i nasjonalparken. Videre er all bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, forbudt og det er forbudt å tømme kloakkvann i sjøen.

For utslipp til sjø søkes det om dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 7.1. med hensyn på «forurensning».

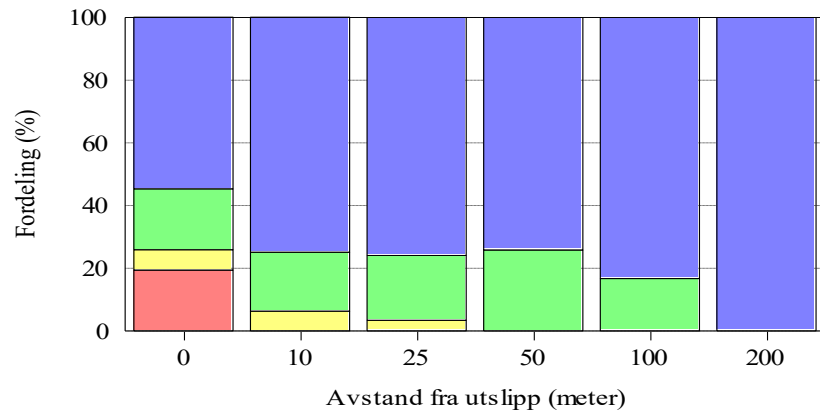
Utslipet vil i hovedsak bestå av oppløste og suspenderte finpartikulære organiske stoffer. Dersom avløpet legges til 20-30 m dyp i sundet mot vest, der det antas å være god vannutskifting, vil tilførslene bli spredd og raskt fortennet ettersom de blandes inn i de forbigående vannmassene. Det antas derfor at det i svært liten grad vil skje akkumulering av organisk materiale på bunnen ved utslippspunktet, og de lokale tilførslene som havner her, vil i all hovedsak vil bli omsatt av organismene på bunnen.

Forurensning er spredning av stoffer som medfører en ulempe, skade eller forringelse på miljøet. Rådgivende Biologer AS har gjennomført en rekke undersøkelser ved både rensede og urensede avløp fra landbaserte oppdrettsanlegg med utslipp i sjø, der det er benyttet NS 9410-metodikk med en 0,025 m² stor grabb, og prøver av bunnen er tatt i økende avstand fra utslippet. Miljøvirkningen på sjøbunnen selv ved store utslipp har sjelden noen miljøvirkning mer enn akkurat ved utslippet (**figur 5**). Den organiske belastningen fra de største avløpene i denne

sammenstillingen tilsvarer opp mot 10.000 pe og består av urensset avløp med store partikler som sedimenterer raskt. Avløp fra Færder Fyr AS sitt planlagte anlegg vil ikke bestå av slike store partikler, og ha mindre virkning lokalt. Et rensset utslipp på vestsiden av Vestre Bolæren vil derfor i liten grad medføre noen miljøforringelse av forholdene på bunnen ved utslippet.

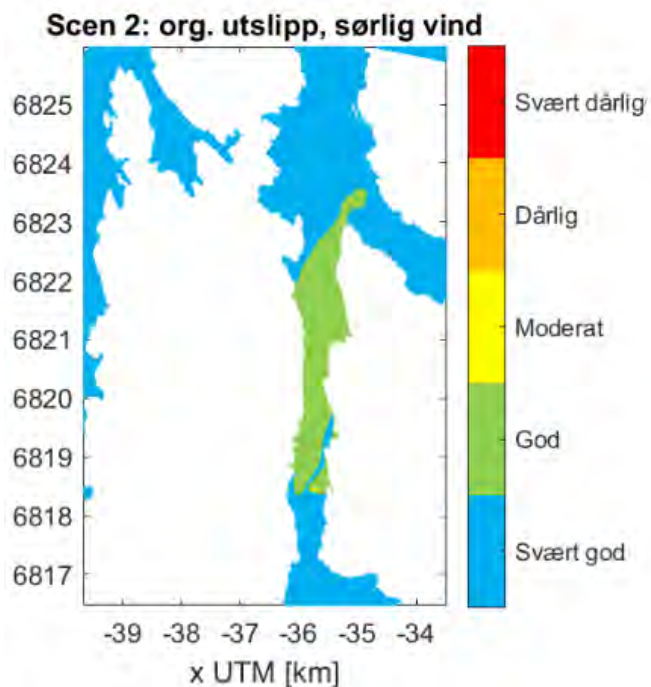
Figur 5. Sammenstilling av bunnpåvirkning fra en undersøkelse av utslipp til sjø utenfor landbasert oppdretts-anlegg. Resultatene er vurdert etter NS 9410:2016 der fargene beskriver miljøtilstand slik: Blå = «meget god», grønn = «god», gul = «dårlig» og rød = «meget dårlig».

Utslippsvannet har samme saltholdighet som ved utslippspunktet, og vil derfor bli innlagret på det dypet i vannsøylen der det slippes ut og fortennet videre vekk fra utslippet. Det vil derfor ikke føre til noen eutrofiering av overflatevannmassene, og heller ikke føre til noe økt begroing langs strendene i området.

Ved en eventuell søknad om utslippstillatelse, vil det bli foretatt strømmålinger ved planlagt avløpspunkt, og gjort modellering av utslippets fortenning og virkning på vannkvaliteten. Det vil også være et godt grunnlag for vurdering av virkning på naturtypene. Erfaring både fra slike modelleringer og fra målinger ved eksisterende slike avløp, viser at det bare er helt lokal påvirkning på vannmiljøet.

Figur 6. Eksempel på miljøvirkning med modellering av et tilsvarende rensset utslipp til overflaten i Krakhellesundet (Solund kommune) fra en planlagt landbasert matfiskoppdrett på 50.000 tonn og middel strømfart på 10 cm/s.

Modelleringseksempelet i **figur 6** er fra prosjektering av et anlegg som var planlagt med en årlig produksjon på 50.000 tonn matfisk, altså 50 ganger større enn det Færder Fyr AS planlegger. Dette utslippet var dessuten planlagt sluppet til overflaten, og gjennomsnittlig strømhastighet var målt til 10 cm/s i sundet, hvilket kanskje ikke er veldig ulikt strømfart i sundet vest for Vestre Bolæren. Utslipp fra Færder Fyr AS vil være 2 % av dette eksempelet og skje til dypere vannlag, og vil derfor ha liten påvirkning på vannmiljøet i sundet.

Vestre Bolæren ligger mellom de to vannforekomstene Ytre Oslofjord-Vest i nord og Huikjæla i sør. Ytre Oslofjord er en stor resipient, mens Huikjæla ligger avgrenset mellom øyene i nasjonalparken. Et utslipp mot vest på dypt vann vil ikke medføre forurensing av strandsone, bunnhabitat eller vannkvalitet i sundet. Strømforholdene i sundet vil avgjøre hvilken av de to resipientene som blir berørt, og er det dominerende sørlige strømretninger, vil de oppløste stoffene bli ført sørover til Huikjæla. Er det derimot mer nordlig strøm i sundet, vil de bli ført nordover til Ytre Oslofjord, som er den største resipienten. Begge vannforekomstene har ifølge Vann-nett god økologisk tilstand. Det planlagte utslippet vil derfor i liten grad medføre noen endring i tilstand i disse resipientene, selv om det kan bli en lokal økning i næringskonsentrasjon ved selve utslippspunktet.

Utslipp fra et eventuelt anlegg vil ikke medføre endring i status etter Vanndirektivet, der forvaltningsmålet er at en skal oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Et utslipp til sjø vil ikke ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken, når det gjelder verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø, mangfoldet av plantearter, plantesamfunn og naturtyper i nasjonalparken eller mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter som skal bevares først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.

Dersom avløpet ledes 5,1 km mot nordøst og ut av nasjonalparken, kreves det ikke dispensasjon fra verneforskriften med hensyn på forurensing.

Motorferdsel

Motorferdsel i nasjonalparken er regulert i verneforskriftens § 3 pkt. 6. Det er et generelt forbud mot motorferdsel på land, og på sjøen i sone B i hekketiden, men med en rekke unntak. Forvaltningsmyndigheten kan også etter søknad gi tillatelse til motorferdsel for nærmere angitte formål. Vestre Bolæren ligger ikke i nasjonalparkens sone B.

Vestre Bolæren ligger ikke i nasjonalparkens sone B, og det er derfor ikke behov for å søke det om dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 6 med hensyn på «motorferdsel på sjø».

Færder nasjonalpark er et svært attraktivt område for friluftsliv og ferdsl. Forvaltningsplanen for nasjonalparken beskriver at ulike former for båtliv er den klart mest omfattende friluftaktiviteten i nasjonalparken. Øyer og holmer brukes hvert år av tusenvis av båtfolk, med sommerferien som høysesong. Om vinteren er situasjonen annerledes med lavere aktivitet.

Driften av oppdrettsanlegget vil medføre noe båttrafikk gjennom hele året. I sommersesongen vil dette ikke være merkbart i forhold til eksisterende trafikk. Noe økt båttrafikk om vinteren i forhold til dagens situasjon vurderes å ha liten virkning for verneverdiene. På østsiden av Vestre Bolæren er det registrert et viktig funksjonsområde for fiskemåke (**figur 3**), antakelig en egnet hekkelokalitet for arten. Fiskemåke er ikke spesielt følsom for forstyrrelser i hekketiden og vil trolig ikke bli påvirket av økt båttrafikk i hekkesesongen (april-juni).

Andre utslipp

Det vil ikke være nødvendig med bruk av **lakselusmidler**. Det planlegges å hente vann fra et sjøområde uten øvrige oppdrettsaktivitet og med naturlig lavt nivå av lakselus på villfisk. Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.

Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for **medisinering** av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.

Anlegget vil bli svært **rømmingssikkert**. I et landbasert resirkuleringsanlegg vil det være «trippel» rømmingssikring, først i avløp fra hvert enkelt produksjonskar, så i de mekaniske filterne, og til slutt ved rist i avløpskum for utslipp til sjø. I og med at anlegget planlegges i fjellhaller, vil eventuell overløp fra eller brekkasje på produksjonsenhetene heller ikke føre til rømming til sjø. Dessuten skal alle nye landbaserte anlegg sertifiseres i samsvar med bestemmelsene i NS 9416:2013.

Det er ikke nødvendig med dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 7.1. med hensyn på «utslipp av kjemiske stoff» eller andre utslipp som kan påvirke naturmiljøet.

Oppsummering

Færder Fyr AS sine foreliggende og innledende planer om etablering av et lite landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren medfører liten konflikt med Færder Nasjonalpark. Verneforskriften og Forvaltningsplan er gjennomgått og det søkes om dispensasjon fra verneforskriftens følgende to punkt:

- §3 pkt. 1.1 om «inngrep» for legging av sjøledninger for vanninntak og avløp.
- §3 pkt. 7.1 om «forurensing» for utslipp av rensset avløpsvann til god resipient.

Vår vurdering er at det er dokumentert at tiltaket vil ha liten virkning på verneverdiene i Færder nasjonalpark.

Bolærne er også et statlig sikret friluftsområde med stor bruksverdi, og det er betydelige fiskeriinteresser i de nærliggende områdene i Oslofjorden, men ingen av disse interessene er vurdert av denne søknaden. Disse vil inngå i eventuell neste søknadsprosess dersom det innvilges dispensasjon fra nasjonalparkens verneforskrift.

På vegne av Færder Fyr AS

Vennlig hilsen

Dr.philos. Geir Helge Johnsen

Dato: 31.08.20

SØKNAD OM FISKEOPPDRETT PÅ VESTRE BOLÆREN.

Hva saken gjelder

Vi viser til henvendelse fra nasjonalparkforvalter i Færder nasjonalpark om faglig vurdering av fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren, Færder nasjonalpark.

Firmaet *Rådgivende biologier* har søkt om å bygge opp et anlegg for fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren i Færder nasjonalpark. Bruken av fjellhallene og kaianlegget mot vest berøres isolert sett ikke av verneforskriften for Færder nasjonalpark.

I dette tilfellet vil nasjonalparken først og fremst bli berørt av utslipp og tekniske anlegg for vannforsyning til anlegget. Søknaden anslår at omfanget på årlige utslipp kan tilsvare opp mot 5000 personekvivalenter: 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff. Eventuelle utslipp av kjemikalier og medisiner er lite spesifisert i søknaden.

Utslippene til vann vil være mest konsentrert lokalt, men vil også spre seg til store deler av nasjonalparken med strøm og bølger (sydgående strøm er dominerende).

Omfanget av utslippene tilsvarer ca. 60% av fosforutslippene og opp mot 10% av nitrogenutslippene fra Tønsberg regionen knyttet til TAU anlegget. I lys av dette må utslippet betraktes som stort. Vedlagte tabell viser utslipp i TAU regionen, utslippstallene i søknaden og hva disse innebærer i antall personekvivalenter urensset kloakk (pe).

Kilder for dette anslaget er forurensningsregnskapet for Vestfold og Miljødirektoratets database for norske utslipp.

Følgende dokumenter er lagt til grunn for våre vurderinger:

- Notat fra Færder nasjonalpark, nasjonalparkforvalter
- Søknad fra Rådgivende biologer
- Tekniske beskrivelse av mulig anlegg for fiskeoppdrett på Vestre Bolæren

Vi har delt dette notatet i følgende deler:

- Kunnskapsgrunnlaget
- Helhetlig plan for Oslofjorden
- Nasjonalparkens regelverk
- Vurdering av tiltaket i nasjonalparken og forhold til mulige presedensvirkninger
- Oppsummering og konklusjon

Kunnskapsgrunnlaget

De siste 3 årene har det pågått to store forskningsprosjekter i Ytre Oslofjord med et budsjett på 35 millioner, *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Prosjektene har vært sektorovergripende og med deltakelse fra de store marine fagmiljøene i Norge, med Havforskningsinstituttet som

prosjektleder. Bakgrunnen for prosjektene var at mange fiskeslag har vist en kraftig tilbakegang i løpet av de siste 20 årene. Formålet var å styrke kunnskapsgrunnlaget knyttet til denne problematikken, og å gi anbefalinger om tiltak som kan bidra til restaurering av fjorden.

Prosjektet *Krafttak for kysttorsken* legger fram sin sluttrapport høsten 2020 og *Frisk Oslofjord* avsluttes i 2021.

Kunnskapsgrunnlaget som har framkommet gjennom disse prosjektene viser at miljøtilstanden i fjorden har blitt betydelig forringet de senere tiårene. Tilførsel av store mengder næringssalter fra jordbruket og en voksende befolkning på Østlandet har gitt økende algevekst og en redusert tilførsel av lys til naturen under vann. På 60- tallet fant man tareskog ned til ca. 30 meters dyp. I dag er tarens største voksdyp betydelig redusert. Forskerne kaller denne utviklingen en formørkning av kystvannet. Tareskogen er svært viktig for mange fiskeslag. Når tareskogen forsvinner, svekkes livsgrunnlaget for fisken tilsvarende. Ålegrasengene, som også er viktige leveområder for fisk, er også rammet av den samme utviklingen.

Parallelt med dette har omlegging til kornproduksjon på Østlandet gitt stor erosjon på jordbruksarealene og i elvene. Store mengder leirpartikler føres ut i fjorden. Dette fører tidvis til ytterligere tilgrusning og formørkning av sjøvannet. Sedimentering av leirpartikler og organisk materiale gir over tid en «sedimentspærre» på hardbunn, som er tareskogens voksområde. Dette har ført til at taren ikke får bunnfeste, og har forsvunnet fra store områder.

Helheten i dette bildet er at viktige naturtyper for fisken og fjordens produksjonsevne har blitt redusert. En svekkelse av miljøtilstanden i fjorden og for høyt fiskepress er hovedelementene på fiskens sterke tilbakegang de senere årene.

Området rundt Vestre Bolæren har en hummerfredning. Området har nullfiskebestemmelser og fungerer også som referanseområdet i arbeidet med å verne kysttorsken i fjorden.

Helhetlig plan for Oslofjorden

I lys av Oslofjordens negative utvikling la Miljødirektoratet i desember 2019 fram forslag til en Helhetlig plan for Oslofjorden. Faktagrunnlaget som legges til grunn for anbefalingene i dette dokumentet er sammenfallende med konklusjonene fra *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Planens anbefaling av tiltak sammenfaller også med de to forskningsprosjektene i Ytre Oslofjord: **Tilførselene av næringssalter, organisk materiale og leirpartikler fra landsiden må reduseres.**

Fiskeridirektoratet har allerede tatt tak i sin del av utfordringen ved å innføre forbud mot bruk av bunn garn og forbud mot alt annet fiske av torsk.

Nasjonalparkens regelverk

Hensikten med våre nasjonalparker er å beskytte naturen og å gi verdifulle naturopplevelser for befolkningen. Det er kun de mest verdifulle naturområdene som får nasjonalparkstatus og inngrep som kan forringe naturmiljøet og naturopplevelse er strengt regulert i egen forskrift, som forvaltes av nasjonalparkstyrene. I den grad det oppstår interessekonflikter knyttet til bruken av nasjonalparkene, er det verneverdiene som skal gå foran.

Vurdering av tiltaket i nasjonalparken og forhold til mulige presedensvirkninger

Å etablere et utslipp tilsvarende en by/tettsted med 4500- 5000 personer er ikke forenlig med Færder nasjonalpark sitt formål og nasjonalparkforskriften. På toppen av dette vil en eventuell

dispensasjon kunne gi presedens. Det åpner for at man kan få flere slik utslipp i nasjonalparkområdet.

For Oslofjorden som helhet er utfordringen nå å få utslippene ned. I lys av utviklingen er det heller ikke rom for å øke tilførslene av næringsalter i andre deler av fjorden og fjordområdet som helhet. Ut fra vurderingen over har vi ikke funnet det aktuelt å gjøre en vurdering av det tekniske anlegget for vannforsyning til anlegget.

Konklusjon

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget for Ytre Oslofjord og Helhetlig plan for Oslofjorden tilsier at utslippene av næringsalter til fjorden må reduseres. Det er derfor ikke rom for økninger av utslippene.

De omsøkte utslippene fra planlagt oppdrettsanlegg på Vestre Bolæren er ikke forenlig med formål og regelverk for Færder nasjonalpark. Det gjelder både isolert og tatt i betraktning at en dispensasjon vil kunne gi presedens til flere slike utslipp i fremtiden.

05.08.20

Bjørn Strandli

Vedlegg:

Tabell med utslippstall fiskeoppdrett Vestre Bolæren mm.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		15.09.20

Svar - Færder nasjonalpark – søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene - etablering av landbasert oppdrett - Vestre Bolæren

Vedtak i styremøte 15.09.20

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens §3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Færder kommune har leid ut fjellhallene på Vestre Bolæren til Færder Fyr AS som ønsker å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder nasjonalpark. Søknaden med figurer er i sin helhet vedlagt.

Utdrag fra søknaden:

På vegne av Færder Fyr AS, søkes det om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for matfisk av laks og ørret i fjellhallene i Vestre Bolæren.

Rådgivende Biologer AS har utarbeidet en innledende tiltaksbeskrivelse for Færder Fyr AS sine planer om oppdrett på Vestre Bolæren, og det ble avholdt et formøte med representanter for kommune, fylkesmann, fylkeskommune, mattilsyn og nasjonalparkforvalter og søkere torsdag 2. april 2020.

Møtet ble avholdt for å vurdere om planene er gjennomførbare, og selv om kommunen var positiv til de foreliggende planene, framkom det klare signaler fra Fylkesmannen og nasjonalpark-forvalteren at utslipp fra et slikt anlegg ville være problematisk innenfor Færder

nasjonalpark. Det ble derfor besluttet at en i første runde må avklare om det er mulig å få dispensasjon fra verneforskriften for i det hele tatt å kunne gå videre med planene. Rådgivende Biologer AS har, på oppdrag fra Færder Fyr AS, utarbeidet denne vurderingen og søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Færder Nasjonalpark.

Planene for landbasert oppdrett på Vestre Bolæren

Færder Fyr AS planlegger å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks opp til slaktestørrelse i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder Kommune. Fjellhallene var tidligere militært anlegg. Lokalene er på 25.000 m² hvorav 15.000 m² er fjellhaller. Halvparten av arealet i fjellhallene er godt egnet til landbasert oppdrett. Anlegget planlegges som et resirkuleringsanlegg med rensing av utslippsvannet.

Produksjonsvann planlegges hentet øst for øygruppen på minimum 25 meters dyp, og det vil bli desinfisert med UV-behandling. Avløp fra renseanlegget planlegges til sjø i det strømrike sundet rett utenfor kaien på vestsiden av anlegget. Alternativt kan det føres til dypvann i Oslofjorden øst for Bolæren, men for å nå utenfor nasjonalparken må en da ha en 5,1 km lang avløpsledning til 250 meters dyp (figur 1). Legging av en slik ledning blir svært kostbart.

Det er planlagt å utvikle anlegget fra et pilotanlegg til en produksjon på 1.000 tonn matfisk årlig. Et slikt anlegg tilsvarer omtrent et anlegg med en maksimal tillatt biomasse (MTB) på 780 tonn i sjø, tilsvarende en konsesjon for et sjøanlegg.

Med optimal temperatur på 14°C i anlegget, vil det ta omtrent 36 uker å føre fram en 150 grams smolt til en slakteklar fisk på vel 5 kg. En slik mengde fisk vil begynne med et lite behov for plass, og etter hvert trenge mer og mer plass. En starter gjerne med ca. 10 kg fisk/ m³ karvolum og ender opp med største tetthet i karene på opp mot 90 kg fisk / m³ karvolum.

Virkning av planlagte tiltak

Tekniske inngrep: I forbindelse med eventuell etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren, er det særlig de marine miljøverdiene som eventuelt kan påvirkes av inngrep på sjøbunnen og eventuell forurensing fra utslipp til sjø. Øvrige aktiviteter vil i all hovedsak skje i fjellhallene.

Etablering av et landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil ikke medføre noen synlige inngrep på land. Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder.

Bygninger og kaianlegg på vest- og østsiden av Vestre Bolæren er imidlertid ikke inkludert i nasjonalparken. Det samme gjelder området med vei til den østre inngangen til fjellhallene, og det er derfor også diskutabelt om fjellhallene under bakken inngår i nasjonalparken.

Legging av sjøledninger vil bli utført uten å berøre de lokalt viktige naturtypene i sjø. Traseene vil bli filmet på forhånd for å sikre at en ikke foretar uforutsette ødeleggelser. Avløp vil primært bli søkt lagt til strømsundet mellom Vestre Bolæren og Haneflu (figur 1). Inntaksledning kan legges fra den østre inngangen til fjellhallene, og ut på ca. 25 m dyp mot nordøst.

På land vil denne ledningen bli lagt langs med veien, slik at en i minst mulig grad berører naturtypene «gammel barskog», «slåttemarker» og «store gamle trær». I sjø vil inntaksledningen mot nordøst bli lagt nord for den marine naturtypen ålegraseng (figur 3).

Verken legging eller sjøledninger vil ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige

verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken. Det planlagte landbaserte oppdrettsanlegget på Vestre Bolæren vurderes derfor å ha **liten virkning** på verneverdiene, både når det gjelder kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljø, biologisk mangfold av naturtyper og arter eller geologiske forekomster på land og i sjø. Det gjelder også fredningsområdet for hummer.

Utslipp: Et oppdrettsanlegg med resirkuleringsteknologi vil ha «best tilgjengelig» rensing på avløpet.

Vannet vil bli renses i et mekanisk filter og et påfølgende biofilter før det luftes, tilsettes oksygen og resirkuleres tilbake til oppdrettskarene. Avløpet vil dels bestå eventuelt overskudd av renses vann som ikke føres tilbake til karene, samt spylevann fra filterne. Det foreligger en del erfaringsgrunnlag fra ulike typer renses anlegg og også fra leverandørenes egne tester av renses anleggene. Generelt er det antatt at et resirkuleringsanlegg med mekanisk filter på 40–60 µm lysåpning har rensesgrad på 40 % for nitrogen, 60 % for fosfor og opp mot 80 % for organisk stoff.

Frafiltrert slam fra renses anlegget vil ha høyt saltinnhold, og vil derfor ikke være egnet til jordforbedring. Det er imidlertid energirik og kan for eksempel nyttes til biogass-produksjon. Et oppdrettsanlegg med 1000 tonn årlig produksjon, vil da ha et årlig utslipp etter rensing på i størrelsesorden 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff, tilsvarende et utslipp på mellom 4.500 – 4.900 pe. (personekvivalenter).

Utslipet vil i hovedsak bestå av oppløst og suspenderte finpartikulære organiske stoffer. Dersom avløpet legges til 20-30 m dyp i sundet mot vest, der det antas å være god vannutskifting, vil tilførslene bli spredd og raskt fortynnet ettersom de blandes inn i de forbipasserende vannmassene. Det antas derfor at det i svært liten grad vil skje akkumulering av organisk materiale på bunnen ved utslippspunktet, og de lokale tilførslene som havner her, vil i all hovedsak vil bli omsatt av organismene på bunnen.

Forurensing er spredning av stoffer som medfører en ulempe, skade eller forringelse på miljøet. Rådgivende Biologer AS har gjennomført en rekke undersøkelser ved både renses og urenses avløp fra landbaserte oppdrettsanlegg med utslipp i sjø, der det er benyttet NS 9410-metodikk med en 0,025 m² stor grabb, og prøver av bunnen er tatt i økende avstand fra utslippet. Miljøvirkningen på sjøbunnen selv ved store utslipp har sjelden noen miljøvirkning mer enn akkurat ved utslippet (figur 5). Den organiske belastningen fra de største avløpene i denne sammenstillingen tilsvarer opp mot 10.000 pe og består av urenses avløp med store partikler som sedimenterer raskt. Avløp fra Færder Fyr AS sitt planlagte anlegg vil ikke bestå av slike store partikler, og ha mindre virkning lokalt. Et renses utslipp på vestsiden av Vestre Bolæren vil derfor i liten grad medføre noen miljøforringelse av forholdene på bunnen ved utslippet.

Utslippsvannet har samme saltholdighet som ved utslippspunktet, og vil derfor bli innlagret på det dypet i vannsøylen der det slippes ut og fortynnet videre vekk fra utslippet. Det vil derfor ikke føre til noen eutrofiering av overflatevannmassene, og heller ikke føre til noe økt begroing langs strendene i området.

Ved en eventuell søknad om utslippstillatelse, vil det bli foretatt strømmålinger ved planlagt avløpspunkt, og gjort modellering av utslippets fortynning og virkning på vannkvaliteten. Det vil også være et godt grunnlag for vurdering av virkning på naturtypene. Erfaring både fra slike modelleringer og fra målinger ved eksisterende slike avløp, viser at det bare er helt lokal påvirkning på vannmiljøet.

Modelleringsseksempelen i vedlagte figur 6 er fra prosjektering av et anlegg som var planlagt med en årlig produksjon på 50.000 tonn matfisk, altså 50 ganger større enn det Færder Fyr AS

planlegger. Dette utslippet var dessuten planlagt sluppet til overflaten, og gjennomsnittlig strømhastighet var målt til 10 cm/s i sundet, hvilket kanskje ikke er veldig ulikt strømfart i sundet vest for Vestre Bolæren. Utslipp fra Færder Fyr AS vil være 2 % av dette eksempelet og skje til dypere vannlag, og vil derfor ha liten påvirkning på vannmiljøet i sundet.

Vestre Bolæren ligger mellom de to vannforekomstene Ytre Oslofjord-Vest i nord og Huikjæla i sør. Ytre Oslofjord er en stor resipient, mens Huikjæla ligger avgrenset mellom øyene i nasjonalparken. Et utslipp mot vest på dypt vann vil ikke medføre forurensing av strandsone, bunnhabitat eller vannkvalitet i sundet. Strømforholdene i sundet vil avgjøre hvilken av de to resipientene som blir berørt, og er det dominerende sørlige strømretninger, vil de oppløste stoffene bli ført sørover til Huikjæla. Er det derimot mer nordlig strøm i sundet, vil de blir ført nordover til Ytre Oslofjord, som er den største resipienten. Begge vannforekomstene har ifølge Vann-nett god økologisk tilstand. Det planlagte utslippet vil derfor i liten grad medføre noen endring i tilstand i disse resipientene, selv om det kan bli en lokal økning i næringskonsentrasjon ved selve utslippspunktet.

Utslipp fra et eventuelt anlegg vil ikke medføre endring i status etter Vanddirektivet, der forvaltningsmålet er at en skal oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Et utslipp til sjø vil ikke ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken, når det gjelder verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø, mangfoldet av plantearter, plantesamfunn og naturtyper i nasjonalparken eller mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter som skal bevares først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.

Driften av oppdrettsanlegget vil medføre noe båttrafikk gjennom hele året. I sommersesongen vil dette ikke være merkbart i forhold til eksisterende trafikk. Noe økt båttrafikk om vinteren i forhold til dagens situasjon vurderes å ha liten virkning for verneverdiene. På østsiden av Vestre Bolæren er det registrert et viktig funksjonsområde for fiskemåke (figur 3), antakelig en egnet hekkelokalitet for arten. Fiskemåke er ikke spesielt følsom for forstyrrelser i hekketiden og vil trolig ikke bli påvirket av økt båttrafikk i hekkesesongen (april-juni).

Andre utslipp: Det vil ikke være nødvendig med bruk av lakselusmidler. Det planlegges å hente vann fra et sjøområde uten øvrige oppdrettsaktivitet og med naturlig lavt nivå av lakselus på villfisk. Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.

Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for medisiner av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.

Anlegget vil bli svært rømmingssikkert. I et landbasert resirkuleringsanlegg vil det være «trippel» rømmingssikring, først i avløp fra hvert enkelt produksjonskar, så i de mekaniske filterne, og til slutt ved rist i avløpskum for utslipp til sjø. I og med at anlegget planlegges i fjellhaller, vil eventuell overløp fra eller brekkasje på produksjonsenhetene heller ikke føre til rømming til sjø. Dessuten skal alle nye landbaserte anlegg sertifiseres i samsvar med bestemmelsene i NS 9416:2013.

Figurer vist til i søknaden fra Rådgivende Biologer ligger i vedlagte dispensasjonssøknad og et utvalg i eget vedlegg.

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Færder nasjonalpark er vernet mot inngrep av enhver art i § 3, pkt. 1.1, blant annet oppdrettsanlegg og tekniske inngrep. § 3 punkt 7.1 gir forbud mot forurensning: *Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt. Det er forbudt å tømme kloakkvannet i sjøen.* Det gis ikke unntaksbestemmelser fra dette punktet, og derfor må § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser legges til grunn: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.*

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering fra nasjonalparkforvalter

Hovedsaken i denne søknaden dreier seg om utslippene til marint miljø og vil eventuelt kreve dispensasjon, jf. § 4. De tekniske inngrepene knyttet til vannledninger vil også kreve dispensasjon. Fjellhallene og området rundt kaianlegget ligger ikke i nasjonalparken og berøres ikke av regelverket for nasjonalparken.

Søknaden anslår at omfanget på årlige utslipp kan tilsvare opp mot 5000 personekvivalenter: 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff. Eventuelle utslipp av kjemikalier og medisiner er lite spesifisert i søknaden.

Utslippene til vann vil være mest konsentrert lokalt, men vil også spre seg til andre deler av nasjonalparken med strøm og bølger (sydgående strøm er dominerende).

Omfanget av utslippene tilsvarer ca. 60% av fosforutslippene og opp mot 10% av nitrogenutslippene fra Tønsberg regionen knyttet til TAU anlegget. I lys av dette må utslippet betraktes som stort. Kilder for dette anslaget er forurensningsregnskapet for Vestfold og Miljødirektoratets database for norske utslipp.

Kunnskapsgrunnlaget for det marine miljøet

De siste 3 årene har det pågått to store forskningsprosjekter i Ytre Oslofjord med et budsjett på 35 millioner, *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Prosjektene har vært sektorovergripende og med deltakelse fra de store marine forskningsmiljøene i Norge, med Havforskningsinstituttet som prosjektleder. Bakgrunnen for prosjektene var at mange fiskeslag har vist en kraftig tilbakegang i løpet av de siste 20 årene. Formålet var å styrke kunnskapsgrunnlaget knyttet til denne problematikken, og å gi anbefalinger om tiltak som kan bidra til restaurering av fjorden.

Prosjektet *Krafttak for kysttorsken* legger fram sin sluttrapport høsten 2020 og *Frisk Oslofjord* avsluttes i 2021.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget som har framkommet gjennom disse prosjektene viser at miljøtilstanden i fjorden har blitt betydelig forringet de senere tiårene. Tilførsel av store mengder næringssalter fra jordbruket og en voksende befolkning på Østlandet har gitt økende algevekst og en redusert tilførsel av lys til naturen under vann. På 60- tallet fant man tareskog ned til ca. 30 meters dyp. I dag er tarens største voksdyp 12- 13 meter. Forskerne kaller denne utviklingen en formørkning av kystvannet. Tareskogen er svært viktig for mange fiskeslag. Når

tareskogen forsvinner, svekkes livsgrunnlaget for fisken tilsvarende. Ålegrasengene, som også er viktige leveområder for fisk, er også rammet av den samme utviklingen.

Parallelt med dette har omlegging til kornproduksjon på Østlandet gitt stor erosjon på jordbruksarealene og i elvene. Store mengder leirpartikler føres ut i fjorden. Dette fører tidvis til ytterligere tilgrusning og formørkning av sjøvannet. Sedimentering av store mengder leirpartikler og organisk algemateriale gir over tid en «sedimentspærre» på hardbunn, som er tareskogens voksområde. Dette har ført til at taren ikke får bunnfeste, og har forsvunnet fra store områder.

Helheten i dette bildet og den samlede belastningen har ført til at viktige naturtyper for fisken og fjordens produksjonsevne har blitt kraftig redusert og svekket. En svekkelse av miljøtilstanden i fjorden og for høyt fiskepress er hovedelementene på fiskens sterke tilbakegang de senere årene.

Området rundt Vestre Bolæren har hummerfredning. Området har nullfiskebestemmelser (kun lov med håndsnøre, fiskestang, juksa, dorg eller snurpenot) og fungerer også som referanseområde i arbeidet med å verne kysttorsken i fjorden. Dette området er sårbart for ytterligere påvirkninger.

Søknaden henviser til kartene fra «Vann- nett» som viser «økologisk tilstand» i området. Dette materialet er ikke oppdatert og bygger på et smalere spekter av kriterier enn det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget som har kommet fram gjennom prosjektene Krafttak for kysttorsken, Frisk Oslofjord (2017 – 21) og Helhetlig plan for Oslofjorden (2019).

Helhetlig plan for Oslofjorden

I lys av Oslofjordens negative utvikling la Miljødirektoratet i desember 2019 fram forslag til en Helhetlig plan for Oslofjorden, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Faktagrunnlaget som legges til grunn for anbefalingene i dette dokumentet er sammenfallende med konklusjonene fra *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Planens anbefaling av tiltak sammenfaller også med de to forskningsprosjektene i Ytre Oslofjord: Tilførsle av næringssalter, organisk materiale og leirpartikler fra landsiden må reduseres.

Fiskeridirektoratet har allerede tatt tak i sin del av utfordringen ved å innføre forbud mot bruk av bunn garn og forbud mot alt annet fiske av torsk.

Nasjonalparkens regelverk

Hensikten med våre nasjonalparker er å beskytte naturen og å gi verdifulle naturopplevelser for befolkningen. Det er kun de mest verdifulle naturområdene som får nasjonalparkstatus og inngrep som kan forringe naturmiljøet og naturopplevelse er strengt regulert i egen forskrift. Utslipp som det her er søkt om er ikke tillatt. I den grad det oppstår interessekonflikter knyttet til bruken av nasjonalparkene, er det verneverdiene som skal gå foran.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget for Ytre Oslofjord og Helhetlig plan for Oslofjorden tilsier at utslippene av næringssalter til fjorden må reduseres. Det er derfor ikke rom for økninger av utslippene, og spesielt ikke i en marin nasjonalpark, der denne type utslipp er forbudt.

Oppsummert er de omsøkte utslippene fra planlagt oppdrettsanlegg på Vestre Bolæren ikke forenlig med formål og regelverk for Færder nasjonalpark. Det gjelder både isolert og tatt i betraktning av at en dispensasjon vil kunne gi presedens til flere slike utslipp i fremtiden.

Annen påvirkning

Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder. Området i sjø hvor ledninger skal legges, inngår i et større hummerbevaringsområde i nasjonalparken. Kontrollfiske utført av Havforskningsinstituttet viser at bestanden i og rett ved bevaringsområdet viser god utvikling. Området er svært viktig for bevaring av hummer, og sårbart for forstyrrelser. Inntaksledning er prosjektert i nordøst, nær et område som er registrert som viktig ålegrassamfunn. Ålegrassamfunn er viktige områder for fisk og som næringsøksområder for fugl. Tekniske inngrep er en trussel for ålegrassenger.

Søker vurderer at det ikke vil være nødvendig med bruk av lakselusmidler: (fra søknaden)

«Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.»

*«Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for **medisinering** av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.»*

Søknaden inneholder for øvrig lite informasjon om annen bruk av kjemikalier, bl.a. til desinfisering.

På land vil ledning bli lagt langs veien fra fjellhall i øst. Det vil bli inngrep også på land ved legging av rørledning, men i hovedsak utenfor Færder nasjonalpark.

Det har hekket havørn i flere år på toppen av Vestre Bolæren,. Havnørna fikk tre unger på vingene i 2019, men har ikke hekket der i 2020. Ifølge fugleekspert er det ikke uvanlig at havørn tar et hvileår, ørna er observert på Vestre Bolæren i 2020. Det er usikkert hvorvidt hekkende havørn vil bli påvirket av støy og aktivitet fra havneområdet.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

I kongelig resolusjon av 23.08.2013 slås det fast at *sjøområdene i den foreslåtte nasjonalparken har stor variasjon i livsmiljøer og dermed også stort artsmangfold, både på grunt og dypt vann. Basert på European Nature Information (EUNIS), som klassifiserer marine områder på bakgrunn av dybde og bølgeeksponering, inneholder området 36 av 48 teoretisk mulige habitatklasser. Området har vesentlig større saltholdighet og større variasjon i dybdeforhold, topografi og marine kystvanntyper enn den nærliggende Ytre Hvaler nasjonalpark.*

§ 1 «Forskrift om vern av Færder nasjonalpark, Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold» beskriver verneformålet: Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø som er **uten tyngre naturinngrep**.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser.
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder

- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarinjelle, kjempestarr og flatøsters.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med *liten grad av teknisk tilrettelegging*.

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark slår fast at det er behov for å redusere tilførsel av næringsalter til sjøen fra kommunal kloakk og jordbruksarealene. Planen inneholder en rekke forslag til mål/tilak, andre offentlige og private aktører, kapittel 6.3 omhandler vannkvalitet.

Færder nasjonalpark er en av de best dokumenterte parkene i Norge. De seneste årene er det brukt mye ressurser for å utvide kunnskapsgrunnlaget for det marine miljøet, gjennom prosjektene Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Den svekkede miljøtilstanden og svikten i fiskeressursene i Oslofjorden tilsier at føre-var-prinsippet nå må legges til grunn. Dette gjelder hele Oslofjorden og nasjonalparkene særlig.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

I Kongelig resolusjon til Færder nasjonalpark ble økosystemtilnærming og samlet belastning tillagt stor vekt. Forskningsprosjektene Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken har en helhetlig tilnærming til miljøtilstanden i Oslofjorden, og peker på store utfordringer knyttet til utslipp av næringsalter.

Krafttak for kysttorsken kommer med sin sluttrapport høsten 2020, mens Frisk Oslofjord slutføres i 2021. I desember 2019 leverte Miljødirektoratet et forslag til «helhetlig plan for Oslofjorden».

Kunnskapsgrunnlaget som har kommet framkommet gjennom nevnte prosjekter og «Helhetlig plan for Oslofjorden» viser at miljøtilstanden i fjorden har blitt betydelig forringet de senere tiårene.

Av hensyn til den samlede belastningen på området, kan ikke nye utslipp tilrås.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bære av tiltakshaver

Konsekvensen av en eventuell dispensasjon kan ikke kompenseres ved avbøtende tiltak. Miljøforringelsen vurderes som varig.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Konsekvensen av en eventuell dispensasjon kan ikke kompenseres ved bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Miljøpåvirkning og inngrep vurderes som store.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering, med særlig vekt på de omsøkte utslippene til det marine miljøet i nasjonalparken, kan det ikke gis dispensasjon til fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens §3.1., § 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser, og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

En eventuell dispensasjon vil ha presedensvirkning og kan føre til flere store utslipp i nasjonalparken.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

Søknaden fra Rådgivende Biologer

Faglig vurdering fra Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken

Kopi til:

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark Fylkeskommune

Færder kommune

Forum for natur og friluftsliv

Vedlegg

Figurer fra søknaden, Rådgivende Biologer på vegne av Færder Fyr AS, utvalg

Figur 1

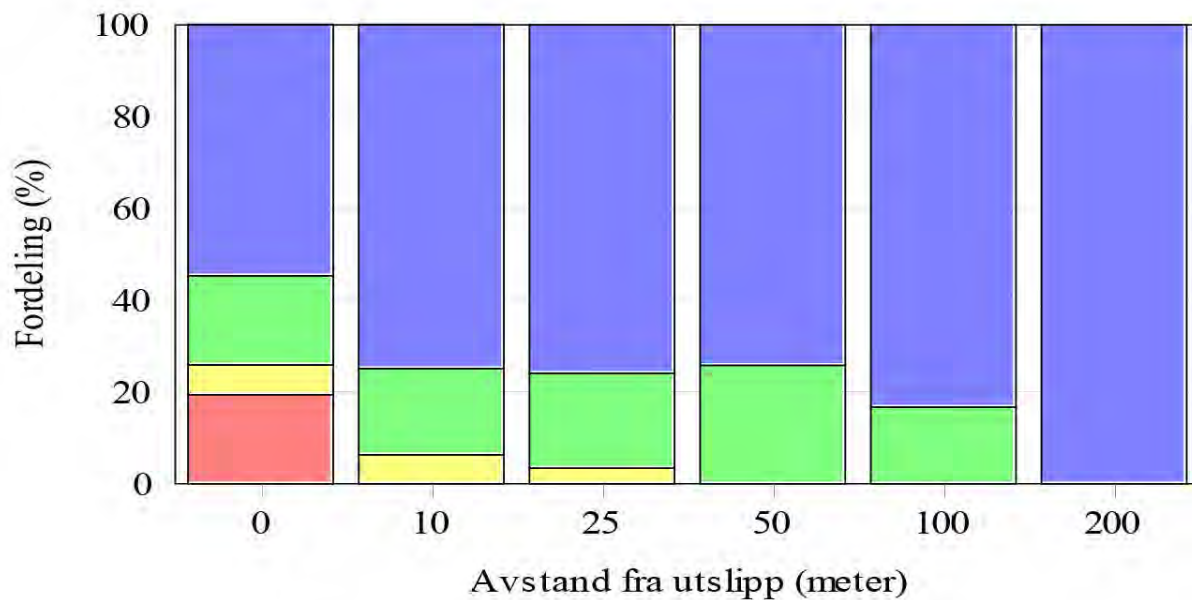
Planer for landbasert oppdrett i fjellhaller på Vestre Bolæren. Vanninntak tenkes lagt til 25m dyp mot øst, og avløp til 20 meters dyp ved kai på vestsiden, alternativt med 5,1 km lang avløpsledning ut av nasjonalparken mot øst

Figur 3. Avgrensede naturverdier ved Vestre Bolæren (unntatt naturtyper på land som ikke vil bli berørt). Naturtyper i sjø er vist med grønn skravering. Brun skravering er funksjonsområde for fiskemåke. Punkter er rødlistearter eller arter av nasjonal forvaltnings-interesse, de fleste er tilknyttet landområdene. Kilde: www.naturbase.no

Figur 5. Sammenstilling av bunnpåvirkning fra en undersøkelse av utslipp til sjø utenfor landbasert oppdrettsanlegg. Resultatene vurdert etter NS 9410:2016 der fargene beskriver miljøtilstand slik: **Blå** = «meget god», **grønn** = «god», **gul** = «dårlig», og **rød** = «meget dårlig

Færder nasjonalpark

Dato: 16.09.20

Færder nasjonalparkstyre – protokoll

Tid: 15. september 2020

Sted: Mågerø Marina

Tilstede:

Runar A. Larsen, leder

Anne Cathrine Hauge, nestleder

Tone Skalpe Bjørnli

Tom Mello

Meldt forfall:

Maja Foss Five

Katrine Sætre Evensen (vara)

Fra administrasjonen deltok Anne Sjømæling. Bente Molvig, daglig leder Besøkssenter Færder nasjonalpark deltok som observatør.

Øystein Hovde, avdelingsleder Skjærgårdstjenesten deltok på deler av møtet.

Møtet startet med befaring i nasjonalparken, til øya Ildverket. Øystein Hovde var med som guide.

ST 12/20 Godkjenning av innkalling og protokoll for siste møte

Behandling:

Innkalling og protokoll ble godkjent.

ST 13/20 Referatsaker

- Frisk Oslofjord og Krafttak for Kysttorsken
Forvalter orienterte kort. Styringsgruppemøte utsatt til 6.10. Foreløpig dato for sluttkonferanse for Krafttak for kysttorsken er satt til 23. november

ST 14/20 Delegerte saker

Behandling:

Styret tok sakene til etterretning.

ST 15/20 Vedtakssaker

a. Landbasert oppdrett Vestre Bolæren

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak.

Vedtak:

Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens § 3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

Til protokollen:

Tom Mello presiserer at han stiller seg bak vedtaket med den forståelse at dette er basert på Nasjonalparkens verneinteresser og at det ikke er hensyntatt øvrige samfunnsinteresser.

b. Frisk Oslofjord 2

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak.

Vedtak:

Nasjonalparkstyret slutter seg til ideen om et oppfølgingsprosjekt Frisk Oslofjord 2. Det kan gi stor merverdi dersom erfaringene fra Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord kommer til nytte for hele Oslofjorden.

Dersom Frisk Oslofjord 2 blir realisert, ønsker Færder nasjonalparkstyre å være representert i styringsgruppen.

c. Skrøslingen 62/1 Skrøslingen 4 – riving og gjenoppføring av anneks og plattning

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak.

Vedtak:

Med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt. 1,3 e gir Færder nasjonalparkstyre tillatelse til omsøkte riving og oppføring av nytt anneks og plattning på Skrøslingen.

Tiltakene vurderes ikke å stride mot verneformålet i verneforskriftens § 1. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- *Tillatelsen gjelder i samsvar med søknaden fra tiltakshaver, herunder tegninger og skisser på kart*
- *Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker under transport og lagring av materialer*
- *Alt rivningsmateriale fraktes ut av området og fraktes til godkjent mottak*
- *Bygningsgrop under nåværende anneks planeres med stedegen masse og beplantes med stedegne planter*
- *Det må utvises særskilt hensyn til støy og bygningsmessig virksomhet i perioden 15.4 til 15.7, av hensyn til nærliggende hekkeområder for sjøfugl*

d. Færder nasjonalpark – 31/4 Bjerkøy 36 – Færder – riving og gjenoppføring av brygge

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak.

Vedtak:

Færder nasjonalparkstyre gir gbnr 31/4 36 Bjerkøy tillatelse til å rive og gjenoppføre brygge på følgende vilkår

- *Tillatelsen gjelder riving og gjenoppføring av brygge med tilsvarende areal, utforming, høyde og plassering som dagens brygge*
- *Materialer fra riving fjernes og fraktes til godkjent avfallsmottak*
- *Det forutsettes at det benyttes sjøtransport til frakt av materialer mm.*
- *Arbeide må utføres utenfor perioden 15.4-15.7*

e. Søknad Færder nasjonalpark – skjærgården øst for Tjøme – oppgradering av sjømerker – mudring og dumping

Styret sluttet seg enstemmig til forvalters innstilling til vedtak.

Vedtak:

Færder nasjonalparkstyre gir Kystverket Sørøst tillatelse til oppgradering av eksisterende sjømerker øst for Tjøme i Færder kommune under henvisning til § 3 pkt 1.3 k. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- *Arbeidet skal utføres av Kystverkets mannskap og fartøy*
- *Arbeidet skal utføres utenfor perioden 15.4 – 15.7*

ST 16/20 Informasjonssaker

- a. Prinsipper ved vurdering av dronedispensasjoner.
Oppfølging fra styremøte 04.06.20. Behandling: Styret tar saken til orientering.
- b. Tilsyn i Færder nasjonalpark.
Hva saken gjelder: Innkommet brev fra Småfisker'n, avd. Tønsberg med ønske om mer tilsyn. Samlet oppsyn i Færder nasjonalpark er betydelig styrket de senere år. Forvalter svarer opp foreningen.
- c. Bekymringsmelding forurensning – innkommet brev via Miljødirektoratet
Behandling: Miljødirektoratet oversende bekymringsmelding ang. forurensning av kloakkutslipp fra småbåter i Færder nasjonalpark. Færder nasjonalpark er pådriver for flere tømme-stasjoner i Færder nasjonalpark. Brev er sent til innsender.
- d. Budsjett/regnskap.
Prosjekter er i rute. Faktura forventes i løpet av høsten.
- e. Infopunkt Østre Bolæren
Forvalter orienterte om framdrift så langt, prosjektet er i rute. Forvalter viste utstilling som er planlagt og produseres i høst. (Oppfølging fra styremøte 04.06.20).
- f. Forvalter orienterte om pågående prosjekter i henhold til budsjett.
- g. Skjærgårdstjenesten v/Øystein Hovde orienterte om årets besøkssesong. God oppførsel blant besøkende, mye folk ved fine dager, juliværet ga noe mindre besøk.
- h. Daglig leder Bente Molvig fra Besøkssenter Færder nasjonalpark orienterte fra senteret om arbeidet med Infosenter Oslofjorden, telleresultat via mobilteknologi. Ca 200.000 besøkende i området Verdens Ende i juli, og gjennomføring av gjesteundersøkelsen. Området de ytterste skjærene på Verdens Ende og Moutmarka er innenfor grensen til Færder nasjonalpark.

ST 17/20 Eventuelt

Ingen saker

Til

Miljødirektoratet

19.10.2020

Fra

Færder Fyr AS

Klage på vedtak om avslag på søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark.

Bakgrunn

Vi i Færder Fyr AS (FF) søkte 15.juni 2020 om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren. Færder Nasjonalparkstyre har behandlet søknaden i møte 15. september 2020 og fattet følgende vedtak:

Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens § 3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

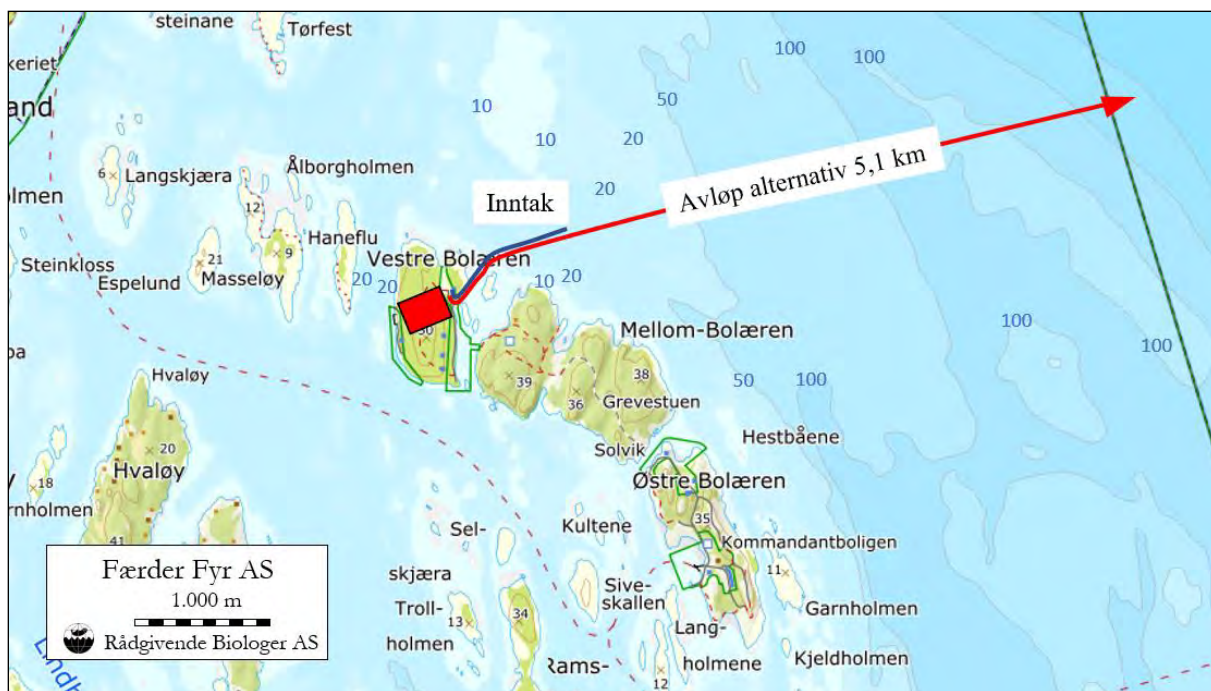
Overordnede mål

FNs bærekraftsmål gjelder alle land i hele verden. Innovative og bærekraftige systemer for matproduksjon er ett av delmålene. Det er et nasjonalt mål om å øke matproduksjonen, i særdeleshet produksjonen i sjømatnæringen, for å bedre matsikkerheten. Regjeringens trafikklys for oppdrettsnæringen fremholder Østlandet som potensielt vekstområde.

Færder Fyr AS klager vedtaket inn for Miljødirektoratet med følgende begrunnelse

Alternativt avløp

I dispensasjonssøknaden er det vist til at avløp kan legges til dypt vann på ca 200 meter dybde utenfor nasjonalparken (se kart under, fra søknaden). Her vil utslipp av næringsstoff bli innlagret på dypt vann, og i liten grad bli gjort tilgjengelig for primærproduksjon som skjer i de øverste og lysrike delene av vannsøylen. Avløpet fra fiskeproduksjonen vil bli 95% rensset. Dette gjør landbasert oppdrett til det klart mest miljøvennlige alternativet. Et slikt utslipp vil dermed ikke medføre noen videre næringsanrikning av Oslofjordens produktive øvre vannmasser, og FF stiller seg undrende til at dette alternativet ikke er omtalt konkret i avslaget.

Presentert alternativ punkt for avløp, som ikke er vurdert spesifikt i avslaget

«Føre var prinsippet»

Bruk av «føre var prinsippet» (Naturmangfoldsloven §9) fordrer at tiltaket medfører risiko for **alvorlig** eller **irreversibel** skade på naturmangfoldet. FF er ikke enig i at legging av inntaks- og avløpsledning på bunnen i nasjonalparkens sjøområder, samt utslipp av næringsalter til dypvann utenfor nasjonalparken medfører hverken alvorlige eller irreversible skader på naturmangfoldet. Vi anser vårt avbøtende tiltak med å legge avløpet ut av Færder Nasjonalpark som en fornuftig løsning.

Oslofjorden mottar avrenning fra hele Østlandsområdet med et samlet areal på opp mot 80.000 km² der også over halvparten av landets innbyggere bor. Utslipet fra et fiskeanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil i denne sammenheng være svært lite og knapt målbare i disse sjøområdene.

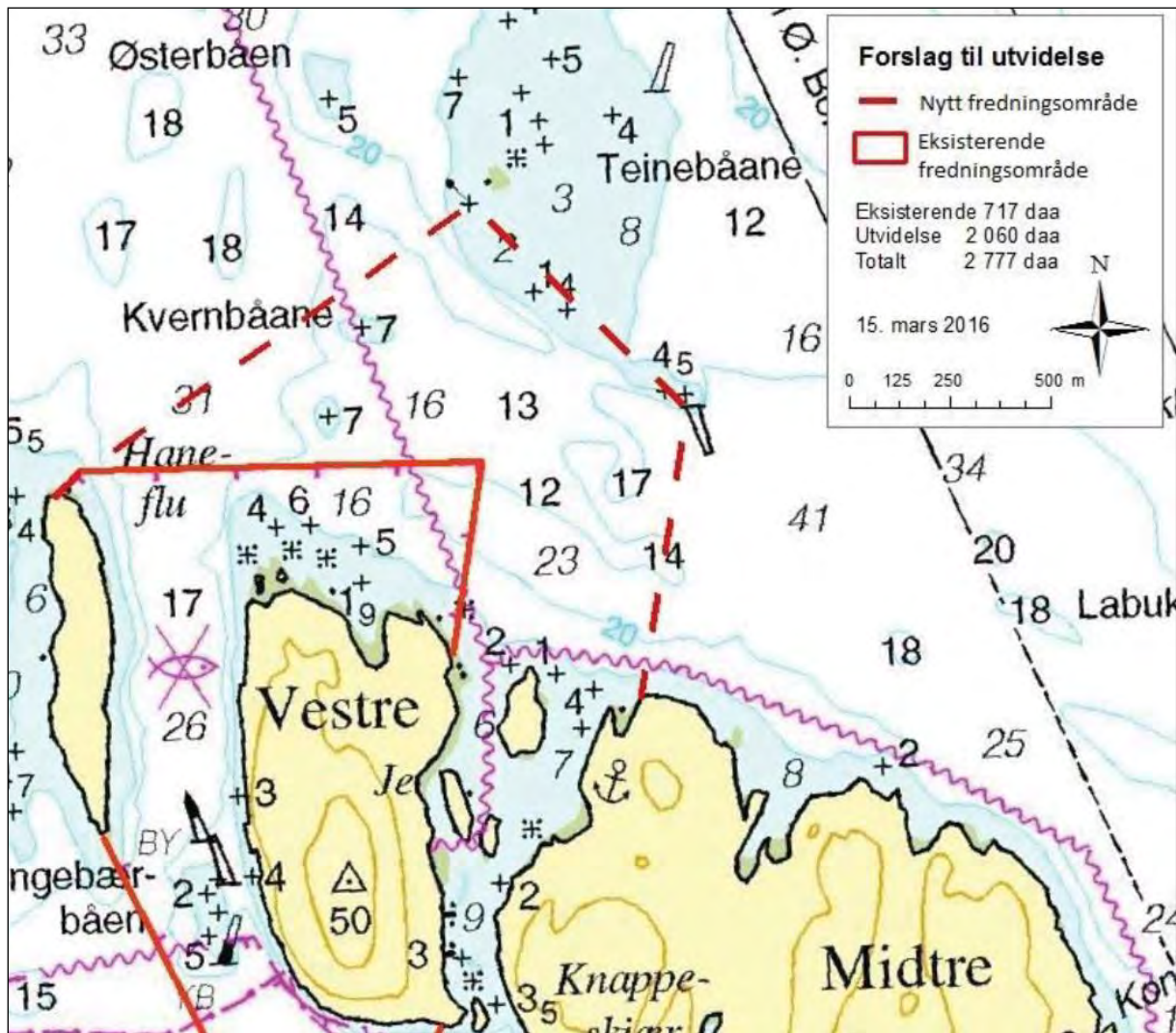
Havørn

Avslaget viser til at havørn har hekket på Vestre Bolæren og fikk tre unger på vingene i 2019, og at det er usikkert hvorvidt havørnen vil bli påvirket av støy fra havneområdet. Søker er kjent med at havørn igjen forekommer i stadig større antall i Oslofjorden, med første vellykkete hekking i 2008 etter 126 års fravær.

Den etablerte dypvannskaiaen i havneområdet er ikke inkludert i nasjonalparken. FF finner det urimelig at en økning i aktivitet utenfor nasjonalparken skal være et argument mot planlagte tiltak. Det er allerede mye ferdsel i disse områdene på sommerstid når ørnen har unger i reiret.

Hummer

Tiltaket er også påpekt som negativt for hummerfredningsområdet ved Bolærne. Planlagte ledninger for vanninntak og avløp vil bli lagt gjennom det utvidete området (se kartene foran og under), og idet ledningene er etablert vil de ikke ha noen virkning på hummerne i området. FF anser planlagte ledninger for ikke å være i konfliktfylte med hensyn på hummerfredningsområdet.

Hummerfredningsområdet ved Bolærne fra 2006 med forslaget til utvidelse fra 2016

Oppsummering

- Færder Fyr AS klager på avslaget om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark.
- Alternativt skissert avløp østover til utenfor nasjonalparken vil ikke påvirke verneformålet.
- Oslofjorden har store tilførsler via avrenning fra et samlet landareal på over 80.000 km². Oslofjorden mottar rensset og urensset avløp fra over halve landets befolkning.
- Planlagte utslipp vil bli rensset i samsvar med forurensingsforskriftens krav til følsomme områder.
- FF er uenig i at planlagt utslipp vil medføre alvorlige og irreversible skader på naturmiljø.
- Vi, i samråd med vår konsulent Geir Helge Johnsen (Rådgivende Biologer – fagansvarlig vann), mener avslaget er basert på altfor generelle vurderinger om Oslofjordens tålegrenser og ikke nasjonalparkens verneformål.
- Økt trafikk i havneområdet utenfor nasjonalparken er marginalt i forhold til øvrig ferdsel.
- Søker anser ikke planlagte inntaks- og avløpsledninger å medføre konflikt med hummer.

Vennlig hilsen

Færder Fyr AS v/Ole-Fredrik Semb og Bernt Freberg

Vedlegg:

1. Søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrett på Vestre Bolæren
2. Svar - Færder nasjonalpark – søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene - etablering av landbasert oppdrett - Vestre Bolæren

Færder Nasjonalparkstyre
Ved Fylkesmannen i Vestfold og Telemark,
fmvtpost@fylkesmannen.no

Bergen, 15. juni 2020.

Søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren

På vegne av Færder Fyr AS, søkes det om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for matfisk av laks og ørret i fjellhallene i Vestre Bolæren.

Rådgivende Biologer AS har utarbeidet en innledende tiltaksbeskrivelse for Færder Fyr AS sine planer om oppdrett på Vestre Bolæren, og det ble avholdt et formøte med representanter for kommune, fylkesmann, fylkeskommune, mattilsyn og nasjonalparkforvalter og søkere torsdag 2. april 2020.

Møtet ble avholdt for å vurdere om planene er gjennomførbare, og selv om kommunen var positiv til de foreliggende planene, framkom det klare signaler fra Fylkesmannen og nasjonalpark-forvalteren at utslipp fra et slikt anlegg ville være problematisk innenfor Færder nasjonalpark. Det ble derfor besluttet at en i første runde må avklare om det er mulig å få dispensasjon fra verneforskriften for i det hele tatt å kunne gå videre med planene.

Rådgivende Biologer AS har, på oppdrag fra Færder Fyr AS, utarbeidet denne vurderingen og søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Færder Nasjonalpark.

Planene for landbasert oppdrett på Vestre Bolæren

Færder Fyr AS planlegger å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks opp til slaktestørrelse i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder Kommune. Fjellhallene var tidligere militært anlegg. Lokalene er på 25.000 m² hvorav 15.000 m² er fjellhaller. Halvparten av arealet i fjellhallene er godt egnet til landbasert oppdrett. Anlegget planlegges som et resirkuleringsanlegg med rensing av utslippsvannet.

Produksjonsvann planlegges hentet øst for øygruppen på minimum 25 meters dyp, og det vil bli desinfisert med UV-behandling. Avløp fra renseanlegget planlegges til sjø i det strømrrike sundet rett utenfor kaien på vestsiden av anlegget. Alternativt kan det føres til dypvann i Oslofjorden øst for Bolæren, men for å nå utenfor nasjonalparken må en da ha en 5,1 km lang avløpsledning til 250 meters dyp (**figur 1**). Legging av en slik ledning blir svært kostbart.

Det er planlagt å utvikle anlegget fra et pilotanlegg til en produksjon på 1.000 tonn matfisk årlig. Et slikt anlegg tilsvarer omtrent et anlegg med en maksimal tillatt biomasse (MTB) på 780 tonn i sjø, tilsvarende en konsesjon for et sjøanlegg.

Med optimal temperatur på 14°C i anlegget, vil det ta omtrent 36 uker å føre fram en 150 grams smolt til en slakteklar fisk på vel 5 kg. En slik mengde fisk vil begynne med et lite behov for plass, og etter hvert trenge mer og mer plass. En starter gjerne med ca. 10 kg fisk / m³ karvolum og ender opp med største tetthet i karene på opp mot 90 kg fisk / m³ karvolum.

Figur 1. Planer for landbsert oppdrett i fjellhaller på Vestre Bolæren. Vanninntak tenkes lagt til 25 m dyp mot øst, og avløp til 20 meters dyp ved kai på vestsiden, alternativt med 5,1 km lang avløpsledning ut av nasjonalparken mot øst.

Færder nasjonalpark

Færder nasjonalpark (**figur 2**) ble opprettet 23. august 2013 for å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep. Dette omfatter «det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø, et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder og dessuten leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters. På Vestre Bolæren er det dessuten en lite påvirket kystskog som viser en stor grad av variasjon i utforming» Formålet med nasjonalparken er å ta vare på:

- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser.
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging. Nasjonalparken er delt opp i soner med ulike hovedformål:

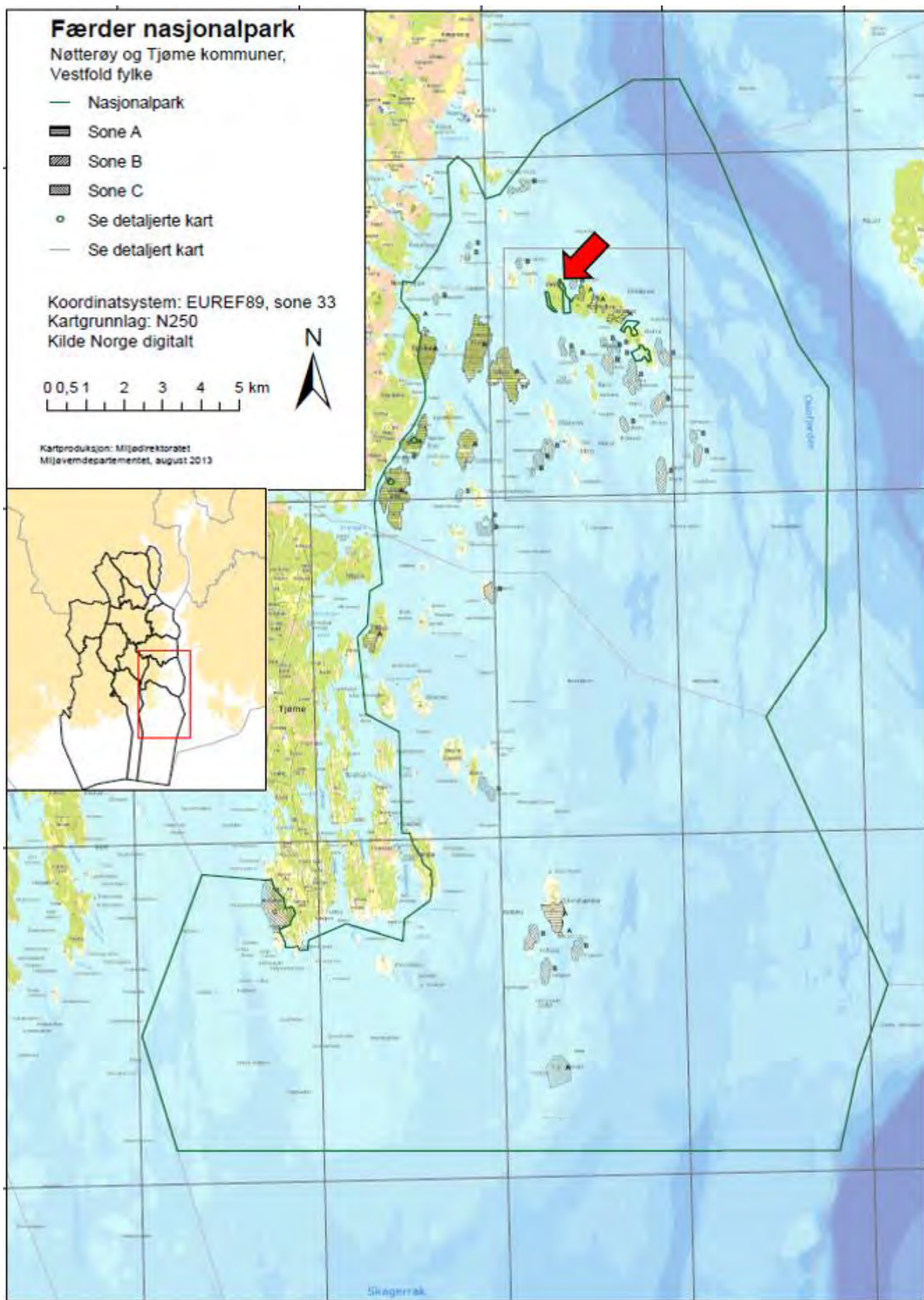
- I **sonen A** er formålet å ta vare på naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemark, slåtteeenger, tørrenger og strandenger.
- I **sonen B** er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.
- I **sonen C** er formålet å ta vare på et område med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og som er egenartet i form av stor variasjon i naturtyper herunder tangvoller, strandsumper, strandenger, dammer, strandkratt og artsrike tørrenger. I tillegg er området levested for en rekke nasjonalt truede arter av bl.a. karplanter, beitemarkssopp og insekter.

Områdets kvaliteter understrekes ved at store deler i 2008 også ble utpekt som et av 22 spesielt verdifulle kulturlandskap i Norge gjennom satsingen «Utvalgte kulturlandskap i jordbruket». Det utvalgte kulturlandskapet sammenfaller i stor grad med nasjonalparken øst for Nøtterøy og Tjøme, men omfatter i tillegg Vasskalven og de bebygde delene av Sandø og Bjerkøy.

Ivaretagelse av Færder nasjonalpark medfører utfordringer som ikke uten videre kan løses gjennom verneforskriften alene. Eksempler på dette er vannkvalitet, sikkerhet i skipstrafikken, bærekraftige fiskebestander og marint avfall. Det er derfor utarbeidet en forvaltningsplan for nasjonalparken, som både angir forvaltningsmål og utdypende retningslinjer for tillatt virksomhet i nasjonalparken.

Forvaltningsplanen viser til at nye, tekniske inngrep som representerer en varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner er den største trusselen mot verneverdiene. Vernets hovedmål er derfor å sikre området mot slike inngrep. Dette innebærer at eksisterende bruk av området stort sett kan foregå som før. Forvaltningsplanen angir også en rekke detaljerte forvaltningsmål for nasjonalparken:

- Ta vare på verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø
- Mangfoldet av plantearter, plantesamfunn og naturtyper i nasjonalparken skal bevares.
- Mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter skal bevares, først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.
- Viktige marine naturkvaliteter som naturtyper, habitater, økologiske prosesser og arter, skal bevares.
- Vannkvaliteten i nasjonalparken bør oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand ihht. kriteriene i EUs vannforskrift.
- Forekomstene av sentrale naturtyper i nasjonalparken skal opprettholdes med god økologisk funksjon og et høyt biologisk mangfold.
- Forurensning, forsøpling og støy som truer verneverdiene i området skal ikke forekomme.
- Nasjonalparken skal være et giftfritt økosystem, hvor marine organismer kan spises av mennesker og dyr uten risiko for skadevirkninger.
- Økologisk tilstand i Ytre Oslofjord skal utvikles til «svært god» etter EUs vanndirektiv.
- Forvaltningen av nasjonalparken skal bidra til å fremme gode friluftslivsopplevelser, samtidig som verneverdiene opprettholdes.

Figur 2. Offisielt kart over Færder nasjonalpark med soneinndeling og Vestre Bolæren (pil).

I nasjonalparken er det særlig forekomst av disse fire naturtyper som er viktige (**figur 3**):

- Større tareskogforekomster
- Bløtbunnsområder i strandsonen
- Ålegrasenger og andre undervannsenger
- Skjellsandforekomster

Figur 3. Avgrensede naturverdier ved Vestre Bolæren (unntatt naturtyper på land som ikke vil bli berørt). Naturtyper i sjø er vist med grønn skravering. Brun skravering er funksjonsområde for fiskemåke. Punkter er rødlistarter eller arter av nasjonal forvaltnings-interesse, de fleste er tilknyttet landområdene. Kilde: www.naturbase.no.

Tareskogforekomster er høyproduktive områder som spiller viktige økologiske roller fordi hundrevis av arter er knyttet til tareskogen, og områdene fungerer som gyteområde, oppvekstområde for ungfisk og som skjulested for en rekke organismer.

Bløtbunnsområder i strandsonen har substrat bestående av mudder og/eller fin, leirholdig eller grovere sand som ofte tørregges ved lavvann. Den dominerende utformingen i nasjonalparken er strandflater av mudderblandet sand med skjell og fjæremark (*Arenicola marina*), ofte også med spredt vegetasjon av tang på stein (makkfjære). Et lokalt viktig område på 20.179 m² er registrert nord for Vestre Bolæren (**figur 3**). Størstedelen av området ligger noe dypt.

Ålegrasenger og andre undervannsenger er svært produktive og med et rikt biologisk mangfold er de viktige både som oppvekstområde for fisk og som næringssøksområder for fugl. Et lokalt viktig ålegrassamfunn på 16.756 m² er registrert øst for Vestre Bolæren (**figur 3**).

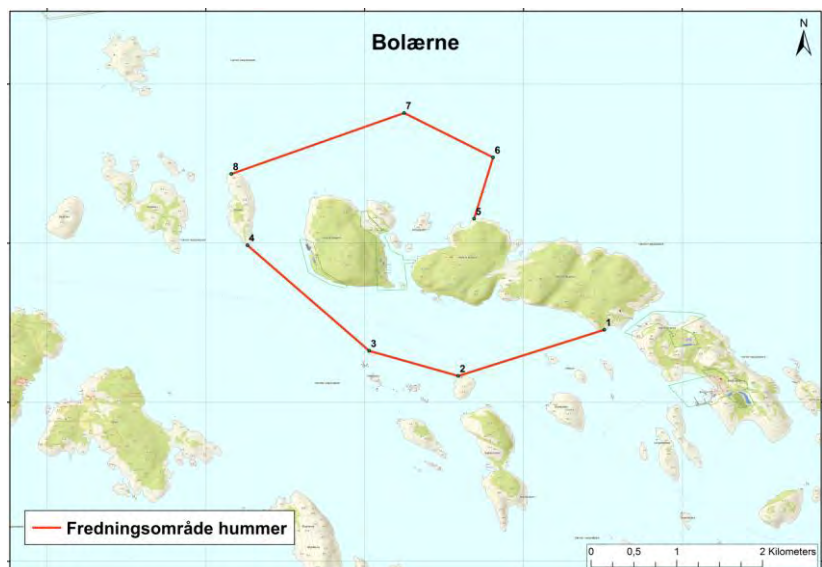
Skjellsand avsettes ofte i le på innsiden av holmer og skjær, og forekommer vanligvis i isolerte lommer ut mot havet og i områder med sterk strøm. Skjellsand er et habitat som ofte har en rik og spesiell bløtbunnsfauna. Habitatet fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter og benyttes av større krepsdyr ved skallskifte og parring.

I tillegg er enkelte andre nøkkelområder og naturtyper spesielt aktuelle:

- **Viktige gyteområder for fisk** er i hovedsak rettet mot torsk. Selv om nasjonalparken ikke inneholder registrerte slike gyteområder er likevel naturtypene tareskogforekomster og ålegrasenger ofte viktige oppvekstområder for ungfisk.
- **Forekomster av flatøsters** på bløtbunnsområder, og kan være sårbare for overhøsting.
- **Litoralbasseng og poller** finnes sannsynligvis på enkelte av de større øyene.
- **Fredningsområde for hummer.**

Områdene rundt Bolæren er fredningsområde for hummer. Her er det forbudt å fiske med andre fiskeredskap enn håndsnøre, fiskestang, juksa, dorg eller snurpenot (**figur 4**).

Figur 4. Fredningsområde for hummer (fra fiskeridir.no).

Virkning av planlagte tiltak

I forbindelse med eventuell etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren, er det særlig de marine miljøverdiene som eventuelt kan påvirkes av inngrep på sjøbunnen og eventuell forurensing fra utslipp til sjø. Øvrige aktiviteter vil i all hovedsak skje i fjellhallene.

I Verneforskriften til Færder nasjonalpark står det følgende i § 4: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.*

I naturmangfoldlovens § 48 står det mer utdypende at: *Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.*

Virkning av inngrep

Etablering av et landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil ikke medføre noen synlige **inngrep** på land. Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder.

Nasjonalparkens forvaltningsforskrift § 3 pkt. 1.1. omhandler «vern mot inngrep» og *hele området er vernet mot inngrep av enhver art, som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler, brakker og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, utendørs opplag av båter, gjerding, bergverksdrift, graving, utfylling og henleggelse av masse, mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunnen eller på strender, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein og mineraler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, tilplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av brygger, bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. og bøyelegging av båter. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende*

Bygninger og kaianlegg på vest- og østsiden av Vestre Bolæren er imidlertid ikke inkludert i nasjonalparken. Det samme gjelder området med vei til den østre inngangen til fjellhallene, og det er derfor også diskutabelt om fjellhallene under bakken inngår i nasjonalparken.

Tiltaksområdene på Vestre Bolæren er ikke omfattet av Færder Nasjonalpark, og det trengs ikke søkes dispensasjon for tiltak på land.

For legging av sjøledninger for vanninntak og avløp søkes det om dispensasjon fra verneforskriftens §3 pkt. 1.1. med hensyn på «inngrep i sjø»

Legging av sjøledninger vil bli utført uten å berøre de lokalt viktige naturtypene i sjø. Traseene vil bli filmet på forhånd for å sikre at en ikke foretar uforutsette ødeleggelser. Avløp vil primært bli søkt lagt til strømsundet mellom Vestre Bolæren og Haneflu (**figur 1**). Inntaksledning kan legges fra den østre inngangen til fjellhallene, og ut på ca. 25 m dyp mot nordøst.

På land vil denne ledningen bli lagt langs med veien, slik at en i minst mulig grad berører naturtypene «gammel barskog, «slåttemarker» og «store gamle trær». I sjø vil inntaksledningen mot nordøst bli lagt nord for den marine naturtypen ålegraseng (**figur 3**).

Verken legging eller sjøledninger vil ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken. Det planlagte landbaserte oppdrettsanlegget på Vestre Bolæren vurderes derfor å ha **liten virkning** på verneverdiene, både når det gjelder kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljø, biologisk mangfold av naturtyper og arter eller geologiske forekomster på land og i sjø. Det gjelder også fredningsområdet for hummer.

Virkning av planlagt utslipp

Et oppdrettsanlegg med resirkuleringsteknologi vil ha «best tilgjengelig» rensing på avløpet. Vannet vil bli renset i et mekanisk filter og et påfølgende biofilter før det luftes, tilsettes oksygen og resirkuleres tilbake til oppdrettskarene. Avløpet vil dels bestå eventuelt overskudd av renset vann som ikke føres tilbake til karene, samt spylevann fra filtrene. Det foreligger en del erfaringsgrunnlag fra ulike typer renseanlegg og også fra leverandørenes egne tester av renseanleggene. Generelt er det antatt at et resirkuleringsanlegg med mekanisk filter på 40–60 µm lysåpning har rensegrad på 40 % for nitrogen, 60 % for fosfor og opp mot 80 % for organisk stoff.

Frafiltrert slam fra renseanlegget vil ha høyt saltinnhold, og vil derfor ikke være egnet til jordforbedring. Det er imidlertid energirik og kan for eksempel nyttes til biogass-produksjon. Et oppdrettsanlegg med 1000 tonn årlig produksjon, vil da ha et årlig utslipp etter rensing på i størrelsesorden 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff, tilsvarende et utslipp på mellom 4.500 – 4.900 pe. (personequivallenter).

Verneforskriftens § 3 pkt. 7.1. angir at all forurensning og forsøpling er forbudt i nasjonalparken. Videre er all bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, forbudt og det er forbudt å tømme kloakkvann i sjøen.

For utslipp til sjø søkes det om dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 7.1. med hensyn på «forurensning».

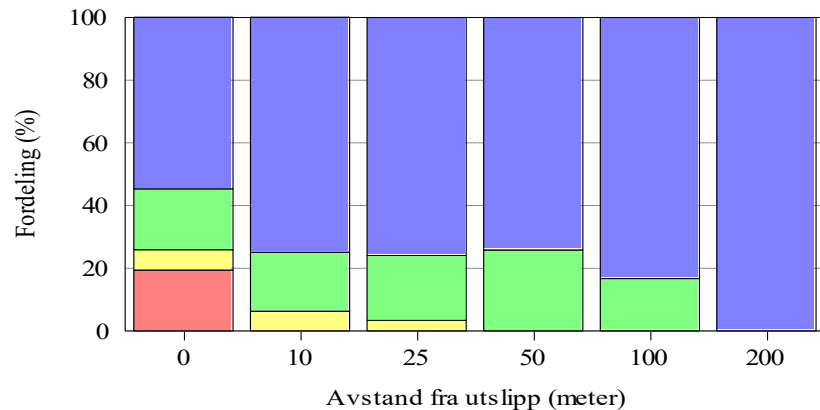
Utslipet vil i hovedsak bestå av oppløste og suspenderte finpartikulære organiske stoffer. Dersom avløpet legges til 20-30 m dyp i sundet mot vest, der det antas å være god vannutskifting, vil tilførslene bli spredd og raskt fortynnet ettersom de blandes inn i de forbigående vannmassene. Det antas derfor at det i svært liten grad vil skje akkumulering av organisk materiale på bunnen ved utslippspunktet, og de lokale tilførslene som havner her, vil i all hovedsak vil bli omsatt av organismene på bunnen.

Forurensning er spredning av stoffer som medfører en ulempe, skade eller forringelse på miljøet. Rådgivende Biologer AS har gjennomført en rekke undersøkelser ved både rensede og urensede avløp fra landbaserte oppdrettsanlegg med utslipp i sjø, der det er benyttet NS 9410-metodikk med en 0,025 m² stor grabb, og prøver av bunnen er tatt i økende avstand fra utslippet. Miljøvirkningen på sjøbunnen selv ved store utslipp har sjelden noen miljøvirkning mer enn akkurat ved utslippet (**figur 5**). Den organiske belastningen fra de største avløpene i denne

sammenstillingen tilsvarer opp mot 10.000 pe og består av urensset avløp med store partikler som sedimenterer raskt. Avløp fra Færder Fyr AS sitt planlagte anlegg vil ikke bestå av slike store partikler, og ha mindre virkning lokalt. Et rensset utslipp på vestsiden av Vestre Bolæren vil derfor i liten grad medføre noen miljøforringelse av forholdene på bunnen ved utslippet.

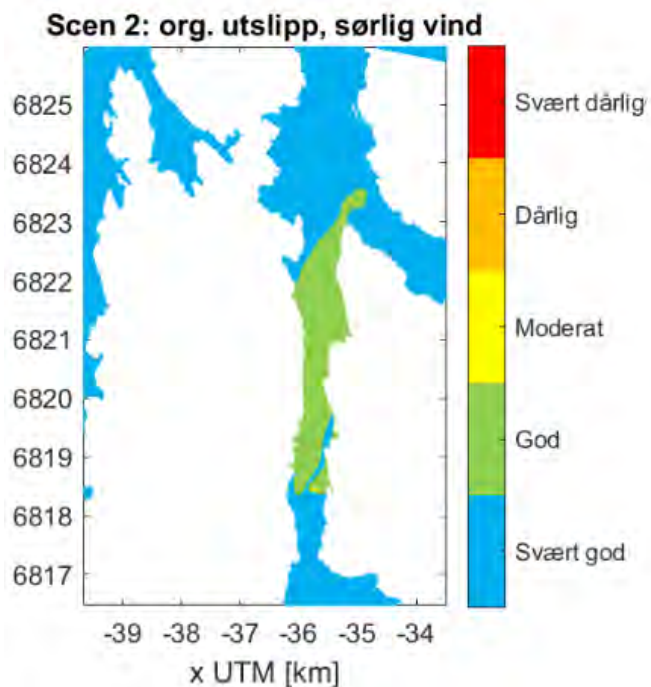
Figur 5. Sammenstilling av bunnpåvirkning fra en undersøkelse av utslipp til sjø utenfor landbasert oppdretts-anlegg. Resultatene er vurdert etter NS 9410:2016 der fargene beskriver miljøtilstand slik: Blå = «meget god», grønn = «god», gul = «dårlig» og rød = «meget dårlig».

Utslippsvannet har samme saltholdighet som ved utslippspunktet, og vil derfor bli innlagret på det dypet i vannsøylen der det slippes ut og fortennet videre vekk fra utslippet. Det vil derfor ikke føre til noen eutrofiering av overflatevannmassene, og heller ikke føre til noe økt begroing langs strendene i området.

Ved en eventuell søknad om utslippstillatelse, vil det bli foretatt strømmålinger ved planlagt avløpspunkt, og gjort modellering av utslippets fortykning og virkning på vannkvaliteten. Det vil også være et godt grunnlag for vurdering av virkning på naturtypene. Erfaring både fra slike modelleringer og fra målinger ved eksisterende slike avløp, viser at det bare er helt lokal påvirkning på vannmiljøet.

Figur 6. Eksempel på miljøvirkning med modellering av et tilsvarende rensset utslipp til overflaten i Krakhellesundet (Solund kommune) fra en planlagt landbasert matfiskoppdrett på 50.000 tonn og middel strømfart på 10 cm/s.

Modelleringseksempelet i **figur 6** er fra prosjektering av et anlegg som var planlagt med en årlig produksjon på 50.000 tonn matfisk, altså 50 ganger større enn det Færder Fyr AS planlegger. Dette utslippet var dessuten planlagt sluppet til overflaten, og gjennomsnittlig strømhastighet var målt til 10 cm/s i sundet, hvilket kanskje ikke er veldig ulikt strømfart i sundet vest for Vestre Bolæren. Utslipp fra Færder Fyr AS vil være 2 % av dette eksempelet og skje til dypere vannlag, og vil derfor ha liten påvirkning på vannmiljøet i sundet.

Vestre Bolæren ligger mellom de to vannforekomstene Ytre Oslofjord-Vest i nord og Huikjæla i sør. Ytre Oslofjord er en stor resipient, mens Huikjæla ligger avgrenset mellom øyene i nasjonalparken. Et utslipp mot vest på dypt vann vil ikke medføre forurensing av strandsone, bunnhabitat eller vannkvalitet i sundet. Strømforholdene i sundet vil avgjøre hvilken av de to resipientene som blir berørt, og er det dominerende sørlige strømretninger, vil de oppløste stoffene bli ført sørover til Huikjæla. Er det derimot mer nordlig strøm i sundet, vil de bli ført nordover til Ytre Oslofjord, som er den største resipienten. Begge vannforekomstene har ifølge Vann-nett god økologisk tilstand. Det planlagte utslippet vil derfor i liten grad medføre noen endring i tilstand i disse resipientene, selv om det kan bli en lokal økning i næringskonsentrasjon ved selve utslippspunktet.

Utslipp fra et eventuelt anlegg vil ikke medføre endring i status etter Vanndirektivet, der forvaltningsmålet er at en skal oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Et utslipp til sjø vil ikke ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken, når det gjelder verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø, mangfoldet av plantearter, plante-samfunn og naturtyper i nasjonalparken eller mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter som skal bevares først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.

Dersom avløpet ledes 5,1 km mot nordøst og ut av nasjonalparken, kreves det ikke dispensasjon fra verneforskriften med hensyn på forurensing.

Motorferdsel

Motorferdsel i nasjonalparken er regulert i verneforskriftens § 3 pkt. 6. Det er et generelt forbud mot motorferdsel på land, og på sjøen i sone B i hekketiden, men med en rekke unntak. Forvaltningsmyndigheten kan også etter søknad gi tillatelse til motorferdsel for nærmere angitte formål. Vestre Bolæren ligger ikke i nasjonalparkens sone B.

Vestre Bolæren ligger ikke i nasjonalparkens sone B, og det er derfor ikke behov for å søke det om dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 6 med hensyn på «motorferdsel på sjø».

Færder nasjonalpark er et svært attraktivt område for friluftsliv og ferdsl. Forvaltningsplanen for nasjonalparken beskriver at ulike former for båtliv er den klart mest omfattende friluftaktiviteten i nasjonalparken. Øyer og holmer brukes hvert år av tusenvis av båtfolk, med sommerferien som høysesong. Om vinteren er situasjonen annerledes med lavere aktivitet.

Driften av oppdrettsanlegget vil medføre noe båttrafikk gjennom hele året. I sommersesongen vil dette ikke være merkbart i forhold til eksisterende trafikk. Noe økt båttrafikk om vinteren i forhold til dagens situasjon vurderes å ha liten virkning for verneverdiene. På østsiden av Vestre Bolæren er det registrert et viktig funksjonsområde for fiskemåke (**figur 3**), antakelig en egnet hekkelokalitet for arten. Fiskemåke er ikke spesielt følsom for forstyrrelser i hekketiden og vil trolig ikke bli påvirket av økt båttrafikk i hekkesesongen (april-juni).

Andre utslipp

Det vil ikke være nødvendig med bruk av **lakselusmidler**. Det planlegges å hente vann fra et sjøområde uten øvrige oppdrettsaktivitet og med naturlig lavt nivå av lakselus på villfisk. Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.

Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for **medisinering** av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.

Anlegget vil bli svært **rømmingssikkert**. I et landbasert resirkuleringsanlegg vil det være «trippel» rømmingssikring, først i avløp fra hvert enkelt produksjonskar, så i de mekaniske filterne, og til slutt ved rist i avløpskum for utslipp til sjø. I og med at anlegget planlegges i fjellhaller, vil eventuell overløp fra eller brekkasje på produksjonsenhetene heller ikke føre til rømming til sjø. Dessuten skal alle nye landbaserte anlegg sertifiseres i samsvar med bestemmelsene i NS 9416:2013.

Det er ikke nødvendig med dispensasjon fra verne-forskriftens §3 pkt. 7.1. med hensyn på «utslipp av kjemiske stoff» eller andre utslipp som kan påvirke naturmiljøet.

Oppsummering

Færder Fyr AS sine foreliggende og innledende planer om etablering av et lite landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren medfører liten konflikt med Færder Nasjonalpark. Verneforskriften og Forvaltningsplan er gjennomgått og det søkes om dispensasjon fra verneforskriftens følgende to punkt:

- §3 pkt. 1.1 om «inngrep» for legging av sjøledninger for vanninntak og avløp.
- §3 pkt. 7.1 om «forurensing» for utslipp av rensset avløpsvann til god resipient.

Vår vurdering er at det er dokumentert at tiltaket vil ha liten virkning på verneverdiene i Færder nasjonalpark.

Bolærne er også et statlig sikret friluftsområde med stor bruksverdi, og det er betydelige fiskeriinteresser i de nærliggende områdene i Oslofjorden, men ingen av disse interessene er vurdert av denne søknaden. Disse vil inngå i eventuell neste søknadsprosess dersom det innvilges dispensasjon fra nasjonalparkens verneforskrift.

På vegne av Færder Fyr AS

Vennlig hilsen

Dr.philos. Geir Helge Johnsen

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		15.09.20

Svar - Færder nasjonalpark – søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene - etablering av landbasert oppdrett - Vestre Bolæren

Vedtak i styremøte 15.09.20

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre kan ikke gi dispensasjon for landbasert fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens §3.1 og 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Både tiltaket isolert og eventuelle presedensvirkninger av tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Færder kommune har leid ut fjellhallene på Vestre Bolæren til Færder Fyr AS som ønsker å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder nasjonalpark. Søknaden med figurer er i sin helhet vedlagt.

Utdrag fra søknaden:

På vegne av Færder Fyr AS, søkes det om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Færder Nasjonalpark for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for matfisk av laks og ørret i fjellhallene i Vestre Bolæren.

Rådgivende Biologer AS har utarbeidet en innledende tiltaksbeskrivelse for Færder Fyr AS sine planer om oppdrett på Vestre Bolæren, og det ble avholdt et formøte med representanter for kommune, fylkesmann, fylkeskommune, mattilsyn og nasjonalparkforvalter og søkere torsdag 2. april 2020.

Møtet ble avholdt for å vurdere om planene er gjennomførbare, og selv om kommunen var positiv til de foreliggende planene, framkom det klare signaler fra Fylkesmannen og nasjonalpark-forvalteren at utslipp fra et slikt anlegg ville være problematisk innenfor Færder

nasjonalpark. Det ble derfor besluttet at en i første runde må avklare om det er mulig å få dispensasjon fra verneforskriften for i det hele tatt å kunne gå videre med planene. Rådgivende Biologer AS har, på oppdrag fra Færder Fyr AS, utarbeidet denne vurderingen og søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Færder Nasjonalpark.

Planene for landbasert oppdrett på Vestre Bolæren

Færder Fyr AS planlegger å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for laks opp til slaktestørrelse i fjellhallene på øya Vestre Bolæren i Færder Kommune. Fjellhallene var tidligere militært anlegg. Lokalene er på 25.000 m² hvorav 15.000 m² er fjellhaller. Halvparten av arealet i fjellhallene er godt egnet til landbasert oppdrett. Anlegget planlegges som et resirkuleringsanlegg med rensing av utslippsvannet.

Produksjonsvann planlegges hentet øst for øygruppen på minimum 25 meters dyp, og det vil bli desinfisert med UV-behandling. Avløp fra renseanlegget planlegges til sjø i det strømrike sundet rett utenfor kaien på vestsiden av anlegget. Alternativt kan det føres til dypvann i Oslofjorden øst for Bolæren, men for å nå utenfor nasjonalparken må en da ha en 5,1 km lang avløpsledning til 250 meters dyp (figur 1). Legging av en slik ledning blir svært kostbart.

Det er planlagt å utvikle anlegget fra et pilotanlegg til en produksjon på 1.000 tonn matfisk årlig. Et slikt anlegg tilsvarer omtrent et anlegg med en maksimal tillatt biomasse (MTB) på 780 tonn i sjø, tilsvarende en konsesjon for et sjøanlegg.

Med optimal temperatur på 14°C i anlegget, vil det ta omtrent 36 uker å føre fram en 150 grams smolt til en slakteklar fisk på vel 5 kg. En slik mengde fisk vil begynne med et lite behov for plass, og etter hvert trenge mer og mer plass. En starter gjerne med ca. 10 kg fisk/ m³ karvolum og ender opp med største tetthet i karene på opp mot 90 kg fisk / m³ karvolum.

Virkning av planlagte tiltak

Tekniske inngrep: I forbindelse med eventuell etablering av landbasert oppdrett i Vestre Bolæren, er det særlig de marine miljøverdiene som eventuelt kan påvirkes av inngrep på sjøbunnen og eventuell forurensing fra utslipp til sjø. Øvrige aktiviteter vil i all hovedsak skje i fjellhallene.

Etablering av et landbasert oppdrettsanlegg i fjellhallene på Vestre Bolæren vil ikke medføre noen synlige inngrep på land. Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder.

Bygninger og kaianlegg på vest- og østsiden av Vestre Bolæren er imidlertid ikke inkludert i nasjonalparken. Det samme gjelder området med vei til den østre inngangen til fjellhallene, og det er derfor også diskutabelt om fjellhallene under bakken inngår i nasjonalparken.

Legging av sjøledninger vil bli utført uten å berøre de lokalt viktige naturtypene i sjø. Traseene vil bli filmet på forhånd for å sikre at en ikke foretar uforutsette ødeleggelser. Avløp vil primært bli søkt lagt til strømsundet mellom Vestre Bolæren og Haneflu (figur 1). Inntaksledning kan legges fra den østre inngangen til fjellhallene, og ut på ca. 25 m dyp mot nordøst.

På land vil denne ledningen bli lagt langs med veien, slik at en i minst mulig grad berører naturtypene «gammel barskog», «slåttemarker» og «store gamle trær». I sjø vil inntaksledningen mot nordøst bli lagt nord for den marine naturtypen ålegraseng (figur 3).

Verken legging eller sjøledninger vil ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige

verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken. Det planlagte landbaserte oppdrettsanlegget på Vestre Bolæren vurderes derfor å ha **liten virkning** på verneverdiene, både når det gjelder kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljø, biologisk mangfold av naturtyper og arter eller geologiske forekomster på land og i sjø. Det gjelder også fredningsområdet for hummer.

Utslipp: Et oppdrettsanlegg med resirkuleringsteknologi vil ha «best tilgjengelig» rensing på avløpet.

Vannet vil bli renses i et mekanisk filter og et påfølgende biofilter før det luftes, tilsettes oksygen og resirkuleres tilbake til oppdrettskarene. Avløpet vil dels bestå eventuelt overskudd av renses vann som ikke føres tilbake til karene, samt spylevann fra filterne. Det foreligger en del erfaringsgrunnlag fra ulike typer renses anlegg og også fra leverandørenes egne tester av renses anleggene. Generelt er det antatt at et resirkuleringsanlegg med mekanisk filter på 40–60 µm lysåpning har rensesgrad på 40 % for nitrogen, 60 % for fosfor og opp mot 80 % for organisk stoff.

Frafiltrert slam fra renses anlegget vil ha høyt saltinnhold, og vil derfor ikke være egnet til jordforbedring. Det er imidlertid energirik og kan for eksempel nyttes til biogass-produksjon. Et oppdrettsanlegg med 1000 tonn årlig produksjon, vil da ha et årlig utslipp etter rensing på i størrelsesorden 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff, tilsvarende et utslipp på mellom 4.500 – 4.900 pe. (personekvivalenter).

Utslipet vil i hovedsak bestå av oppløst og suspenderte finpartikulære organiske stoffer. Dersom avløpet legges til 20-30 m dyp i sundet mot vest, der det antas å være god vannutskifting, vil tilførslene bli spredd og raskt fortynnet ettersom de blandes inn i de forbipasserende vannmassene. Det antas derfor at det i svært liten grad vil skje akkumulering av organisk materiale på bunnen ved utslippspunktet, og de lokale tilførslene som havner her, vil i all hovedsak vil bli omsatt av organismene på bunnen.

Forurensing er spredning av stoffer som medfører en ulempe, skade eller forringelse på miljøet. Rådgivende Biologer AS har gjennomført en rekke undersøkelser ved både renses og urenses avløp fra landbaserte oppdrettsanlegg med utslipp i sjø, der det er benyttet NS 9410-metodikk med en 0,025 m² stor grabb, og prøver av bunnen er tatt i økende avstand fra utslippet. Miljøvirkningen på sjøbunnen selv ved store utslipp har sjelden noen miljøvirkning mer enn akkurat ved utslippet (figur 5). Den organiske belastningen fra de største avløpene i denne sammenstillingen tilsvarer opp mot 10.000 pe og består av urenses avløp med store partikler som sedimenterer raskt. Avløp fra Færder Fyr AS sitt planlagte anlegg vil ikke bestå av slike store partikler, og ha mindre virkning lokalt. Et renses utslipp på vestsiden av Vestre Bolæren vil derfor i liten grad medføre noen miljøforringelse av forholdene på bunnen ved utslippet.

Utslippsvannet har samme saltholdighet som ved utslippspunktet, og vil derfor bli innlagret på det dypet i vannsøylen der det slippes ut og fortynnet videre vekk fra utslippet. Det vil derfor ikke føre til noen eutrofiering av overflatevannmassene, og heller ikke føre til noe økt begroing langs strendene i området.

Ved en eventuell søknad om utslippstillatelse, vil det bli foretatt strømmålinger ved planlagt avløpspunkt, og gjort modellering av utslippets fortynning og virkning på vannkvaliteten. Det vil også være et godt grunnlag for vurdering av virkning på naturtypene. Erfaring både fra slike modelleringer og fra målinger ved eksisterende slike avløp, viser at det bare er helt lokal påvirkning på vannmiljøet.

Modelleringseksempelen i vedlagte figur 6 er fra prosjektering av et anlegg som var planlagt med en årlig produksjon på 50.000 tonn matfisk, altså 50 ganger større enn det Færder Fyr AS

planlegger. Dette utslippet var dessuten planlagt sluppet til overflaten, og gjennomsnittlig strømhastighet var målt til 10 cm/s i sundet, hvilket kanskje ikke er veldig ulikt strømfart i sundet vest for Vestre Bolæren. Utslipp fra Færder Fyr AS vil være 2 % av dette eksempelet og skje til dypere vannlag, og vil derfor ha liten påvirkning på vannmiljøet i sundet.

Vestre Bolæren ligger mellom de to vannforekomstene Ytre Oslofjord-Vest i nord og Huikjæla i sør. Ytre Oslofjord er en stor resipient, mens Huikjæla ligger avgrenset mellom øyene i nasjonalparken. Et utslipp mot vest på dypt vann vil ikke medføre forurensing av strandsone, bunnhabitat eller vannkvalitet i sundet. Strømforholdene i sundet vil avgjøre hvilken av de to resipientene som blir berørt, og er det dominerende sørlige strømretninger, vil de oppløste stoffene bli ført sørover til Huikjæla. Er det derimot mer nordlig strøm i sundet, vil de blir ført nordover til Ytre Oslofjord, som er den største resipienten. Begge vannforekomstene har ifølge Vann-nett god økologisk tilstand. Det planlagte utslippet vil derfor i liten grad medføre noen endring i tilstand i disse resipientene, selv om det kan bli en lokal økning i næringskonsentrasjon ved selve utslippspunktet.

Utslipp fra et eventuelt anlegg vil ikke medføre endring i status etter Vanddirektivet, der forvaltningsmålet er at en skal oppfylle kravene til svært god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Et utslipp til sjø vil ikke ha noen negativ virkning på nasjonalparkens øvrige verneformål eller være i konflikt med forvaltningsmålene for nasjonalparken, når det gjelder verdifulle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø, mangfoldet av plantearter, plantesamfunn og naturtyper i nasjonalparken eller mangfoldet av naturlig forekommende dyrearter som skal bevares først og fremst gjennom bevaring av deres leveområder.

Driften av oppdrettsanlegget vil medføre noe båttrafikk gjennom hele året. I sommersesongen vil dette ikke være merkbart i forhold til eksisterende trafikk. Noe økt båttrafikk om vinteren i forhold til dagens situasjon vurderes å ha liten virkning for verneverdiene. På østsiden av Vestre Bolæren er det registrert et viktig funksjonsområde for fiskemåke (figur 3), antakelig en egnet hekkelokalitet for arten. Fiskemåke er ikke spesielt følsom for forstyrrelser i hekketiden og vil trolig ikke bli påvirket av økt båttrafikk i hekkesesongen (april-juni).

Andre utslipp: Det vil ikke være nødvendig med bruk av lakselusmidler. Det planlegges å hente vann fra et sjøområde uten øvrige oppdrettsaktivitet og med naturlig lavt nivå av lakselus på villfisk. Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.

Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for medisiner av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.

Anlegget vil bli svært rømmingssikkert. I et landbasert resirkuleringsanlegg vil det være «trippel» rømmingssikring, først i avløp fra hvert enkelt produksjonskar, så i de mekaniske filterne, og til slutt ved rist i avløpskum for utslipp til sjø. I og med at anlegget planlegges i fjellhaller, vil eventuell overløp fra eller brekkasje på produksjonsenhetene heller ikke føre til rømming til sjø. Dessuten skal alle nye landbaserte anlegg sertifiseres i samsvar med bestemmelsene i NS 9416:2013.

Figurer vist til i søknaden fra Rådgivende Biologer ligger i vedlagte dispensasjonssøknad og et utvalg i eget vedlegg.

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Færder nasjonalpark er vernet mot inngrep av enhver art i § 3, pkt. 1.1, blant annet oppdrettsanlegg og tekniske inngrep. § 3 punkt 7.1 gir forbud mot forurensning: *Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt. Det er forbudt å tømme kloakkvannet i sjøen.* Det gis ikke unntaksbestemmelser fra dette punktet, og derfor må § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser legges til grunn: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.*

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering fra nasjonalparkforvalter

Hovedsaken i denne søknaden dreier seg om utslippene til marint miljø og vil eventuelt kreve dispensasjon, jf. § 4. De tekniske inngrepene knyttet til vannledninger vil også kreve dispensasjon. Fjellhallene og området rundt kaianlegget ligger ikke i nasjonalparken og berøres ikke av regelverket for nasjonalparken.

Søknaden anslår at omfanget på årlige utslipp kan tilsvare opp mot 5000 personekvivalenter: 20 tonn nitrogen, 2,5 tonn fosfor og 25 tonn organisk stoff. Eventuelle utslipp av kjemikalier og medisiner er lite spesifisert i søknaden.

Utslippene til vann vil være mest konsentrert lokalt, men vil også spre seg til andre deler av nasjonalparken med strøm og bølger (sydgående strøm er dominerende).

Omfanget av utslippene tilsvarer ca. 60% av fosforutslippene og opp mot 10% av nitrogenutslippene fra Tønsberg regionen knyttet til TAU anlegget. I lys av dette må utslippet betraktes som stort. Kilder for dette anslaget er forurensningsregnskapet for Vestfold og Miljødirektoratets database for norske utslipp.

Kunnskapsgrunnlaget for det marine miljøet

De siste 3 årene har det pågått to store forskningsprosjekter i Ytre Oslofjord med et budsjett på 35 millioner, *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Prosjektene har vært sektorovergripende og med deltakelse fra de store marine forskningsmiljøene i Norge, med Havforskningsinstituttet som prosjektleder. Bakgrunnen for prosjektene var at mange fiskeslag har vist en kraftig tilbakegang i løpet av de siste 20 årene. Formålet var å styrke kunnskapsgrunnlaget knyttet til denne problematikken, og å gi anbefalinger om tiltak som kan bidra til restaurering av fjorden.

Prosjektet *Krafttak for kysttorsken* legger fram sin sluttrapport høsten 2020 og *Frisk Oslofjord* avsluttes i 2021.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget som har framkommet gjennom disse prosjektene viser at miljøtilstanden i fjorden har blitt betydelig forringet de senere tiårene. Tilførsel av store mengder næringssalter fra jordbruket og en voksende befolkning på Østlandet har gitt økende algevekst og en redusert tilførsel av lys til naturen under vann. På 60- tallet fant man tareskog ned til ca. 30 meters dyp. I dag er tarens største voksdyp 12- 13 meter. Forskerne kaller denne utviklingen en formørkning av kystvannet. Tareskogen er svært viktig for mange fiskeslag. Når

tareskogen forsvinner, svekkes livsgrunnet for fisken tilsvarende. Ålegrasengene, som også er viktige leveområder for fisk, er også rammet av den samme utviklingen.

Parallelt med dette har omlegging til kornproduksjon på Østlandet gitt stor erosjon på jordbruksarealene og i elvene. Store mengder leirpartikler føres ut i fjorden. Dette fører tidvis til ytterligere tilgrusning og formørkning av sjøvannet. Sedimentering av store mengder leirpartikler og organisk algemateriale gir over tid en «sedimentspærre» på hardbunn, som er tareskogens voksområde. Dette har ført til at taren ikke får bunnfeste, og har forsvunnet fra store områder.

Helheten i dette bildet og den samlede belastningen har ført til at viktige naturtyper for fisken og fjordens produksjonsevne har blitt kraftig redusert og svekket. En svekkelse av miljøtilstanden i fjorden og for høyt fiskepress er hovedelementene på fiskens sterke tilbakegang de senere årene.

Området rundt Vestre Bolæren har hummerfredning. Området har nullfiskebestemmelser (kun lov med håndsnøre, fiskestang, juksa, dorg eller snurpenot) og fungerer også som referanseområde i arbeidet med å verne kysttorsken i fjorden. Dette området er sårbart for ytterligere påvirkninger.

Søknaden henviser til kartene fra «Vann- nett» som viser «økologisk tilstand» i området. Dette materialet er ikke oppdatert og bygger på et smalere spekter av kriterier enn det oppdaterte kunnskapsgrunnet som har kommet fram gjennom prosjektene Krafttak for kysttorsken, Frisk Oslofjord (2017 – 21) og Helhetlig plan for Oslofjorden (2019).

Helhetlig plan for Oslofjorden

I lys av Oslofjordens negative utvikling la Miljødirektoratet i desember 2019 fram forslag til en Helhetlig plan for Oslofjorden, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Faktagrunnet som legges til grunn for anbefalingene i dette dokumentet er sammenfallende med konklusjonene fra *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord*. Planens anbefaling av tiltak sammenfaller også med de to forskningsprosjektene i Ytre Oslofjord: Tilførsle av næringssalter, organisk materiale og leirpartikler fra landsiden må reduseres.

Fiskeridirektoratet har allerede tatt tak i sin del av utfordringen ved å innføre forbud mot bruk av bunn garn og forbud mot alt annet fiske av torsk.

Nasjonalparkens regelverk

Hensikten med våre nasjonalparker er å beskytte naturen og å gi verdifulle naturopplevelser for befolkningen. Det er kun de mest verdifulle naturområdene som får nasjonalparkstatus og inngrep som kan forringe naturmiljøet og naturopplevelse er strengt regulert i egen forskrift. Utslipp som det her er søkt om er ikke tillatt. I den grad det oppstår interessekonflikter knyttet til bruken av nasjonalparkene, er det verneverdiene som skal gå foran.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnet for Ytre Oslofjord og Helhetlig plan for Oslofjorden tilsier at utslippene av næringssalter til fjorden må reduseres. Det er derfor ikke rom for økninger av utslippene, og spesielt ikke i en marin nasjonalpark, der denne type utslipp er forbudt.

Oppsummert er de omsøkte utslippene fra planlagt oppdrettsanlegg på Vestre Bolæren ikke forenlig med formål og regelverk for Færder nasjonalpark. Det gjelder både isolert og tatt i betraktning av at en dispensasjon vil kunne gi presedens til flere slike utslipp i fremtiden.

Annen påvirkning

Ledninger for inntak av sjøvann og for avløp fra anlegget vil være tekniske inngrep i nasjonalparkens sjøområder. Området i sjø hvor ledninger skal legges, inngår i et større hummerbevaringsområde i nasjonalparken. Kontrollfiske utført av Havforskningsinstituttet viser at bestanden i og rett ved bevaringsområdet viser god utvikling. Området er svært viktig for bevaring av hummer, og sårbart for forstyrrelser. Inntaksledning er prosjektert i nordøst, nær et område som er registrert som viktig ålegrassamfunn. Ålegrassamfunn er viktige områder for fisk og som næringsøksområder for fugl. Tekniske inngrep er en trussel for ålegrassenger.

Søker vurderer at det ikke vil være nødvendig med bruk av lakselusmidler: (fra søknaden)

«Dessuten vil råvannet bli filtrert og desinfisert.»

*«Anlegget vil ha svært god kontroll på råvannet, som skal desinfiseres. Det vil derfor være svært liten risiko for å få inn sykdom og dermed lite sannsynlig at det vil bli behov for **medisinering** av fisken. Ved eventuell søknad om konsesjon, vil det bli utarbeidet en risikovurdering for disse forhold basert på Mattilsynets krav.»*

Søknaden inneholder for øvrig lite informasjon om annen bruk av kjemikalier, bl.a. til desinfisering.

På land vil ledning bli lagt langs veien fra fjellhall i øst. Det vil bli inngrep også på land ved legging av rørledning, men i hovedsak utenfor Færder nasjonalpark.

Det har hekket havørn i flere år på toppen av Vestre Bolæren,. Havnørna fikk tre unger på vingene i 2019, men har ikke hekket der i 2020. Ifølge fugleekspert er det ikke uvanlig at havørn tar et hvileår, ørna er observert på Vestre Bolæren i 2020. Det er usikkert hvorvidt hekkende havørn vil bli påvirket av støy og aktivitet fra havneområdet.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

I kongelig resolusjon av 23.08.2013 slås det fast at *sjøområdene i den foreslåtte nasjonalparken har stor variasjon i livsmiljøer og dermed også stort artsmangfold, både på grunt og dypt vann. Basert på European Nature Information (EUNIS), som klassifiserer marine områder på bakgrunn av dybde og bølgeeksponering, inneholder området 36 av 48 teoretisk mulige habitatklasser. Området har vesentlig større saltholdighet og større variasjon i dybdeforhold, topografi og marine kystvanntyper enn den nærliggende Ytre Hvaler nasjonalpark.*

§ 1 «Forskrift om vern av Færder nasjonalpark, Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold» beskriver verneformålet: Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø som er **uten tyngre naturinngrep**.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser.
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder

- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarinjelle, kjempestarr og flatøsters.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med *liten grad av teknisk tilrettelegging*.

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark slår fast at det er behov for å redusere tilførsel av næringsalter til sjøen fra kommunal kloakk og jordbruksarealene. Planen inneholder en rekke forslag til mål/tilak, andre offentlige og private aktører, kapittel 6.3 omhandler vannkvalitet.

Færder nasjonalpark er en av de best dokumenterte parkene i Norge. De seneste årene er det brukt mye ressurser for å utvide kunnskapsgrunnlaget for det marine miljøet, gjennom prosjektene Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Den svekkede miljøtilstanden og svikten i fiskeressursene i Oslofjorden tilsier at føre-var-prinsippet nå må legges til grunn. Dette gjelder hele Oslofjorden og nasjonalparkene særlig.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

I Kongelig resolusjon til Færder nasjonalpark ble økosystemtilnærming og samlet belastning tillagt stor vekt. Forskningsprosjektene Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken har en helhetlig tilnærming til miljøtilstanden i Oslofjorden, og peker på store utfordringer knyttet til utslipp av næringsalter.

Krafttak for kysttorsken kommer med sin sluttrapport høsten 2020, mens Frisk Oslofjord slutføres i 2021. I desember 2019 leverte Miljødirektoratet et forslag til «helhetlig plan for Oslofjorden».

Kunnskapsgrunnlaget som har kommet framkommet gjennom nevnte prosjekter og «Helhetlig plan for Oslofjorden» viser at miljøtilstanden i fjorden har blitt betydelig forringet de senere tiårene.

Av hensyn til den samlede belastningen på området, kan ikke nye utslipp tilrås.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bære av tiltakshaver

Konsekvensen av en eventuell dispensasjon kan ikke kompenseres ved avbøtende tiltak. Miljøforringelsen vurderes som varig.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Konsekvensen av en eventuell dispensasjon kan ikke kompenseres ved bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Miljøpåvirkning og inngrep vurderes som store.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering, med særlig vekt på de omsøkte utslippene til det marine miljøet i nasjonalparken, kan det ikke gis dispensasjon til fiskeoppdrett i fjellhallene på Vestre Bolæren. Søknaden er vurdert etter verneforskriftens §3.1., § 3.7, § 4 om generelle dispensasjonsbestemmelser, og §§ 8-12 i naturmangfoldloven. Tiltaket er i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.

En eventuell dispensasjon vil ha presedensvirkning og kan føre til flere store utslipp i nasjonalparken.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

Søknaden fra Rådgivende Biologer

Faglig vurdering fra Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken

Kopi til:

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark Fylkeskommune

Færder kommune

Forum for natur og friluftsliv

Vedlegg

Figurer fra søknaden, Rådgivende Biologer på vegne av Færder Fyr AS, utvalg

Figur 1

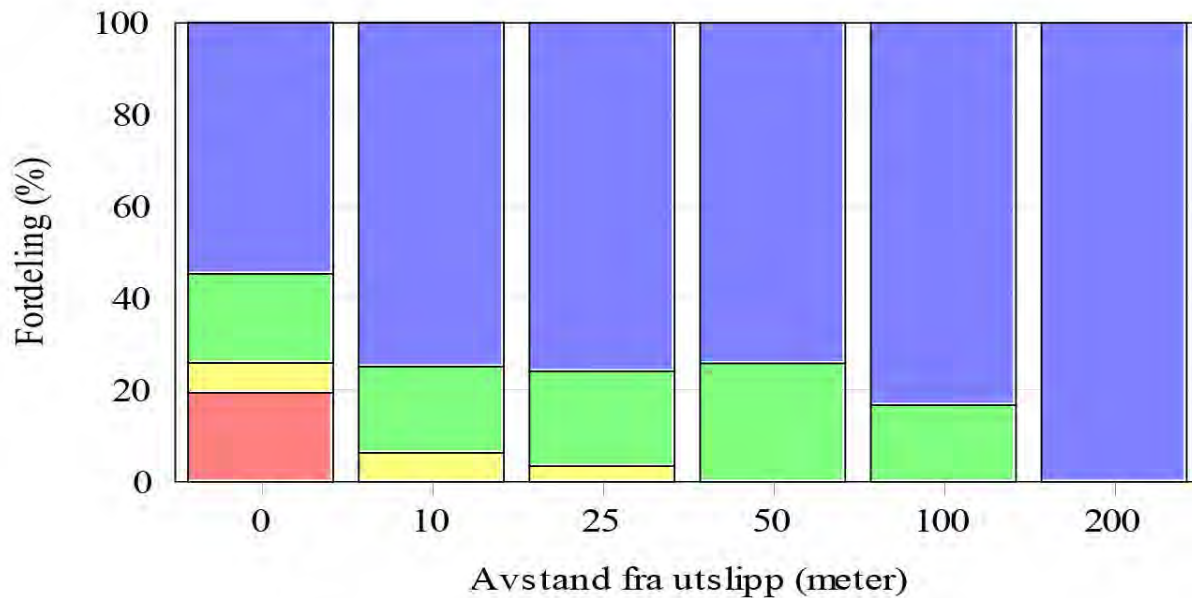
Planer for landbasert oppdrett i fjellhaller på Vestre Bolæren. Vanninntak tenkes lagt til 25m dyp mot øst, og avløp til 20 meters dyp ved kai på vestsiden, alternativt med 5,1 km lang avløpsledning ut av nasjonalparken mot øst

Figur 3. Avgrensede naturverdier ved Vestre Bolæren (unntatt naturtyper på land som ikke vil bli berørt). Naturtyper i sjø er vist med grønn skravering. Brun skravering er funksjonsområde for fiskemåke. Punkter er rødlistearter eller arter av nasjonal forvaltnings-interesse, de fleste er tilknyttet landområdene. Kilde: www.naturbase.no

Figur 5. Sammenstilling av bunnpåvirkning fra en undersøkelse av utslipp til sjø utenfor landbasert oppdrettsanlegg. Resultatene vurdert etter NS 9410:2016 der fargene beskriver miljøtilstand slik: **Blå** = «meget god», **grønn** = «god», **gul** = «dårlig», og **rød** = «meget dårlig»

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		24.11.20

Færder nasjonalpark - bølgekraftanlegg - avsalting av sjøvann

Forslag til vedtak

Ocean Oasis gis tillatelse til å utplassere et testanlegg for avsalting av sjøvann med bruk av bølgekraft som energikilde. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriftens § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder fra 15. juli 2021 til 15. februar 2022
- Plassering skal være som vist på kart, 200 m øst for Fulehuk
- Det er en rekke sjøfuglområder rundt Fulehuk, transport og installasjon må skje så skånsomt som mulig, og i god avstand fra sjøfuglområder
- Det skal benyttes forankringsmetode som i minst mulig grad påvirker havbunnen, og som ikke er varige installasjoner. Det skal benyttes stram «taut-leg» forankring som beskrevet. Dokumentasjon sendes forvaltningen etter installasjon
- Søker er selv ansvarlig for å innhente eventuelle tillatelser etter annet lovverk

Bakgrunn

Ocean Oasis er et nystartet selskap som utvikler anlegg som avsalter sjøvann med bølgekraft som energikilde. Ocean Oasis har vært analysert og utviklet i en årrekke, hydrodynamiske modelltester har vært utført ved Marintek i Trondheim og flere uavhengige evalueringer a konseptet har vært utført. Firmaet ønsker nå å teste et fullskala anlegg i sjø øst for Fulehuk Fyr, i Færder nasjonalpark.

Utdrag fra søknaden:

Det neste steget i utviklingen av ideen er å teste et fullskala anlegg i sjø for å redusere risiko knyttet til kostnadsoverslag og vedlikeholdsbehov. Dette demonstrasjonsanlegget vil inkludere alle komponenter og all funksjonalitet som vil utgjøre et fremtidig kommersielt anlegg, men vil være tilpasset et mildere bølgeklime i testområdet og dermed være noe redusert i størrelse.

I den forbindelse søker vi med dette om tillatelse til å ankre opp et testanlegg i Færder nasjonalpark i perioden mellom juni 2021 og juni 2022.

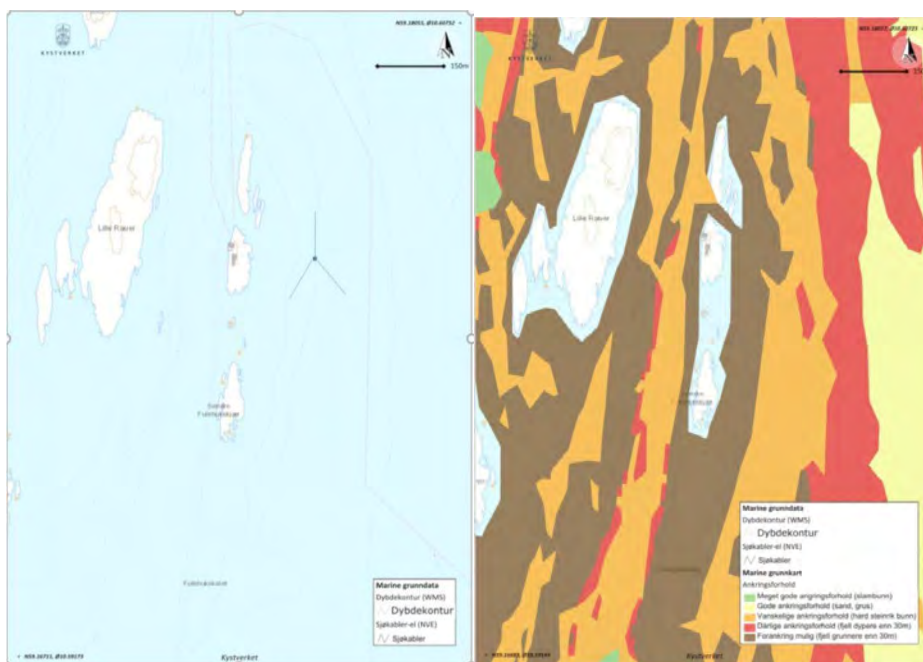
Området rundt Fulehuk fyr virker spesielt egnet til å teste et litt mindre demonstrasjonsanlegg siden det er skjermet mot stormer fra sør-vest samtidig som det er åpent mot nord og sør. I tillegg ligger det i flotte omgivelser i nærheten av Fulehuk fyr som vil være et egnet sted å observere anlegget fra for potensielle kunder og samarbeidspartnere. Detaljer om demonstrasjonsanlegget og planer for testperioden er beskrevet i de følgende avsnittene.

Skrogdimensjoner og konstruksjon

Piloten er vist i Figur 1 og i Figur 3. Den vil være ca. 7 m i diameter i vannlinjen, ha et fribord på 2.5 m og en dypgående på 6 m. Piloten er utstyrt med leder, rekkverk og en mast som bærer navigasjonslys, radarreflektor og antenne på dekk. Skroget blir dimensjonert og bygget ihht DNV GL-OS-E403 'offshore loading units', 2016. En kvalifisert tredjepart (vi diskuterer dette med DNV GL) vil utføre en verifikasjon av pilot og forankringssystem for å sikre at piloten har nødvendig strukturell og flytende integritet. Vi tar videre sikte på å registrere piloten i NOR registeret og ta ut en forsvarlig ansvarsforsikring.

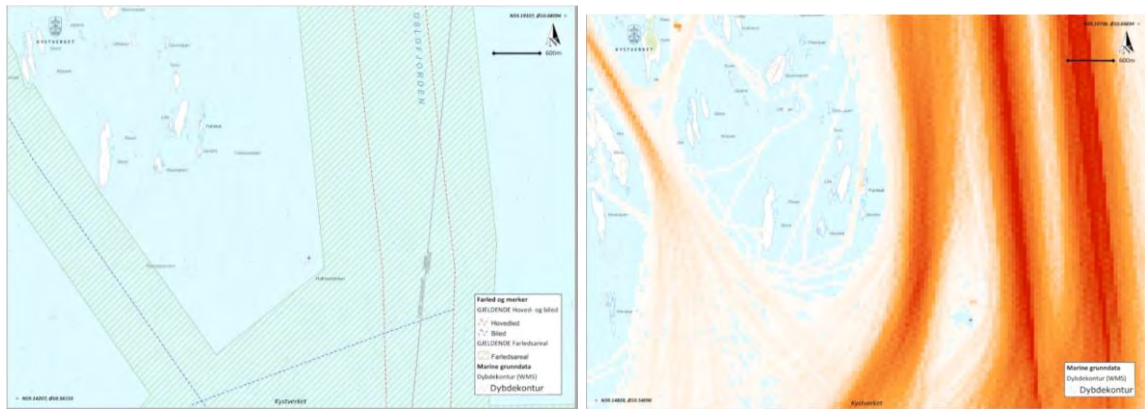
Virkningsmekanisme og utstyr ombord

Ocean Oasis tar opp energi fra bølger ved å utnytte relativ bevegelse mellom en flytende bøye og en disk plassert i et 'moonpool' sentralt i bøya (Figur 2). Den relative bevegelsen driver pumper som trykksetter prefiltrert sjøvann og driver det gjennom en omvendt osmose (RO) prosess. RO-prosessen består i tillegg til stemplene av sjøvannsakkumulatorer som jevner ut trykksvingningene skapt av bølgebevegelsen, standard RO-membraner og en rekke rør og ventiler. Sjøvannsfileret er mekanisk og inneholder ingen kjemikalier. Solcellepaneler på dekk dekker behovet for strøm til instrumentering, kontroll, belysning og elektriske pumper. Piloten er instrumentert for posisjon, akselerasjoner og krenkning i tillegg til bevegelse av pumpestemplene og volum og kvalitet på ferskvannsproduksjon. Kun det øvre dekket (under værdekket) vil ha peronell ombord og da kun unntaksvis. Det vil ikke være kjemikalier eller olje av noe slag om bord i anlegget. All overflatebehandling vil bli utført med produkter godkjent for bruk i sjø.

Marine grunndata, plassering

sjøbunnegenskaper

Figur 4 Kartdata fra kystverket. Øverst venstre, oversiktskart med dybdekonturer, sjøkabler og foreslått posisjon for Ocean Oasis med ankerliner. Øverst til høyre: sjøbunnegenskaper. Nederst til venstre: oversikt over hovedled og biled for skipstrafikk, Nederst til høyre: AIS data over alle fartøy over 15 m i 2016.

Plassering

Vi ønsker å plassere Ocean Oasis-piloten på 20 m dyp 200 m rett øst for Fulehuk fyr (se Figur 4). Her er vi utenfor all skipstrafikk, med egnede bølgeforhold og det er lett å holde oppsikt med piloten fra fyret. Vi har god klaring mellom ankersystemet vårt og kabelen som går ut til Hollenderbåen. Vi er fleksible; dersom det er ønskelig å plassere piloten nord eller sør fra den foreslåtte posisjonen er dette mulig.

Installasjon, vedlikehold og fjerning

Mindre oppsyn og inspeksjon vil gjøres av Ocean Oasis-personell med småbåt. For slep, installasjon og fjerning av pilot og ankersystem samt utskiftning av komponenter ønsker vi å bruke Skjærgårdstjenesten. Vi har en god dialog om dette med Stiftelsen Havnøy v/ Øystein Hovde.

Forankring

Ocean Oasis-piloten er forankret til sjøbunnen som et skip med et lett forankringssystem som har til formål å holde piloten i en midlere horisontal posisjon. Forankringssystemet består av tre liner hver bestående av et anker, kjetting, polyestertrasse, bøye (lagt inn for å gjøre oppankring enklere, men ikke nødvendig) og polyestertrasse fra bøya til festepunkter på piloten. Forankringssystemet har beskjedne dimensjoner med 16 mm (DIN766) kjetting og 40 mm polyestertrasser og bøyer med ca. 100 kg oppdrift. Forankringsanalysen følger DNVGL-OS-E301 'Position Mooring' (2015) regelverk.

Ankrene kan være stålanker (ca. 130 kg), betongmoringer (ca. 2 t) eller splittbolter (32 mm) avhengig av sjøbunn. Ifølge Kystverkets kartdata (Figur 4) består sjøbunnen av eksponert fjell og det vil være mest skånsomt å sette ned stålbolter i sjøbunnen. Vi har vært i kontakt med Falck Dykkerservice (v/ Tommy Svendsen) i Fredrikstad som kan gjøre dette forsvarlig og enkelt.

Testperiode og oppfølging under testing

I utgangspunktet ønsker vi å installere anlegget sommeren 2021 og fjerne det før utløpet av året. For å ta høyde for forsinkelser i finansiering og byggetid søker vi med dette om å ha testanlegget liggende frem til sommeren 2022. Anlegget vil ligge permanent forankret i testperioden, men vil være i operasjon (produsere vann) kun i korte perioder når bølgeforholdene er egnet til å teste produksjonsvolum og bevegelser.

Vi er i dialog med Foreningen Fulehuks venner v/ styreleder Thorvald M. Haraldsen for å få deres synspunkter på plassering av demonstrasjonsanlegget, diskutere bruk av fasilitetene på fyret og eventuelt levere vann til fyret.

Ilandføring av ferskvann

I første omgang vil vi produsere ferskvann ombord, måle volum og kvalitet og slippe dette tilbake i sjøen sammen med inntaksvannet. I en senere fase av testingen kan det være aktuelt å teste ilandføring av ferskvann til Fulehuk. Det vil i så fall være via alminnelige 32 mm PEM rør som brukes til vannforsyning på land og som legges ut langs sjøbunnen. Dersom dette blir aktuelt vil vi søke Nasjonalparkstyret spesielt om tillatelse.

I tilleggsinformasjon skriver søkeren dette om støy og moring med kjetting:

Vi vil ha en pumpe for å lense skroget for vann dersom vi har vanninntrengning. Det vil være en liten pumpe som vil brukes skjelden hvis i det hele tatt. Vi håper at vi kan lage et stålskrog som er helt tett. I den grad det vil være støy i anlegget vil nok det komme fra bevegelsen av disken som flyter i overflaten inne i bøya (figur 2 i søknaden). Det er vertikale skinner i bøya som guider disken, her kan det nok bli litt kontaktlyd. Men den relative bevegelsen vil kun være til stede under testing, og vi tror ikke den blir en stor støykilde. Når testing ikke pågår vil disken være låst til bøya og det vil ikke være relativ bevegelse, bevegelige deler eller pumper som går til vanlig.

Planen nå er å bruke tradisjonell slakkforankring. Det innebærer at vi ønsker å unngå løft på ankeret ved å legge kjetting på sjøbunnen, og det er riktig at det blir liggende (jeg anslår 40 m) kjetting på sjøbunnen som vil bevege seg litt. I et slikt system vil vi bruke polyestertrosse også, men kun i den øvre delen for å unngå at trossa kommer i kontakt med sjøbunnen. Vi bruker tre ankerliner og unngår dermed at ankerkjettingen beveger seg veldig mye over sjøbunnen siden retningen på ankerlinene er ganske konstant. Det er mulig å regne rimelig nøyaktig på hvor mye kjettingen vil bevege seg i de forskjellige vind, strøm og bølgeforhold.

Hvis dette er en alvorlig bekymring er det mulig å bruke stram 'taut-leg' forankring. Da vil polyestertrossene gå rett til ankerpunktene og det vil være vertikalt strekk i linene til enhver tid. Grunnene til at dette ikke er hovedplanen nå er for det første at et slikt ankersystem vil ha en liten påvirkning på bevegelsen av bøya og for det andre at det er et mindre pålitelig system som stiller større krav til redundans og feste i sjøbunnen. Men det er fullt mulig å få til hvis det er nødvendig.

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Færder nasjonalpark er vernet mot inngrep av enhver art i § 3, pkt 1.1.... bøyelegging av båter. Opplistingen er ikke uttømmende. Søknaden faller ikke inn under unntaksbestemmelsene i § 3, pkt 1.2 i) bøyelegging av egne båter..... Søknaden behandles etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser: Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8 – 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal framgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Denne søknaden omhandler bøyelagging/utplassering av moring for en teststasjon for anlegg som avsalter sjøvann med bølgekraft som energikilde. Solcellepanel dekker behovet for strøm til instrumentering, kontroll, belysning og elektriske pumper. Det søkes om en begrenset testperiode i Færder nasjonalpark, søkeren har planlagt for testing et halvt år, men søker om en periode på ett år, fra juni 2021 til juni 2022. Tidsperioden for testing og installasjon er en viktig faktor for eventuell tillatelse. Fra 15. april til 15. juli er det ilandstigningsforbud i sjøfuglområder av hensyn til hekkende fugl. Fra 15. juli er ilandstigningsrestriksjoner opphevet og sjøfugl anses ferdig med hekketiden. Det er ikke ønskelig å ha en større installasjon i hekkeperioden 15. april til 15. juli, og det er heller ikke aktuelt med større installasjonsarbeider i denne perioden. Det vurderes derfor at perioden for installasjon og testing må holdes utenfor hekketiden. Ilandstigningsforbudet er fra 15. april til 15. juli, men forvaltningen er kjent med at bla. Klimaendringer og varme vintre gjør at enkelte fuglearter starter hekking før 15. april, dette må tas med i vurderingen. En testperiode fra juni 2021 til juni 2022 i tillegg til installasjon, vil kunne påvirke vernevediene.

Forankringsmetoder er godt beskrevet i søknaden, også med innhentet tilleggsinformasjon. Søker skisserer to mulige måter å forankre Ocean Oasis, med «Ankrene kan være stållanker (ca. 130 kg), betongmoringer (ca. 2 t) eller splittbolter (32 mm) avhengig av sjøbunn. Ifølge Kystverkets kartdata (Figur 4) består sjøbunnen av eksponert fjell og det vil være mest skånsomt å sette ned stålbolter i sjøbunnen.» Stålbolter vil imidlertid bli en varig innretning og må vurderes opp mot eventuelle skader som bunnen blir påført av stållanker eller betongmoring. Kjettinger festet til moring vil kunne bli liggende på bunnen og forårsake skade. Det er betydelig lengde på kjetting, anslått til ca. 40 m. Tilleggsinformasjon fra søker tilsier at det er mulig å velge en metode som minimaliserer påvirkning fra kjetting. Eventuell støy fra anlegget kan være uheldig for dyreliv. Anlegget har ifølge søker få deler som kan avgi lyd. Anlegget vil være av begrenset varighet, og vil ligge på samme sted i hele testperioden. Anlegget er tenkt plassert øst for Fulehuk, og dermed utenfor sjøfuglområder med restriksjoner. Tenkt plassering vurderes å være i liten konflikt med øvrige besøkende i Færder nasjonalpark. Det er det marine miljø som er mest utsatt, og evt forstyrrelse av sjøfugl. Det er ikke kartlagt marine kulturminner på stedet, og området er ikke beskrevet i forvaltningsplanens vedlegg 13 «temakart naturverdier i sjø».

Det er ikke blitt gjort vurdering på om tiltaket må omsøkes etter Plan- og Bygningsloven. Søker må selv innhente nødvendige tillatelser utover eventuell dispensasjon etter verneforskriften. Søker har innhentet opplysninger om båttrafikk, og tenkt plassering er i god avstand fra hovedled og biled for skipstrafikk.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være godt nok.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Kunnskapen om naturverdiene er kjent og føre-var-prinsippet vurderes ikke som aktuelt ved dette tiltaket.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Installasjonen er av begrenset varighet, har ingen forurensende kjemikalier og avgir liten eller ingen støy. Installasjonens forankring kan imidlertid påvirke havbunnen, men det finnes alternativ som minimaliserer påvirkning.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Prinsippet vurderes ikke som relevant

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det må legges vekt på miljøforsvarlige teknikker under transport og forankring av installasjonen. Valg av forankring skal gi minst mulig påvirkning på havbunnen.

Konklusjon

Ocean Oasis gis tillatelse til å utplassere et testanlegg for avsalting av sjøvann med bruk av bølgekraft som energikilde. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriftens § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

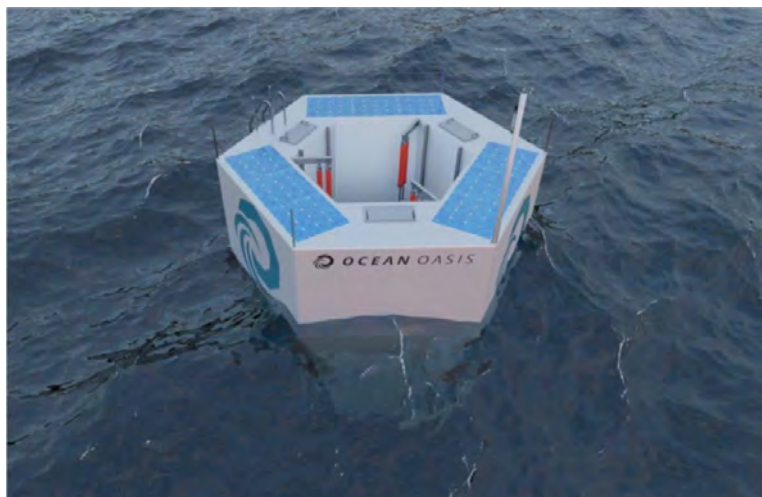
- Tillatelsen gjelder fra 15. juli 2021 til 15. februar 2022
- Plassering skal være som vist på kart, 200 m øst for Fulehuk
- Det er en rekke sjøfuglområder rundt Fulehuk, transport og installasjon må skje så skånsomt som mulig, og i god avstand fra sjøfuglområder
- Det skal benyttes forankringsmetode som i minst mulig grad påvirker havbunnen, og som ikke er varige installasjoner. Det skal benyttes stram «taut-leg» forankring som beskrevet. Dokumentasjon sendes forvaltningen etter installasjon
- Søker er selv ansvarlig for å innhente eventuelle tillatelser etter annet lovverk

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

Søknaden

Figur 1 Ocean Oasis demonstrasjonsanlegg

Ocean Oasis AS
Postbox 37 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

Org. nr: 924 927 197 MVA
Bank: 1506.41.25947 DNB

thomas@ocean oasis.co
www.ocean oasis.co

Styret Færder nasjonalpark
v/ Nasjonalparkforvalter Anne Sjømæling
fmvtpost@fylkesmannen.no

Oslo 30/10/2020

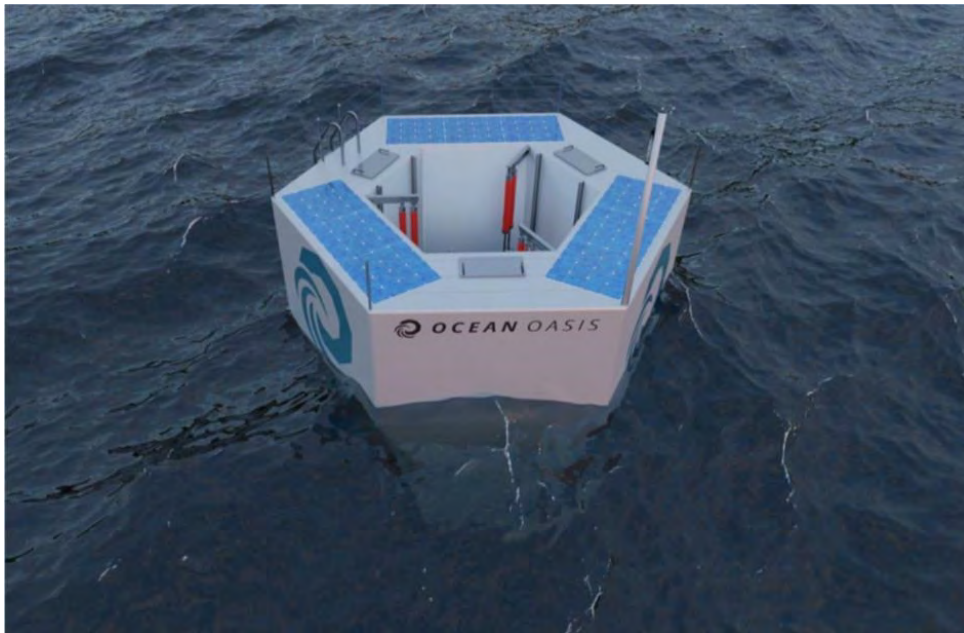
Søknad om testing av bølgekraftanlegg i Færder nasjonalpark 2021-2022

Ocean Oasis as er et nystartet selskap som utvikler et anlegg som avsalter sjøvann med bølgekraft som energikilde (se vedlagte flyer). Konkurransedyktig elektrisitetsproduksjon via bølgekraft er vanskelig; ideen bak Ocean Oasis-konseptet er å bruke bølgekraft direkte til å avsalte sjøvann uten å gå via strømproduksjon. Vi mener at vi kan levere ferskvann til en konkurransedyktig pris i mange områder i verden som både har bølger og ferskvannsbehov med Ocean Oasis. Ocean Oasis er støttet gjennom Innovasjon Norge, EUs Climate-KIC-program og private investorer.

Ocean Oasis har vært analysert og utviklet i en årrekke, hydrodynamiske modelltester har vært utført ved Marintek i Trondheim (nå Sintef Ocean) og flere uavhengige evalueringer av konseptet har vært utført. Det neste steget i utviklingen av ideen er å teste et fullskala anlegg i sjø for å redusere risiko knyttet til kostnadsoverslag og vedlikeholdsbehov. Dette demonstrasjonsanlegget vil inkludere alle komponenter og all funksjonalitet som vil utgjøre et fremtidig kommersielt anlegg, men vil være tilpasset et mildere bølgeklime i testområdet og dermed være noe redusert i størrelse.

I den forbindelse søker vi med dette om tillatelse til å ankre opp et testanlegg i Færder nasjonalpark i perioden mellom juni 2021 og juni 2022.

Området rundt Fulehuk fyr virker spesielt egnet til å teste et litt mindre demonstrasjonsanlegg siden det er skjermet mot stormer fra sør-vest samtidig som det er åpent mot nord og sør. I tillegg ligger det i flotte omgivelser i nærheten av Fulehuk fyr som vil være et egnet sted å observere anlegget fra for potensielle kunder og samarbeidspartnere. Detaljer om demonstrasjonsanlegget og planer for testperioden er beskrevet i de følgende avsnittene.

Figur 1 Ocean Oasis demonstrasjonsanlegg

Skrogdimensjoner og konstruksjon

Piloten er vist i Figur 1 og i Figur 3. Den vil være ca. 7 m i diameter i vannlinjen, ha et fribord på 2.5 m og en dypgående på 6 m. Piloten er utstyrt med leider, rekkverk og en mast som bærer navigasjonslys, radarreflektor og antenne på dekk. Skroget blir dimensjonert og bygget ihht DNV GL-OS-E403 'offshore loading units', 2016. En kvalifisert tredjepart (vi diskuterer dette med DNV GL) vil utføre en verifikasjon av pilot og forankringssystem for å sikre at piloten har nødvendig strukturell og flytende integritet. Vi tar videre sikte på å registrere piloten i NOR registeret og ta ut en forsvarlig ansvarsforsikring.

Virkningsmekanisme og utstyr ombord

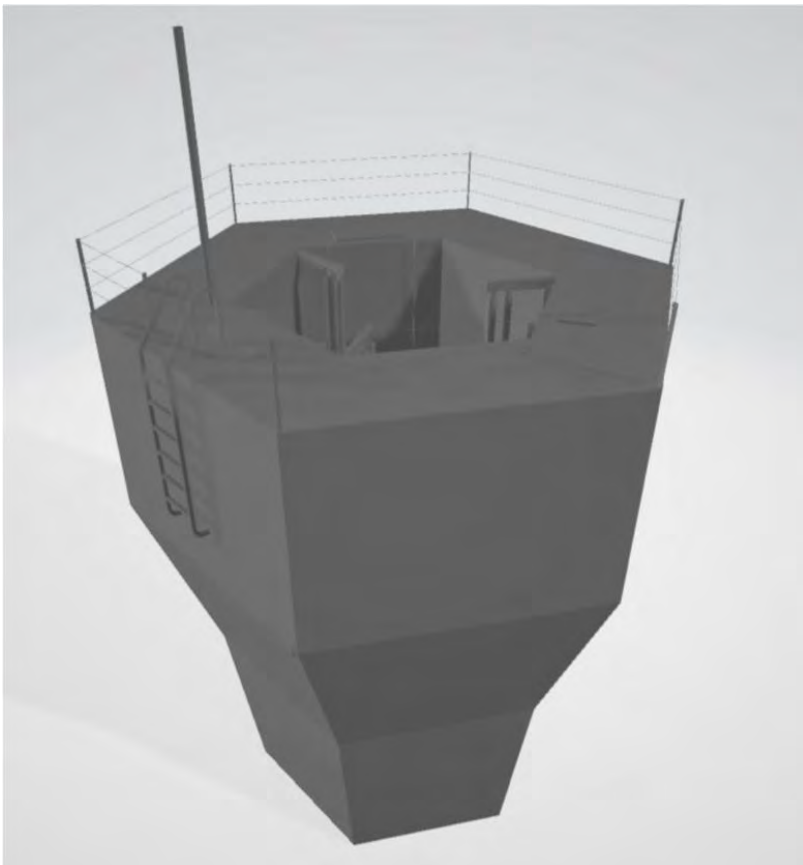
Ocean Oasis tar opp energi fra bølger ved å utnytte relativ bevegelse mellom en flytende bøye og en disk plassert i et 'moonpool' sentralt i bøya (Figur 2). Den relative bevegelsen driver pumper som trykksetter prefiltret sjøvann og driver det gjennom en omvendt osmose (RO) prosess.

RO-prosessen består i tillegg til stemplene av sjøvannsakkumulatorer som jevner ut trykksvingningene skapt av bølgebevegelsen, standard RO-membraner og en rekke rør og ventiler. Sjøvannfilteret er mekanisk og inneholder ingen kjemikalier. Solcellepaneler på dekk dekker behovet for strøm til instrumentering, kontroll, belysning og elektriske pumper. Piloten er instrumentert for posisjon, akselerasjoner og krenkning i tillegg til bevegelse av pumpestemplene og volum og kvalitet på ferskvannsproduksjon. Kun det øvre dekket (under værdekket) vil ha personell ombord og da kun unntaksvis. Det vil ikke være kjemikalier eller

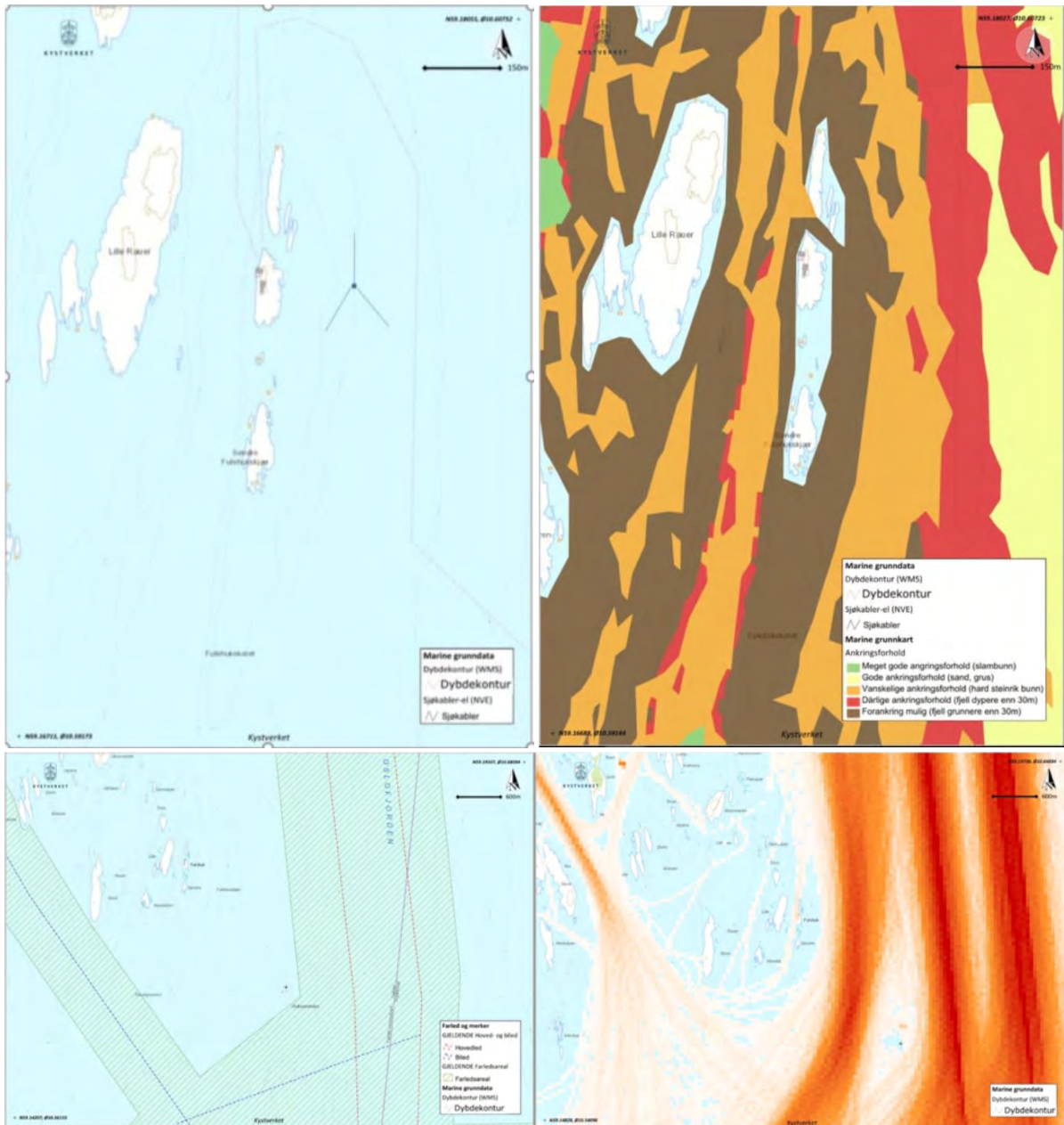
olje av noe slag om bord i anlegget. All overflatebehandling vil bli utført med produkter godkjent for bruk i sjø.

Figur 2 Ocean Oasis funksjon

Figur 3 Ocean Oasis demonstrasjonsanlegg - skrog

Figur 4 Kartdata fra kystverket. Øverst venstre, oversiktskart med dybdekonturer, sjøkabler og foreslått posisjon for Ocean Oasis med ankerliner. Øverst til høyre: sjøbunnegenskaper. Nederst til venstre: oversikt over hovedled og biled for skipstrafikk, Nederst til høyre: AIS data over alle fartøy over 15 m i 2016.

Plassering

Vi ønsker å plassere Ocean Oasis-piloten på 20 m dyp 200 m rett øst for Fulehuk fyr (se Figur 4). Her er vi utenfor all skipstrafikk, med egnede bølgeforhold og det er lett å holde oppsikt med piloten fra fyret. Vi har god klaring mellom ankersystemet vårt og kabelen som går ut til Hollenderbåen. Vi er fleksible; dersom det er ønskelig å plassere piloten nord eller sør fra den foreslåtte posisjonen er dette mulig.

Installasjon, vedlikehold og fjerning

Mindre oppsyn og inspeksjon vil gjøres av Ocean Oasis-personell med småbåt. For slep, installasjon og fjerning av pilot og ankersystem samt utskiftning av komponenter ønsker vi å bruke Skjærgårdstjenesten. Vi har en god dialog om dette med Stiftelsen Havnøy v/ Øystein Hovde.

Forankring

Ocean Oasis-piloten er forankret til sjøbunnen som et skip med et lett forankringssystem som har til formål å holde piloten i en midlere horisontal posisjon. Forankringssystemet består av tre liner hver bestående av et anker, kjetting, polyestertrosse, bøye (lagt inn for å gjøre oppankring enklere, men ikke nødvendig) og polyestertrosse fra bøya til festepunkter på piloten. Forankringssystemet har beskjedne dimensjoner med 16 mm (DIN766) kjetting og 40 mm polyestertrosser og bøyer med ca. 100 kg oppdrift. Forankringsanalysen følger DNVGL-OS-E301 'Position Mooring' (2015) regelverk.

Ankrene kan være stålanker (ca. 130 kg), betongmoringer (ca. 2 t) eller splittbolter (32 mm) avhengig av sjøbunn. Ifølge Kystverkets kartdata (Figur 4) består sjøbunnen av eksponert fjell og det vil være mest skånsomt å sette ned stålbolter i sjøbunnen. Vi har vært i kontakt med Falck Dykkerservice (v/ Tommy Svendsen) i Fredrikstad som kan gjøre dette forsvarlig og enkelt.

Testperiode og oppfølging under testing

I utgangspunktet ønsker vi å installere anlegget sommeren 2021 og fjerne det før utløpet av året. For å ta høyde for forsinkelser i finansiering og byggetid søker vi med dette om å ha testanlegget liggende frem til sommeren 2022. Anlegget vil ligge permanent forankret i testperioden, men vil være i operasjon (produsere vann) kun i korte perioder når bølgeforholdene er egnet til å teste produksjonsvolum og bevegelser.

Vi er i dialog med Foreningen Fulehuks venner v/ styreleder Thorvald M. Haraldsen for å få deres synspunkter på plassering av demonstrasjonsanlegget, diskutere bruk av fasilitetene på fyret og eventuelt levere vann til fyret.

HMS

Vi vil utarbeide et HMS-dokument som beskriver detaljert hvordan sikkerhet til personell og omgivelser vil bli ivaretatt i testperioden. Dette dokumentet vil bli signert av alle parter som har befatning med demonstrasjonsanlegget.

Ilandføring av ferskvann

I første omgang vil vi produsere ferskvann ombord, måle volum og kvalitet og slippe dette tilbake i sjøen sammen med inntaksvannet. I en senere fase av testingen kan det være aktuelt å teste ilandføring av ferskvann til Fulehuk. Det vil i så fall være via alminnelige 32 mm PEM rør som brukes til vannforsyning på land og som legges ut langs sjøbunnen. Dersom dette blir aktuelt vil vi søke Nasjonalparkstyret spesielt om tillatelse.

Vi håper denne søknaden kan behandles i styremøtet i november og ser frem til å høre fra dere.

Med vennlig hilsen,

Johannessen,
Thomas Berge

Digitally signed by
Johannessen, Thomas Berge
Date: 2020.10.30 17:39:03
+01'00'

Thomas B. Johannessen
Ocean Oasis AS

Vedlegg: Ocean Oasis flyer

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		24.11.20

Færder nasjonalpark - Færder - 132/4 Mellom Bolæren 1 - toalett

Forslag til vedtak

Søknaden om etablering av nytt toalett for allmenheten på Mellom Bolæren innvilges. Tiltaket er i tråd med besøksstrategien og forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis i medhold av Verneforskriften § 3, pkt 1.3 f.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder plassering som vist på skisse, samt størrelse som vist i søknad.
- Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker under transport og lagring av materialer og oppføring av toalett.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

I sin søknad skriver Færder kommune blant annet:

Saken gjelder ettrinnstillatelse for toalett for brukere av friluftsområdet på gbnr. 132/4 - Mellom Bolæren 1.

Tiltaket omfatter oppføring av et klassisk dobygg på 9,9 m²-BYA med saltak. Bygget vil inneholde 2 utedoer og 1 lager. Mønehøyden blir 3,5 meter og gesimshøyden blir 2 meter.

Tiltaket ligger utenfor 100-metersbeltet og er i samsvar med arealformålet LNF. Tiltaket betinger derfor ikke dispensasjon.

Det foreligger ikke nabomerknader til søknaden.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er av den oppfatning at tillatelse skal gis.

Arealformålet LNF

Av kommuneplanens punkt 28 bokstav a fremgår det at det i områder avsatt til LNF er forbud mot tiltak som er i strid med arealformålet landbruk-, natur- og friluftsliv. LNF-formålet er et arealformål som skal ivareta hensynet til landbruk, friluftsliv og uheldig nedbygging av natur. Arealformålet skal følgelig hindre tiltak som medfører uheldig nedbygging, privatisering og som kommer i konflikt med natur-,

skog- og landbruksinteresser. Disse hensynene kan ofte være motstridende. Det må derfor ses hen til bruken av eiendommen for å klarlegge hvilke interesser arealformålet er ment å ivareta. På Mellom Bolæren er det særlig natur- og friluftinteresser som gjør seg gjeldende.

Omsøkte bygg, er et tilretteleggingstiltak for allmenheten. Toalettene er åpne for allmenheten, og vil bidra til å sikre allmenhetens friluftsmuligheter på Mellom Bolæren. Også lageret/boden som utgjør halve bygningsmassen er i samsvar med arealformålet LNF. Dette fordi boden skal brukes som lager for Mellom-Bolærens Venner, som skal lagre utstyr som de benytter for å bevare og restaurere kulturmiljøet på Mellom Bolæren.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata konkluderer med at omsøkte tiltak er i samsvar med arealformålet LNF, og derfor ikke i strid med kommuneplanen.

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalpark er vernet mot inngrep av enhver art i § 3, pkt. 1.1. Opplistingen i pkt 1.1 er likevel ikke til hinder for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse, § 3, pkt. 1.3 f:

«Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan, § 5.»

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Mellom Bolæren ligger innenfor Færder nasjonalpark. Verneforskriftens § 3, pkt. 1.3 gir forvaltningsmyndigheten anledning til å gi tillatelse etter søknad: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan, jf §5.»

Tiltaket er rettet mot allmenhetens friluftsliv, som er en del av verneformålet med Færder nasjonalpark: «Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging». Besøksstrategien til Færder nasjonalpark skal legge til rette for at det besøkende får gode naturopplevelser. Strategien har definert noen, mer robuste områder med noe mer tilrettelegging: «Øyer og områder med utvidet tilrettelegging for friluftsliv». Mellom Bolæren inngår som en av øyene i denne kategorien. Tilrettelegging og kanalisering av ferdsel vurderes som et viktig tiltak for å ivareta verneverdiene. Enkle tiltak som merking av sti, søppelboder og toalett vurderes å være tilretteleggingstiltak i tråd med besøksstrategien.

Tiltaket som omsøkes er av begrenset omfang, og plassering er skånsomt tilpasset terrenget.

I henhold til naturmangfoldloven §7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Færder kommune har gjort følgende vurderinger:

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Færder kommune har gitt følgende vurdering: *Stedet der tiltaket ønskes etablert ligger innenfor en lokalitet med rik edellauvskogs, som i naturbase er gitt verdi A Svært viktig. Lokaliteten er imidlertid stor, og har ulike skog- og vegetasjonstyper med*

naturlige overganger. Området mellom Grevestuen og sjøen er underlagt aktiv skjøtsel som del av forvaltningen av Færder nasjonalpark, med vegetasjonsrydding og beiting. Et nytt toalett vil derfor utgjøre en meget begrenset belastning på skog og vegetasjon. Det er ikke registrert rødlistearter på stedet der tiltaket ønskes plassert. Det vurderes som lite sannsynlig at det skulle finnes ytterligere verdifullt biologisk mangfold som blir berørt av tiltaket.

Nasjonalparkforvaltningen er enige i vurderingen.

§ 9 Førre-var-prinsippet

Kunnskapen om naturverdiene vurderes som tilfredsstillende, og tiltaket er godt beskrevet gjennom tegninger og kart. Tiltakets effekt på naturmangfoldet vurderes derfor som avklart, slik at førre-var-prinsippet er ivare tatt.

Nasjonalparkforvaltningen deler Færder kommunes vurdering.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltaket representerer et nytt bygg på dette stedet. Tiltaket er imidlertid begrenset, og vurderes ikke å overskride noen grense for samlet belastning i området.

Når det gjelder presedensvirkning, viser kommunen til besøksstrategi for nasjonalparken på fire steder utenom hovedinnfallsportene som har spesielt godt potensial for å ta imot mye besøk, og som er aktuelle for utvidet tilrettelegging: Mellom Bolæren, Hvaløy, Ildverket og Moutmarka. Valget av disse stedene er basert på størrelse, beliggenhet, eksisterende tilretteleggingsgrad, bruksmønster og naturens tåleevne. Siden Mellom Bolæren er blant de få stedene der utvidet tilrettelegging er aktuelt, vurderes faren for uheldig presedensvirkning som liten.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer heller ikke at tiltaket overskrider noen grense for samlet belastning. Mellom Bolæren er i Besøksstrategien til Færder nasjonalpark definert som en av øyene i «Øyer og områder med utvidet tilrettelegging for friluftsliv». Øya er vurdert til å tåle et større besøkstrykk uten at dette forringer verneverdiene.

Konklusjon

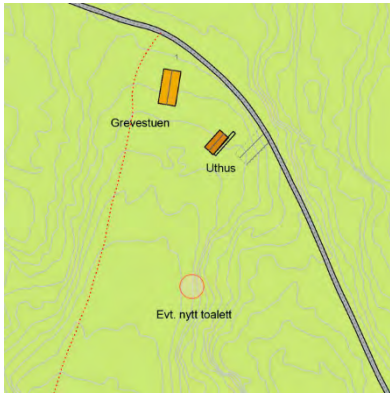
Søknaden om etablering av nytt toalett for allmenheten på Mellom Bolæren innvilges. Tiltaket er i tråd med besøksstrategien og forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis i medhold av Verneforskriften § 3, pkt 1.3 f.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

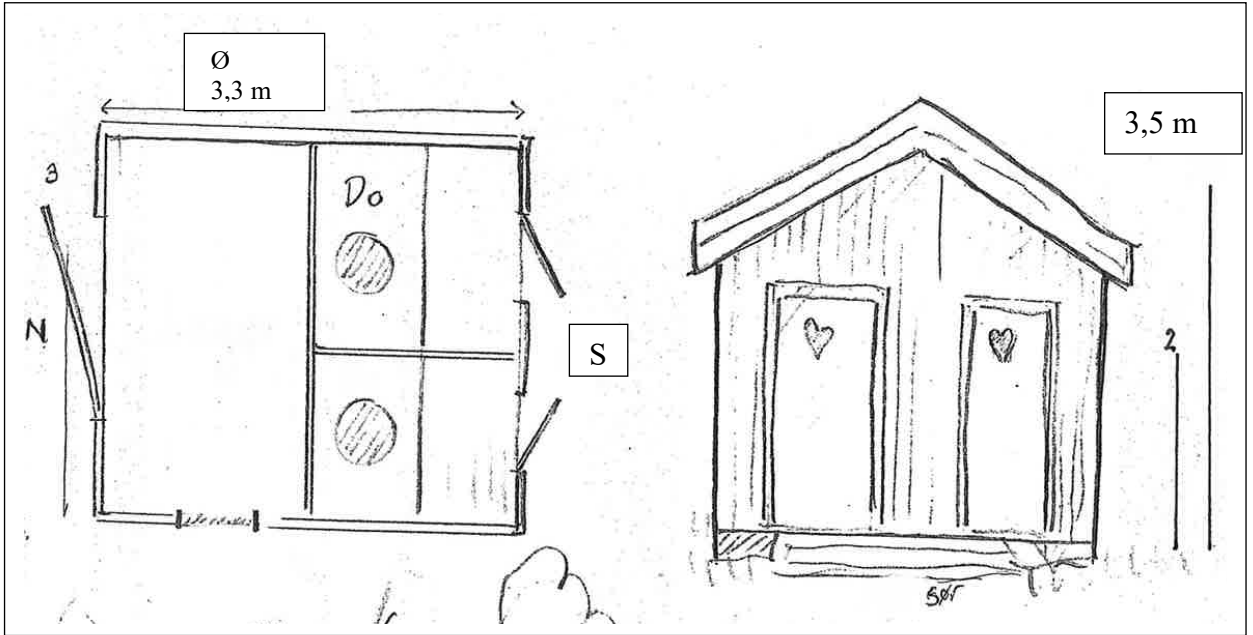
- Tillatelsen gjelder plassering som vist på skisse, samt størrelse som vist i søknad.
- Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker under transport og lagring av materialer og oppføring av toalett

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Plassering

Tegninger m/mål

Vedlegg: Søknaden

V

**Færder
nasjonalparkstyre**

Postadresse

Besøksadresse
Bygg I, Statens Park.
Anton Jenssensgate 4
Tønsberg

Kontakt

Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
Epost: fmvtpost@fylkesmannen.no
Nettside: <http://ferdernasjonpark.no/>

Færder kommune
Postboks 250
3163 NØTTERØY

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2020/9547-0 432.3

Deres ref. 20/46859

Dato 06.11.2020

Søknad til behandling - Færder nasjonalpark - Færder - 132/4 Mellom Bolæren 1 - toalett

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN

Færder Nasjonalparkstyre
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Gbnr 132/4 - Mellom Bolæren 1 - Oversender søknad til uttalelse for Toalett for brukere av friluftsområdet

Tiltak: toalett for brukere av friluftsområdet
Byggested: Gbnr: 132/4 Mellom Bolæren 1
Tiltakshaver: Ragnar Edgar Gunnarsen
Ansvarlig søker:

Færder kommune har mottatt søknad om toalett for brukere av friluftsområdet på gbnr. 132/4.

Søknaden er mottatt den 17.03.2020.

Kortversjon

Saken gjelder ettrinnstillatelse for toalett for brukere av friluftsområdet på gbnr. 132/4 - Mellom Bolæren 1.

Tiltaket omfatter oppføring av et klassisk dobygg på 9,9 m²-BYA med saltak. Bygget vil inneholde 2 utedoer og 1 lager. Mønehøyden blir 3,5 meter og gesimshøyden blir 2 meter.

Tiltaket ligger utenfor 100-metersbeltet og er i samsvar med arealformålet LNF. Tiltaket betinger derfor ikke dispensasjon.

Det foreligger ikke nabomerknader til søknaden.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er av den oppfatning at tillatelse skal gis.

Innledning

Det søkes om oppføring av toalett for brukere av friluftsområdet på gbnr. 132/4 - Mellom Bolæren 1.

Planstatus:

Eiendommen er uregulert og avsatt til LNF i kommunedelplankartet for Nøtterøy, vedtatt 31.01.2018. Eiendommen omfattes av kommuneplanens arealdel med bestemmelser og retningslinjer for Færder kommune, vedtatt 31.01.2018.

Eiendommen er også omfattet av hensynssonen: «Båndlegging etter lov om naturvern»

Dispensasjoner:

Tiltaket er ikke avhengig av dispensasjon.

Om tiltaket:

Det søkes om tillatelse til oppføring av toalett for brukere av friluftsområdet på gbnr. 132/4 - Mellom Bolæren 1.

Arealer:

Eiendommens størrelse: 2011 mål

Bruksareal (BRA): 9 m²

Bebygd areal (BYA): 9,9 m²

Høyder:

Mønehøyde: 3,5 meter

Gesimshøyde: 2 meter

Nabosamtykke:

Ikke relevant.

Nabomerknader:

Det foreligger ikke nabomerknader til tiltaket.

Vurderinger

Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Nedenfor følger kommunens vurdering:

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Stedet der tiltaket ønskes etablert ligger innenfor en lokalitet med rik edellauvskog, som i naturbase er gitt verdi A Svært viktig. Lokaliteten er imidlertid stor, og har ulike skog- og vegetasjonstyper med naturlige overganger. Området mellom Grevestuen og sjøen er underlagt aktiv skjøtsel som del av forvaltningen av Færder nasjonalpark, med vegetasjonsrydding og beiting. Et nytt toalett vil derfor utgjøre en meget begrenset belastning på skog og vegetasjon. Det er ikke registrert rødlistearter på stedet der tiltaket ønskes plassert. Det vurderes som lite sannsynlig at det skulle finnes ytterligere verdifullt biologisk mangfold som blir berørt av tiltaket.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Kunnskapen om naturverdiene vurderes som tilfredsstillende, og tiltaket er godt beskrevet gjennom tegninger og kart. Tiltakets effekt på naturmangfoldet vurderes derfor som avklart, slik at føre-var-prinsippet er ivaretatt.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltaket representerer et nytt bygg på dette stedet. Tiltaket er imidlertid begrenset, og vurderes ikke å overskride noen grense for samlet belastning i området.

Når det gjelder presedensvirkning, viser kommunen til besøksstrategi for nasjonalparken på fire steder utenom hovedinnfallsportene som har spesielt godt potensial for å ta imot mye besøk, og som er aktuelle for utvidet tilrettelegging: Mellom Bolæren, Hvaløy, Ildverket og Moutmarka. Valget av disse stedene er basert på størrelse, beliggenhet, eksisterende tilretteleggingsgrad, bruksmønster og naturens tåleevne. Siden Mellom Bolæren er blant de få stedene der utvidet tilrettelegging er

aktuelt, vurderes faren for uheldig presedensvirkning som liten.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Prinsippet vurderes ikke som relevant.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det må legges vekt på miljøforsvarlige teknikker under transport og lagring av materialer og oppføring av toalettet. Spesielt må transportskader i terreng motvirkes gjennom bruk av egnede metoder for transport av materialer fra Grevestuena og bort til byggestedet. Dette kan f. eks. ske ved bruk av beltegående jernhest, kombinert med manuell transport dersom forholdene tilsier det. Når det gjelder virkning på landskapet, vil toalettet bli diskret plassert i terrenget inn mot fjellkanten i øst. Samtidig vil det bli arkitektonisk tilpasset dagens uthus. Når det i tillegg er et lite bygg, vurderes virkningen på landskapet som svært begrenset

Estetikk og arkitektur:

Virksomhetsleder for byggesak og geodata mener tiltaket har tilstrekkelig god arkitektonisk utforming, og gode visuelle kvaliteter i seg selv og i forhold til sin funksjon, bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Arealformålet LNF

Av kommuneplanens punkt 28 bokstav a fremgår det at det i områder avsatt til LNF er forbud mot tiltak som er i strid med arealformålet landbruk-, natur- og friluftsliv. LNF-formålet er et arealformål som skal ivareta hensynet til landbruk, friluftsliv og uheldig nedbygging av natur. Arealformålet skal følgelig hindre tiltak som medfører uheldig nedbygging, privatisering og som kommer i konflikt med natur-, skog- og landbruksinteresser. Disse hensynene kan ofte være motstridende. Det må derfor ses hen til bruken av eiendommen for å klarlegge hvilke interesser arealformålet er ment å ivareta. På Mellom Bolæren er det særlig natur- og friluftinteresser som gjør seg gjeldende.

Omsøkte bygg, er et tilretteleggingstiltak for allmenheten. Toalettene er åpne for allmenheten, og vil bidra til å sikre allmenhetens friluftsmuligheter på Mellom Bolæren. Også lageret/boden som utgjør halve bygningsmassen er i samsvar med arealformålet LNF. Dette fordi boden skal brukes som lager for Mellom-Bolærens Venner, som skal lagre utstyr som de benytter for å bevare og restaurere kulturmiljøet på Mellom Bolæren.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata konkluderer med at omsøkte tiltak er i samsvar med arealformålet LNF, og derfor ikke i strid med kommuneplanen.

Videre behandling:

Det bes med dette om Færder Nasjonalparkstyre behandler saken etter nasjonalparkforskriften for Færder.

Med hilsen

Anne-Mari Rustan Aas
virksomhetsleder

Ola Asbjørnsen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg:

Følgeliste

Situasjonsplan 1:500

Kommuneplan 1:1500

Oversiktskart 1:20000

Tegninger med mål

Foto lokalisering toalett 1

Foto lokalisering toalett 2

Foto lokalisering toalett 3

Foto lokalisering toalett 4

Kulturminnefaglig vurdering toalett

Kopi til

Fylkesmannen i Vestfold og
Telemark

Mellem-Bolærens Venner

Postboks 2076

c/o Ragnar Gunnarsen
Hårkollveien 68

3103

TØNSBERG

3138

SKALLESTAD

Mellom Bolæren, gbnr. 132/4 – utfyllende opplysninger til søknad om nytt toalettbygg

Bakgrunn

Vi viser til søknad om tillatelse til tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-4.

Grevestuen ligger på Mellom Bolæren i Færder kommune, og er et fredet sommerhus/jakthytte fra ca. 1845. Færder kommune er grunneier og eier av bygningen. Foreningen Mellem-Bolærens Venner driver omfattende virksomhet for å bevare og restaurere kulturmiljøet på Mellom Bolæren. Dette arbeidet krever maskiner og redskaper av ulike slag, og disse lagres i uthuset ved Grevestuen. Lagringsplassen begynner nå å bli for liten.

Problemstillingen ble gjennomgått på den årlige befaringen med venneforeningen, kommunen, nasjonalparkforvaltningen og Statens naturoppsyn 04.04.2019. Deltakerne ble etter befaringen enige om at det mest hensiktsmessige hvis lagringskapasiteten på stedet skal utvides, er et nytt, frittstående toalett plassert mot fjellet på østsiden av parken, nedenfor Grevestuen og uthuset. Dermed kan hele uthuset benyttes til lagring. Samtidig vil toalettet naturlig kunne betjene allmennheten med besøkende både fra Grevestuen, parken og stranden.

Det vises til søknaden med vedlegg for tegninger og kart med omsøkt plassering. Dimensjoner og planløsning er den samme som i de vanlig brukte skjærgårdstoalettene. Utvendig kledning og tak er imidlertid tilpasset det arkitektoniske uttrykket til uthuset, dvs. med stående kledning og takstein.

Siden Grevestuen er fredet, er spørsmålet forelagt kulturminnemyndigheten Vestfold fylkeskommune (nå Vestfold og Telemark fylkeskommune). Fylkeskommunens svar er vedlagt søknaden.

Planstatus

I kommuneplanens arealdel er området lagt ut til LNFR-område, med hensynssone Båndlegging etter lov om naturvern. Området inngår i Færder nasjonalpark.

Tiltaket det søkes om

Tiltaket er beskrevet i søknad etter pbl. § 20-4. Det vurderes å være i tråd med arealformålet i kommuneplanen.

I forslag til besøksstrategi for Færder nasjonalpark er Mellom Bolæren valgt ut som et av områdene som har spesielt godt potensial for å kunne ta imot mye besøk, og som er aktuelle for utvidet tilrettelegging.

Tiltaket er avklart med Færder kommune som grunneier gjennom vedtak i Formannskapet 11.03.2020 (sak FS-025/20).

Tiltaket er ikke nabovarslet, siden arbeidet ikke, eller i liten grad, berører interessene til naboer og gjenboere, jf. pbl. § 21-3, annet ledd.

Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærning og samlet belastning, hvem som skal

bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Nedenfor følger vår vurdering som innspill til saksbehandlingen:

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Stedet der tiltaket ønskes etablert ligger innenfor en lokalitet med rik edellauvskog, som i naturbase er gitt verdi A Svært viktig. Lokaliteten er imidlertid stor, og har ulike skog- og vegetasjonstyper med naturlige overganger. Området mellom Grevestuen og sjøen er underlagt aktiv skjøtsel som del av forvaltningen av Færder nasjonalpark, med vegetasjonsrydding og beiting. Et nytt toalett vil derfor utgjøre en meget begrenset belastning på skog og vegetasjon. Det er ikke registrert rødlistearter på stedet der tiltaket ønskes plassert. Det vurderes som lite sannsynlig at det skulle finnes ytterligere verdifullt biologisk mangfold som blir berørt av tiltaket.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Kunnskapen om naturverdiene vurderes som tilfredsstillende, og tiltaket er godt beskrevet gjennom tegninger og kart. Tiltakets effekt på naturmangfoldet vurderes derfor som avklart, slik at føre-var-prinsippet er mindre relevant.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltaket representerer et nytt bygg på dette stedet. Tiltaket er imidlertid begrenset, og vurderes ikke å overskride noen grense for samlet belastning i området.

Når det gjelder presedensvirkning, peker forslaget til besøksstrategi for nasjonalparken på fire steder utenom hovedinnfallsportene som har spesielt godt potensial for å ta imot mye besøk, og som er aktuelle for utvidet tilrettelegging: Mellom Bolæren, Hvaløy, Ildverket og Moutmarka. Valget av disse stedene er basert på størrelse, beliggenhet, eksisterende tilretteleggingsgrad, bruksmønster og naturens tåleevne. Siden Mellom Bolæren er blant de få stedene der utvidet tilrettelegging er aktuelt, vurderes faren for uheldig presedensvirkning som liten.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Prinsippet vurderes ikke som relevant.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det må legges vekt på miljøforsvarlige teknikker under transport og lagring av materialer og oppføring av toalettet. Spesielt må transportskader i terreng motvirkes gjennom bruk av egnede metoder for transport av materialer fra Grevestuen og bort til byggestedet. Dette kan f. eks. skje ved bruk av beltegående jernhest, kombinert med manuell transport dersom forholdene tilsier det.

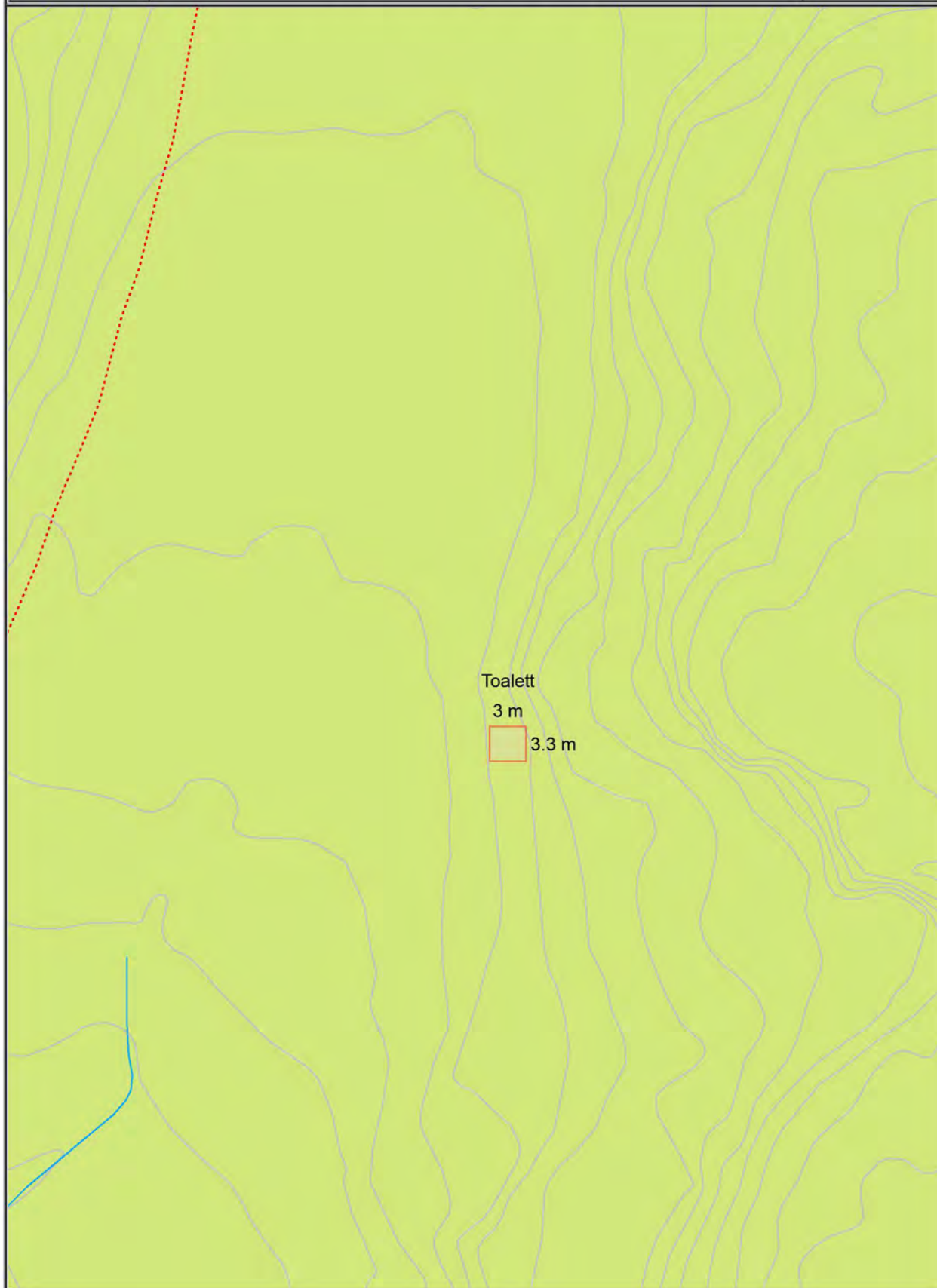
Når det gjelder virkning på landskapet, vil toalettet bli diskret plassert i terrenget inn mot fjellkanten i øst. Samtidig vil det bli arkitektonisk tilpasset dagens uthus. Når det i tillegg er et lite bygg, vurderes virkningen på landskapet som svært begrenset.

Målestokk
1:500

FÆRDER KOMMUNE

D1. Situasjonsplan toalett Grevestuen.

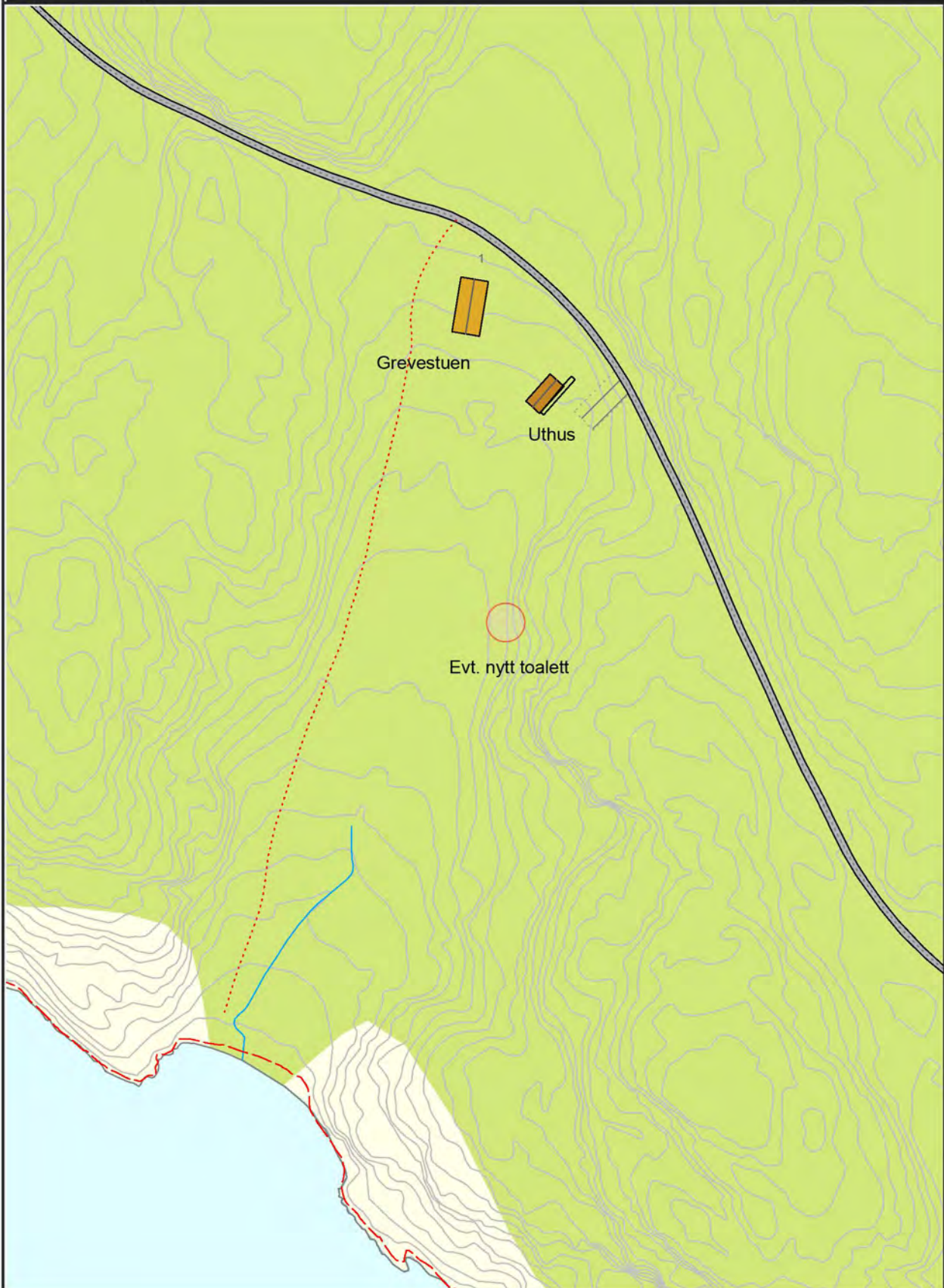
Det tas forbehold om feil i kartgrunnlaget.

Målestokk
1:1500

FÆRDER KOMMUNE

Grevestuen, Mellom Bolæren. Forslag til plassering av evt. nytt toalett.
Det tas forbehold om feil i kartgrunnlaget.

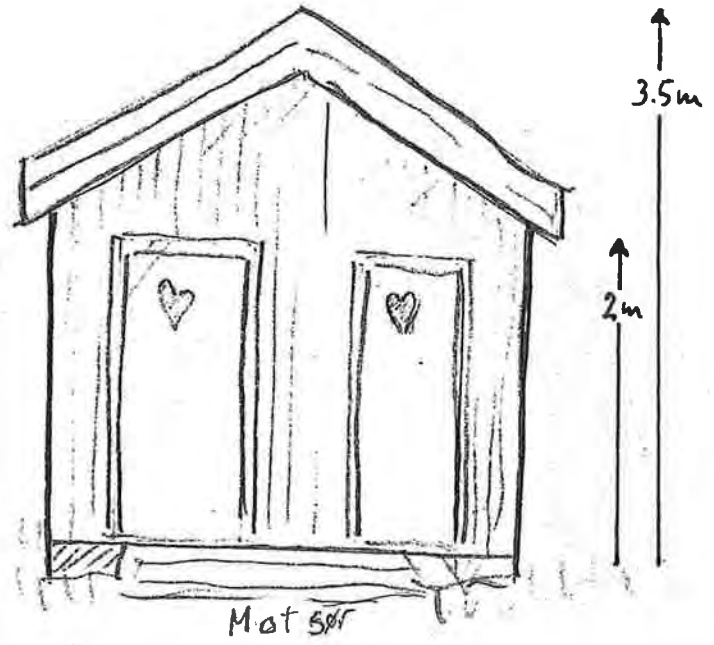
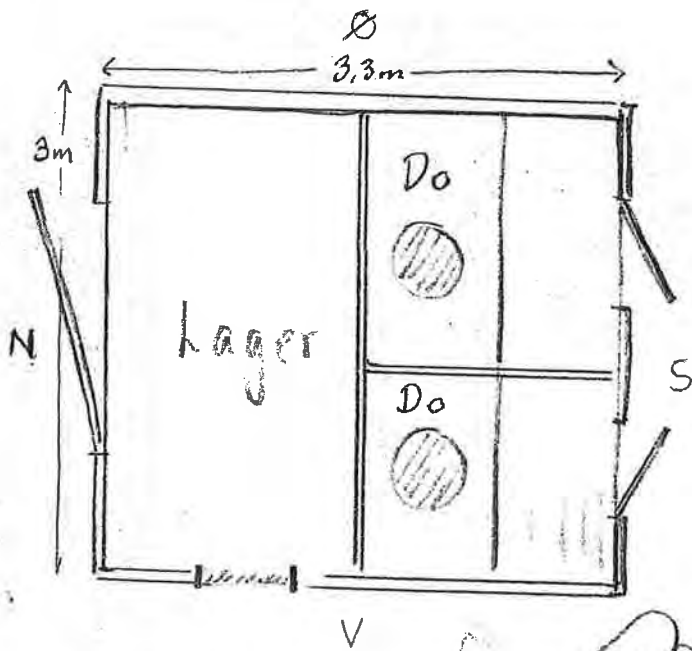

Målestokk
1:20000

FÆRDER KOMMUNE

Grevestuen, Mellom Bolæren. Oversiktskart.
Det tas forbehold om feil i kartgrunnlaget.

Ny redskapsbod / toilet til
 Grevestuen / Grevinnepark / Grevinnestrand
 Mellom-Boløren.

7/5-19 S.H.

Ronny Meyer

Fra: Jørgen Solstad <jorgen.solstad@vtfk.no>
Sendt: 8. oktober 2019 16:36
Til: #Færder Kommune postmottak
Kopi: Ronny Meyer
Emne: 201709083-2 - Grevestuen - Mellom Bolæren - gbnr 132/4 - Nytt toalett - Kulturminnefaglig vurdering

Vi viser til oversendelse 01.10.2019 med anmodning om uttalelse/godkjenning i forbindelse med ovennevnte sak.

Grevestuen ID 94429-1, gbnr 132/4, Mellom Bolæren, Færder kommune er forskriftsfredet 06.05.2004 med hjemmel i kulturminneloven § 22a.

Søknaden omfatter nytt toalettbygg ca. 75m sør for Grevestuen og medfører ikke direkte inngrep i den fredete bygningen. Det er i senere år omsøkt og godkjent et tilsvarende nybygg ca. 20m sør øst for Grevestuen.

Fylkeskommunen anser at gjeldende søknad ikke direkte berører eller er i konflikt med fredningsbestemmelsene, og at det derfor ikke kreves særskilt dispensasjon fra bestemmelser hjemlet i kulturminneloven. Søknaden behandles dermed på vanlig måte etter plan- og bygningsloven og bestemmelser knyttet til forvaltning av Færder nasjonalpark.

Som rådgiver ovenfor kommunen i plan- og byggesaker som berører viktige kulturminner vil vi anbefale følgende vilkår:

- Nybygget plasseres mest mulig diskret i terreng med møneretning tilnærmet nord-sør
- Fotavtrykk, volum og mønehøyde som skissert i oversendte skisse
- Utvendig utforming, materialbruk og farge på dører, vinduer, kledning og primærttekking skal være identisk med eksisterende toalett/redskapsbod

Utover dette har vi ingen vesentlige merknader.

Jørgen Solstad
rådgiver
Kulturarv, Kultursektoren

Telefon: 920 63 672
<mailto:jorgen.solstad@vtfk.no>
[Nettsider](#)
